

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA ZABRZE
W 2016 ROKU**

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2016 roku	29
3	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	57
4	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	63
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy za rok 2016	69
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej za rok 2016	74
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania za rok 2016	103
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	117

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych

Państwowa Inspekcja Sanitarna jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2016 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach (dalej: PSSE w Gliwicach) realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Głównym celem polityki Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednocześnie zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w Unii Europejskiej może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin, jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej w Unii Europejskiej, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności, a także rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również

odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W związku z powyższym w celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informację skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej PSSE w Gliwicach.

W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie działania tutejszej Stacji znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2016 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujętych było **59** gospodarstw rolnych. W „Planie działania na 2016r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach** (dalej: RASFF), który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

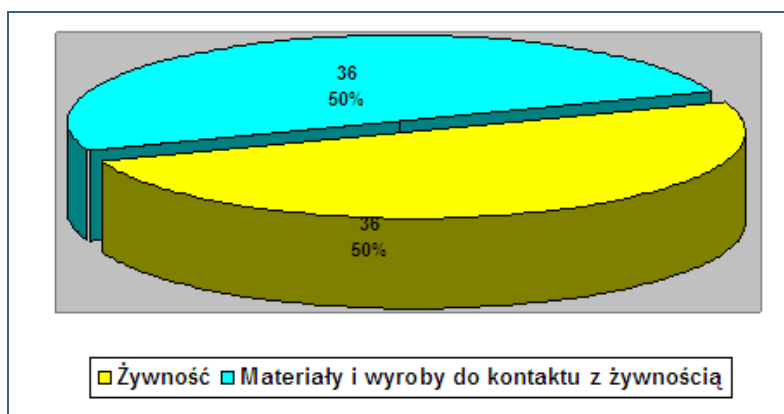
W ramach systemu RASFF w 2016 r. ogółem otrzymano **72** powiadomienia, w tym **36** alarmowych i **36** informacyjnych dotyczyły one w **65** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **7** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **22** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **20** z Unii

Europejskiej i 30 z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2016 r. przeprowadzono łącznie 129 kontroli interwencyjnych.

Obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	72	36	36

Tabela 1 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

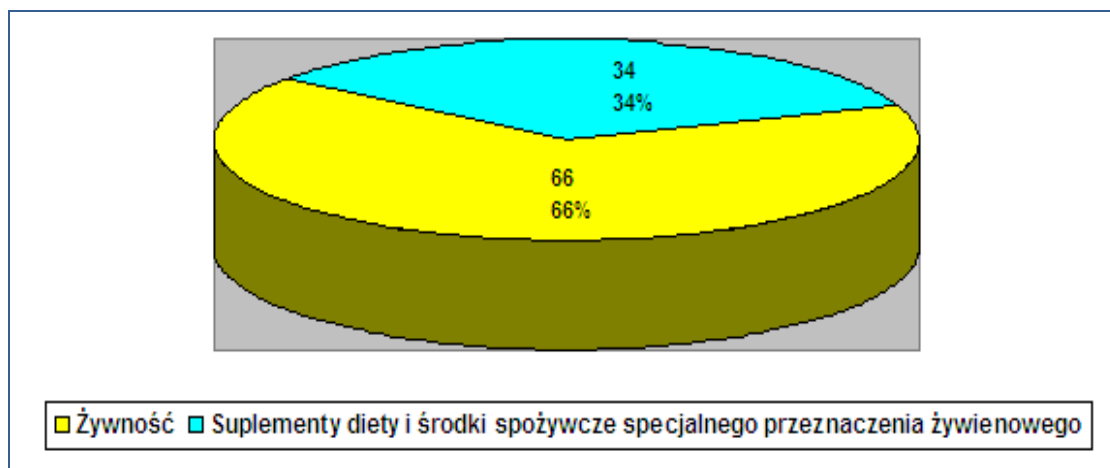
Rysunek 1 Ilość powiadomień systemu RASFF – Żywność/Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W roku 2016 z 65 powiadomień RASFF dotyczących żywności, aż 34 dotyczyły suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie m. nn. w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Sekcja HŻŻiPU w 2016 roku w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad 5013 obiektami żywieniowo-żywnościowymi w tym 1 638 usytuowanymi na terenie miasta Zabrze.

	Żywność	Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	65	34

Tabela 2 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

Rysunek 2 Ilość powiadomień systemu RASFF – Żywność/Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach (dalej: PPIS w Gliwicach) na terenie miasta Zabrze wydał **84** decyzje administracyjne w tym **65** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **5** o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz **14** przedłużających wykonanie nakazów. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **106** mandatami na łączną kwotę **23 400 zł**.

W zakładach do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- niezachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	64	53	9	2	200
2	Zakłady żywienia zbiorowego	477	370	33	48	13 050
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	987	437	42	56	10 150
RAZEM		1638	860	84	106	23 400

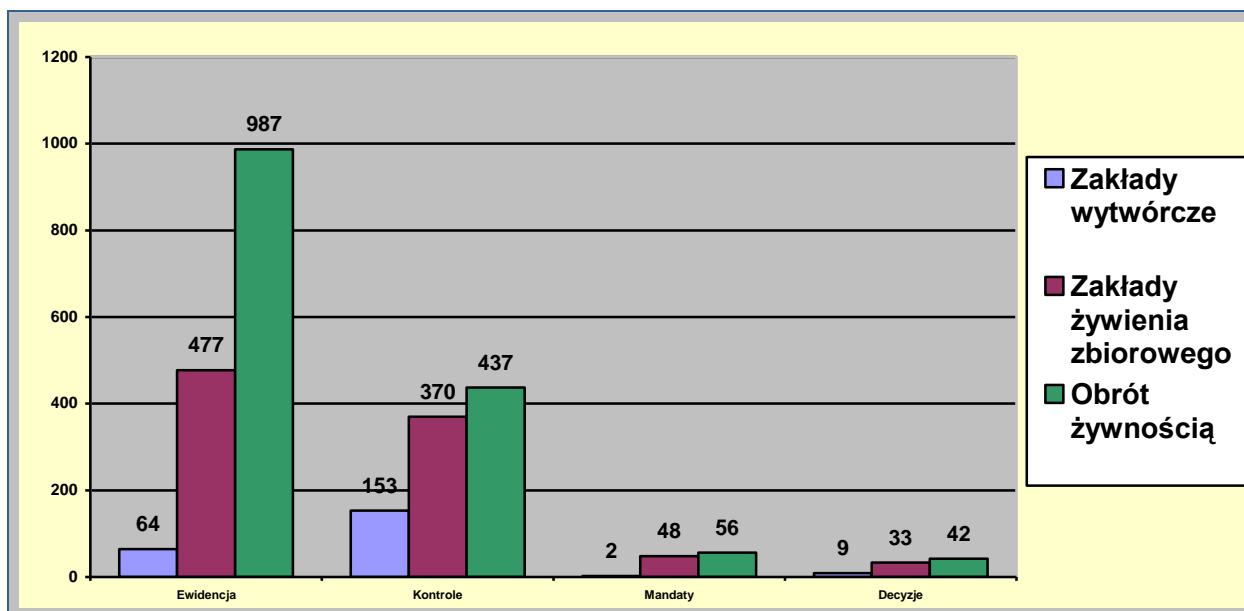
Tabela 3 Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze w 2016 r.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

W 2016 r. na terenie miasta Zabrze Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał **175** decyzji zatwierdzających w zakładach wytwórczych, żywienia zbiorowego i obrotu.

Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze w 2016 r.

Rysunek 3

W ramach urzędowej kontroli żywności zgodnie z planem poboru próbek na 2016 r. ww. okresie pobrano **221** próbek środków spożywczych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, pozostałości pestycydów, metali skażeń promieniotwórczych itd.

Zakłady wytwórcze

Na terenie Zabrze znajdują się głównie małe i średnie zakłady wytwórcze przeważnie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, w zwartej zabudowie miasta lub w domach jednorodzinnych, co w większości przypadków pozbawia je możliwości rozbudowy i modernizacji. Nadal funkcję podstawową pełnią małe zakłady produkcyjne zatrudniające od 1-10 osób. W ww. zakładach opracowane i stosowane są procedury oraz instrukcje dotyczące zasad GHP i GMP, jednakże nie zawsze prowadzone są systematyczne zapisy potwierdzające ich realizację.

W omawianym okresie na terenie miasta Zabrze zlokalizowanych były **64** zakłady wytwórcze w których, przeprowadzono **53** kontrole sanitarne nałożono **2** mandaty karne na kwotę **200 zł.** oraz wydano **9** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Stan techniczny zakładów produkcyjnych ulega pogorszeniu w związku z niskimi nakładami na bieżące remonty. Wynika to z przyczyn ekonomicznych między innymi z małej podaży na określone produkty żywności i konkurencją dużych dyskontów.

PPIS w Gliwicach nadzoruje dwa duże zakłady produkcyjne **Browar VAN-PUR S.A.** i **Zakład Produkcji Spożywczej „Bellako”** usytuowane na terenie miasta Zabrze.

Browar VAN PUR S.A. prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży piwa butelkowego, puszkowego i w pojemnikach ze stali nierdzewnej. Proces produkcji prowadzony jest w zamkniętych zbiornikach – tankofermentorach, część asortymentu wytwarzana metodą klasyczną, w której proces fermentacji odbywa się w otwartych zbiornikach, a leżakowanie w zamkniętych tankach leżakowych. Rozlew odbywa się na trzech liniach rozlewniczych: butelek, puszek i kegów. W zakładzie jest wdrożony i utrzymany system HACCP. Zakład produkcyjny ponadto posiada stację propagacji drożdży, gdzie namnaża się drożdże wykorzystywane w toku procesu fermentacji. Laboratorium zakładowe przeprowadza analizy fizyko-chemiczne oraz mikrobiologiczne nadzorując prawidłowość prowadzenia procesów technologicznych na każdym etapie produkcji oraz bezpieczeństwo i jakość wyrobów gotowych, a także surowców używanych do produkcji. Zakład znajduje się również pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej ze względu na przekazywanie produktów odpadowych (gęstwa drożdżowa, wysłodziny, obłuszczyzny) na cele paszowe. W czasie przeprowadzonej w 2016r. kontroli sanitarnej nie stwierdzono uchybień w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Głównym i wiodącym zakładem działającym na rynku spożywczym od 29 lat produkującym koncentraty spożywcze usytuowany na terenie miasta Zabrze dzielnica Biskupice jest Zakład Produkcji Spożywczej „Bellako”. Zakład produkuje szeroki asortyment naturalnych przypraw, aromatów oraz kompozycji aromatyczno – smakowych przygotowywanych pod indywidualne zamówienie klientów z różnych gałęzi branży spożywczej które, stosują najwięksi krajowi producenci oraz pochodzący z krajów Unii Europejskiej. Wdrożony i utrzymywany, podlegający stałej weryfikacji system HACCP oraz zintegrowany system zarządzania jakością ISO 9001:2000 umożliwiają doskonalenie jakości i podnoszenie stopnia bezpieczeństwa produktów firmy. Priorytetem firmy jest bezpieczeństwo oferowanych wyrobów, w związku z czym, produkcja wyrobów opartych na bazie soi podlega szczególnemu nadzorowi. W ramach opracowanych procedur i instrukcji prowadzona jest bieżąca weryfikacja i ocena dostawców, surowców mająca na

celu wyeliminowanie możliwości użycia do produkcji składników mogących zawierać materiał genetycznie modyfikowany. W ramach systemu HACCP prowadzona jest ocena dostawców, ocena surowca przy każdej dostawie, wykonywane są testy paskowe na obecność GMO dla każdej partii dostarczanego surowca, co pozwala na ustalenie zgodności surowca z ustalonymi wymaganiami.

W związku z realizacją „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowych kontroli i monitoringu dla PIS na 2016 r.”, w kierunku GMO w zakładzie pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę mąki sojowej NON GMO z importu wyprodukowanej w Serbii przez Fabrika Proteina i Ulja „Bioprotein” A.D., dystrybutor: Regis Sp. z o.o. Kraków ul. Walerego Sławka 3a. Wyniki badań przedmiotowej próbki nie wykazały obecności sekwencji: p35S, TNOS, pFMV, bar, pat, nptII, P-nos-nptII, ctp2CP4epsps.

Na terenie miasta Zabrze prowadzi działalność firma „**Bochen**” Sp. z o.o. powstała w połowie lat dziewięćdziesiątych, której głównym celem działania jest produkcja szerokiego asortymentu pieczywa oraz wyrobów cukierniczych. Produkcja oparta na naturalnych kwasach oraz z dodatkiem polepszaczy. Dystrybucja pieczywa oraz wyrobów odbywa się w sklepach firmowych Piekarni „Bochen” Sp. z o.o. oraz w innych sieciach handlowych. W 2016r. w zakładach produkcyjnych tj. piekarni i ciastkarni przeprowadzono 4 kontrole sanitarne, w wyniku, których wydano 2 decyzje terminowe nakazujące odnowienie brudnych, zniszczonych ścian i sufitów w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, odnowienie zniszczonej, trudnej do utrzymania w czystości powierzchni podłogi, wymianę lub odnowienie zniszczonych półek i regałów do przechowywania żywności w magazynach i chłodniach zakładu. Ponadto na prośbę Strony prolongowano wydaną w 2015 r. decyzję terminową nakazującą m.in. odnowienie zniszczonych pomieszczeń garowni w zakładzie. Firma „Bochen” sp. z o.o. posiada własne laboratorium, które przeprowadza analizy fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne surowców, wyrobów gotowych oraz kontrolujące prawidłowość prowadzonych procesów technologicznych, w tym również mycia i dezynfekcji. Zakłady produkcyjne tj. piekarnia, ciastkarnia oraz zakład produkcji kanapek posiada wdrożony i utrzymany system HACCP.

W obrębie utworzonej infrastruktury strefy ekonomicznej w Zabrzu powstają nowe zakłady pracy, tworząc miejsca pracy. Pierwszą z powstałych firm zajmująca się produkcją żywności jest zakład produkcji wyrobów piekarniczo-cukierniczych „**Kłos**”, zatrudniający

150 pracowników. Zakład wyposażony został w nowoczesną linię produkcyjną wraz z zapewnieniem odpowiednich warunków magazynowania i dystrybucji. Produkcja oparta jest na starych recepturach z zastosowaniem przygotowywanego na miejscu od podstaw zakwasu chlebowego. Dzienna produkcja pieczywa i wyrobów półsłodkich to około 10 ton wyrobu gotowego, kanapek 4000, produkcja ciast w tym nietrwałych mikrobiologicznie 1,5 tony w systemie 24 godziny na dobę.

W zakładzie wdrożono system HACCP, w ramach opracowanych procedur i instrukcji prowadzony jest monitoring produktów w zakresie mikrobiologicznym przez firmę zewnętrzną. Utworzony został dział laboratoryjny gdzie opracowywane są nowe technologie i receptury. W 2016 r. na wniosek strony zaopiniowano 16 środków transportu do przewozu wyrobów produkcji własnej, poszerzono również działalność o produkcję żuru śląskiego na bazie tradycyjnej receptury. Wyroby piekarnicze i ciastkarskie dystrybuowane są do sklepów firmowych zakładu zlokalizowanych na teren Śląska i Zagłębia. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej w zakładzie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na terenie miasta Zabrze ma swoją siedzibę Firma „**Roker**”, która prowadzi produkcję na potrzeby własnej sieci handlowej. W siedzibie firmy wydzielono zakłady produkcyjne: piekarnię, ciastkarnię, zakład produkcji żurku, działającą w sezonie letnim wytwórnię lodów tradycyjnych oraz zakład produkcji bułki tartej i zakład produkcji kanapek (na bazie wyrobów gotowych, półproduktów, z dodatkiem świeżych warzyw). Ponadto bezpośrednio przy zakładzie produkcyjnym jest prowadzony sklep firmowy z punktem małej gastronomii oferujący klientom gorące napoje z możliwością konsumpcji na miejscu, w obrębie sklepu mieści się również automat do lodów włoskich.

W 2016 r. do kontroli zaplanowano piekarnię, ciastkarnię, wytwórnię lodów tradycyjnych oraz automat do lodów umiejscowiony na terenie sklepu firmowego. W wyniku przeprowadzonych kontroli w piekarni Firmy „Roker” stwierdzono wykonanie zarządzeń decyzji terminowej, mających na celu poprawę stanu technicznego pomieszczeń piekarni tj. zapewnienia gładkiej, łatwo zmywalnej powierzchni podłogi, odnowienia ścian w pomieszczeniach komunikacyjnych oraz szatniach personelu, a także odnowienia zniszczonych komór do garowania pieczywa.

W 2016 r. PPIS w Gliwicach zatwierdził zakład **Wytwórnia wyrobów cukierniczych Pracownia Cukiernicza „LIKMAR”**, do prowadzenia działalności w zakresie: produkcji

wyrobów cukierniczych trwałych przygotowywanych na bazie półproduktów, wyrobów gotowych i ich dystrybucji w opakowaniach jednostkowych jednorazowego użytku. Zakład usytuowany na terenie Zabrze - Makoszowy w strefie przemysłowo - handlowej.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest **477** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2016 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **370** kontroli sanitarnych w trakcie, których nałożono **48** mandatów karnych na łączną kwotę **13 050 zł** oraz wydano **33** decyzje administracyjne nakazujące wykonanie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości.

W 2016 r. skontrolowany zgodnie z harmonogramem kontroli **1** zakład uzyskał **wysoką** kategorię ryzyka i oceniono jako niezgodny z wymaganiami. W ocenionym zakładzie żywienia zbiorowego typu otwartego w obszarze stanu technicznego oraz obszarze utrzymania czystości i porządku stwierdzono rażące nieprawidłowości tj.:

- w zakładzie usług cateringowych zlokalizowanym w Zabrzu w trakcie kontroli stwierdzono szereg rażących nieprawidłowości techniczno – sanitarnych tj.: brudne transportery do przewozu naczyń cateringowych, brak ciepłej bieżącej wody w umywalce do mycia rąk w kuchni właściwej, obecność owadów latających – much w pomieszczeniu produkcji, brudne urządzenia chłodnicze, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych (warzywa surowe przechowywane z nabiałem), niezabezpieczona przed zanieczyszczeniem żywność. Ponadto stwierdzono brak prowadzenia zapisów w dokumentacji w ramach systemu HACCP oraz dokumentacji dotyczącej wywozu odpadów kat. III. W związku z powyższym nałożono 1 mandat karny w kwocie 300 zł. i zobowiązano właścicielkę zakładu do niezwłocznego usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie uchybień.

W okresie letnim wzmożono nadzór sanitarny w obiektach żywieniowo - żywnościowych zlokalizowanych na terenie działania PSSE w Gliwicach w szczególności usytuowanych na tzw. szlakach turystycznych - „**Szlaku Architektury Poprzemysłowej**”, które znajdują się na terenie miasta Zabrze. Do najcenniejszych obiektów w Zabrzu należą: Skansen Górniczy „**Królowa Luiza**” wpisany w 1993 r. do rejestru zabytków, Skansen Podziemny

„**Guido**” oraz Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna. W skansenie „Guido” powstałym w podziemiach Kopalni Doświadczalnej Węgla Kamiennego M-300 zwiedzający mogą zobaczyć zabytkowy XIX-wieczny poziom 170 m oraz 320 m, gdzie oprócz ekspozycji zlokalizowano punkt handlowo-gastronomiczny, którego działalność oparta jest na dostawach cateringowych na zamówienie klienta oraz podawaniu napojów gorących i zimnych. Uzupełnieniem tej atrakcji są bogate zbiory jedyne w kraju Muzeum Górnictwa Węglowego, które zgromadziło liczne narzędzia oraz urządzenia służące wydobywaniu, wzbogacaniu i transportowi węgla, eksponaty dotyczące szeroko pojętej kultury górniczej, a także prace z zakresu malarstwa, grafiki i rzeźby o tematyce regionalnej i górniczej. Nową inwestycją w tej strefie jest plenerowo edukacyjno - rekreacyjna wystawa „**Park 12C**”, jest to część kompleksu Sztolni Królowej Luiza, zlokalizowana w okolicy szybu „Wilhelmina” w Zabrze przy ul. Sienkiewicza. Park stanowi przestrzeń, w której dzieci i młodzież oraz dorośli mogą w atrakcyjny sposób poznać zagadnienia związane z żywiołami ziemskimi, technikami wydobywania węgla oraz energii w przyrodzie, a także skorzystać z wypoczynku w strefie grillowej. Ciekawym obiektem jest **Szyb Maciej**, dzisiaj zabytkowy zakład górniczy dawnej Kopalni Concordia, położony w Zabrzu - Maciejowie. Od lat 90-tych XX wieku, już jako dziedzictwo zabrzańskie i śląskiego górnictwa węgla kamiennego, przeszedł transformację. W dawnym budynku nadszybia powstały: elegancka w **industrialnym stylu restauracja**, **bistro „pod napięciem”** oraz biuro obsługi turystów. Na najwyższym poziomie nadszybia, gdzie kiedyś znajdował się główny poziom wydobywczy urządzona została **sala bankietowa**. Na przyległym placu drzewnym znalazł swoje miejsce, pełniąc funkcję **sceny w plenerze** wiadukt kolejowy, który łączył kiedyś kopalnię z Gliwicami i Bytomiem. **Szyb Maciej** wraz z innymi zabrzańskimi zabytkami: **Kopalnią Guido i Sztolnią Dziedziczną Królowa Luiza** należą do kluczowych i najatrakcyjniejszych obiektów na **Szlaku Zabytków Techniki**.

Na terenie miasta Zabrze, zlokalizowanych jest między innymi **9** dużych i średnich zakładów prowadzących tzw. „działalność cateringową” w zakresie produkcji dań od surowca do gotowego wyrobu, usług w zakresie przygotowywania posiłków na zamówienie dla stałych odbiorców i indywidualnych zleceń konsumentów. Posiłki transportowane są przeważnie do wydawalni szkolnych, przedszkolnych, żłobków oraz innych zakładów pracy. W zależności od odbiorców oraz warunków technicznych panujących w wydawalniach posiłki wydawane są naczyniach wielokrotnego lub

jednorazowego użytku. Zakłady te inwestują w nowoczesny sprzęt i aparaturę potrzebną do obsługi cateringu oraz transport.

Jednym z większych zakładów prowadzących działalność cateringową jest Caritas Diecezji Gliwickiej, który posiada 2 zakłady cateringowe: Kuchnia Dom Dziennego Pobytu „Rodzina”, prowadzący produkcję posiłków na potrzeby zakładów żywiących dzieci między innymi żłobków, oraz „Kuchnia Rodzina”, która dostarcza posiłki do kilku wydawalni (codziennie jest wydawanych od 850 do 1000 posiłków) w ramach umowy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zabrze. Zakład ponadto posiada 4 środki transportu przystosowane do transportu żywności i dostawy posiłków do odbiorców. W 2016 r. wydano 2 decyzje zatwierdzające zakłady cateringowe Kuchnię Domu Dziennego Pobytu „Rodzina” mieszczącą się w nowowytbudowanym budynku oraz „Kuchnia Rodzina” po kapitalnym remoncie pomieszczeń produkcyjnych.

W 2016 roku w placówkach oświatowych dokonano oceny jadłospisów w ramach zleconej „**Akcji żywienie w placówkach oświatowych**” w której polecono przeanalizowanie minimum **25%** jadłospisów z placówek oświatowych na podległym terenie. W związku z powyższym w skontrolowanych obiektach żywienia zbiorowego dokonano oceny **66** jadłospisów pobranych w trakcie 40 kontroli, co stanowi **25,58%** spośród **258** obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji, co ujęto w poniższej tabeli.

Rodzaj obiektu	Rodzaj żywienia	Ilość jadłospisów skontrolowanych
Szkoły	Kuchnia własna	7
Przedszkola	Kuchnia własna	20
Szkoły	Wydawalnia posiłków	18
Przedszkola	Wydawalnia posiłków	18
Żłobki	Wydawalnia posiłków	3
RAZEM		66

Tabela 4

Do oceny jadłospisów wzięto pod uwagę Normy żywienia z 2012 roku oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia, które uległo zmianie od 1 września 2016 roku - w znowelizowanym rozporządzeniu włączono nowe produkty wcześniej zakazane.

W ocenianym okresie w pierwszym półroczu tylko **2** jadłospisy wykazały nieprawidłowości, których jakościową ocenę posiłków przeprowadzono na podstawie wytycznych

Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 1256).

Przeprowadzona analiza wykazała w nieprawidłowości tj.:

- niepodawanie dzieciom owoców do posiłków obiadowych w każdy dzień analizowanej dekady. W analizowanym jadłospisie napój typu kompot podawany do obiadu traktowany był jako owoc,
- technologię przygotowywania posiłków i podawanie dzieciom zbyt dużej ilości potraw smażonych.

W związku z powyższym zobowiązano Strony do podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości i pisemnego poinformowania o sposobie ich usunięcia. W obydwu przypadkach Strony pisemnie poinformowały o wyeliminowaniu stwierdzonych nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych analiz **64** jadłospisów dekadowych sprawdzonych pod kątem ilościowym stwierdzono, że wszystkie:

- zabezpieczyły dobowe zapotrzebowanie na energię dla analizowanej grupy,
- zawierały prawidłowy rozkład posiłków w ciągu dnia,
- były zróżnicowane pod względem doboru produktów z poszczególnych grup,
- zawierały codzienne porcje warzyw i /lub owoców.

Ponadto jadłospisy poddano ocenie **wg. skali 5 - stopniowej z czego 32 uzyskało ocenę bardzo dobrą.**

Lp.	Posiłek (dowolny, np. śniadanie lub obiad)	Ocena
1	Węglowodanowo-tłuszczowy	niedostateczna
2	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce	ledwo dostateczna
3	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka	dostateczna
4	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, plus warzywa, owoce	dobra
5	Węglowodanowo-tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka, plus warzywa, owoce	bardzo dobra

Tabela 5 Jakościowa ocena posiłków wg skali 5-stopniowej

Jakościowa ocena według wyżej wymienionej skali wykazała, że najczęstszym posiłkiem w analizowanych jadłospisach był posiłek węglowodanowo - tłuszczowy plus białko zwierzęce, w tym białko z mleka plus warzywa, owoce.

Natomiast najczęstszym błędem w jadłospisach było nieprawidłowe rozłożenie energii z poszczególnych grup składników pokarmowych białek, tłuszczu i węglowodanów. Zazwyczaj energia pochodząca z białka przekraczała zalecane normy dobowego zapotrzebowania, wynikało to z podawania dzieciom za dużych porcji mięsa, mleka, wędlin w stosunku do grupy tłuszczu i węglowodanów.

W związku ze stwierdzonymi nielicznymi nieprawidłowościami w sporządzonych jadłospisach wystosowano pisma do ocenianych dysponentów ww. placówek oświatowych i zwrócono uwagę na konieczność podjęcia stosownych działań mających na celu ich wyeliminowanie .

Miejsca obrotu żywnością

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest **987** zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **437** kontroli, nałożono **56** mandatów karnych na kwotę **10 150zł** oraz wydano **42** decyzje administracyjne represyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Na terenie miasta **Zabrze** znajdują się **2** centra handlowe: centrum handlowe **Platan** oraz **M1**, w których znajdują się dwa wielko powierzchniowe **hipermarkety**, **AUCHAN**, oraz **magazyn hurtowy MAKRO**.

W centrum handlowym **Platan** działa hipermarket Auchan z własną piekarnią, zakładem małej gastronomii oraz zakładem produkcji bułki tartej. Na terenie zaplecza hipermarketu Auchan funkcjonuje wydawalnia posiłków pełniąca rolę stołówki pracowniczej, do której obiady dostarcza zewnętrzna firma cateringowa.

Na pasażu handlowym działają 2 restauracje, 6 zakładów małej gastronomii (bary, kawiarnie), 8 zakładów prowadzących obrót żywnością (sklepy i stoiska), a w części kompleksu handlowego znajdują się: Apteka Super- Pharm oraz sklep Pepco prowadzący sprzedaż odzieży, artykułów dekoracyjnych, zabawek, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2016 r. powstały 2 nowe zakłady na pasażu handlowym punkt handlowy Obwarzanki Krakowskie oraz stoisko Eko Malina oferujące

pieczywo, miody oraz produkty ekologiczne. Natomiast zakończyło działalność stoisko z wyrobami piekarniczo - cukierniczymi.

W hipermarkecie Auchan przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrolę interwencyjną. Działania kontrolne podjęto w dniu zgłoszenia, niezwłocznie po wniesieniu interwencji klienta na niewłaściwą konsystencję oferowanych do sprzedaży lodów. W toku kontroli ustalono, że w wyniku awarii modułu mroźniczego do przechowywania i ekspozycji lodów nastąpiło rozmrożenie i zmiana konsystencji przechowywanych mrożonek. Ponadto stwierdzono niedostateczną kontrolę wewnętrzną w zakresie warunków przechowywania i sprzedaży artykułów spożywczych wymagających temperatur mroźniczych oraz niewystarczające działania korygujące przy stwierdzonych nieprawidłowościach, w wyniku czego nałożono mandat karny w wysokości 200 zł. Rozmrożoną masę towarową przekazano do utylizacji, w liczbie 665 różnych asortymentów lodów na łączną masę 532,5 kg. Strona przedłożyła stosowne oświadczenia o przeprowadzonych działaniach.

W zakładzie małej gastronomii znajdującym się na pasażu handlowym w Centrum Handlowym Platan przeprowadzono kontrolę interwencyjną po wniesieniu interwencji klienta na nieodpowiednią jakość zdrowotną zakupionego dania, po spożyciu którego wystąpiły dolegliwości żołądkowo – jelitowe. W toku kontroli nie stwierdzono naruszeń warunków sanitarno - higienicznych.

W jednej z restauracji na terenie Centrum Handlowego „Platan” prowadzono postępowanie sprawdzające po wydanej w 2015 r. decyzji terminowej nakazującej poprawę stanu technicznego pomieszczeń tj. odnowienie brudnych, zniszczonych ścian, naprawę baterii przy umywalce do mycia rąk dla personelu oraz zapewnienie wystarczającej ilości prawidłowej odzieży ochronnej dla personelu zakładu. W wyniku prowadzonych działań przeprowadzono 3 kontrole sprawdzające, wszczęto postępowanie egzekucyjne nakładając 2 grzywny w celu przymuszenia w wysokości 500 zł. Za stwierdzone rażące uchybienia sanitarne takie jak: pomieszczenia zakładu utrzymane brudno, brudne urządzenia chłodnicze, brak segregacji surowców i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych, przygotowywanie dań w magazynie suchym oraz zmywalni naczyń stołowych, prowadzenie obróbki wstępnej warzyw oraz przygotowywanie surówek w korytarzu zakładu, wykorzystywanie do produkcji jaj surowych bez przeprowadzenia procesu dezynfekcji, brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno -epidemiologicznych pracowników zakładu, przedsiębiorcę ukarano 3 mandatami karnymi na łączną kwotę 1 300 zł..

W centrum handlowym **M1** znajduje się hipermarket AUCHAN prowadzący oprócz sprzedaży również działalność w zakresie produkcji pieczywa z półproduktu mrożonego, bułki tartej oraz dań barowych w wydzielonym punkcie małej gastronomii. Na zapleczu hipermarketu Auchan funkcjonuje zakład gastronomiczny pełniący rolę stołówki pracowniczej, prowadzący produkcję dań od surowca do wyrobu gotowego.

Na pasażach w Centrum Handlowym M1 mieszczą się: sklepy, punkty małej gastronomii, restauracje, kioski w tym 12 obiektów obrotu żywnością, 2 zakłady prowadzące sprzedaż materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, 2 restauracje, 16 zakładów małej gastronomii, 1 obiekt ruchomy i tymczasowy - wózek z hot-dogami, automat do produkcji lodów włoskich oraz wytwórnia lodów tradycyjnych. W zakładzie tym lody przygotowywane są na bazie past lodowych smakowych z dodatkami będącymi wyrobem gotowym.

W 2016 roku powstały 2 nowe zakłady na terenie Centrum Handlowego M1, w tym sklep „**Tchibo**” oraz zakład małej gastronomii oferujący dania przygotowywane wyłącznie ze składników pochodzenia roślinnego.

W Centrum Handlowym M1 organizowane są okazyjne jarmarki świąteczne oraz tematyczne np. produktów regionalnych, ekologicznych itp., w czasie których na pasażu handlowym ustawiane są stragany i wyspy handlowe. W 2016 r. podczas takiego kiermaszu tematycznego przeprowadzono kontrolę interwencyjną stoiska z wędlinami w związku ze skargą konsumenta na nieodpowiednią jakość zdrowotną zakupionych wyrobów, po spożyciu których wystąpiły dolegliwości żołądkowo – jelitowe. W wyniku kontroli wniesiono zastrzeżenia dotyczące braku środków higieny rąk przy punkcie wodnym oraz braku środka dezynfekującego, w związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 100 zł.

W 2016 r. w restauracjach w Centrum Handlowym M1 odbyły się 3 kontrole sanitarne, w wyniku których nałożono 2 mandaty karne na kwotę 500 zł. Stwierdzone naruszenia stanu sanitarno - higienicznego to: brak czystości pomieszczeń zakładu oraz urządzeń chłodniczych, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, niewłaściwe wykorzystanie pomieszczeń (np. mycie warzyw w kuchni głównej i zmywalni naczyń stołowych, zwrot brudnych naczyń prowadzony przez szafę przelotową na naczynia stołowe), brak etykiet produktów używanych do przygotowywania potraw, brak bieżącej ciepłej wody w części punktów wodnych. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie uchybień sanitarnych oraz zapewniono dopływ bieżącej ciepłej wody do wszystkich punktów wodnych. Niemniej wydano decyzję terminową nakazującą poprawę stanu technicznego tj.: odnowienia

zniszczonych sufitów, wymiany zniszczonego wyposażenia oraz doposażenia zakładu w szafy odzieżowe.

Na terenie miasta Zabrze usytuowana jest jedna z największych samoobsługowych hurtowni **MAKRO**, która oferuje swoim klientom szeroki asortyment środków spożywczych, przedmiotów użytku, sprzętu AGD. W 2016 r. w hurtowni przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych, w tym kontrolę kompleksową podczas których, nie stwierdzono nieprawidłowości. W zakładzie prowadzone są procedury oparte na zasadach systemu HACCP oraz ISO 22000. W bieżącym roku nastąpiła reorganizacja struktury zatrudnienia, co skutkowało drastycznym zmniejszeniem liczby zatrudnionych pracowników stanowiących obsługę hali. Ponadto na wniosek strony wydano Zaświadczenie niezbędne do Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie, iż zakład spełnia wymogi określone przepisami prawa paszowego i żywnościowego. W omawianym okresie w hurtowni pobrano 48 próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Pobrane próbki zbadano w następujących kierunkach:

- mikrobiologia – 20 próbek
- histamina – 9 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia - 5 próbek
- mikotoksyny - 5 próbek
- WWA - 5 próbek

W znaczącym stopniu istotnym elementem zaopatrzenia klientów stanowią sklepy sieciowe typu: **TESCO, LIDL, CARREFOUR, SIMPLY, BIEDRONKA, POLOMARKET, NETTO, Stokrotka, Eko, Fresh Market, Żabka, Małpka.**

Ponadto na terenie Zabrze dzielnicy Biskupice oddano do użytku pierwszy w tej dzielnicy wielkopowierzchniowy sklep sieci „**Lidl**” posiadający nowoczesne technologie pozyskiwania energii wpisując się w ekologiczną politykę Zabrze.

W 2016 r. w sieci sklepów „**Żabka Polska**” oraz „**Freshmarket**” odnotowano kolejną zwiększoną ilość przeprowadzanych ponadplanowych kontroli w związku z częstą zmianą ajenta w tych samych obiektach nawet do 2, 3 razy w roku, a także zgłaszanych petycji klientów na pogarszający się stan sanitarny w zakładach. W przypadku obiektów „**Freshmarket**” oraz „**Żabka**” stwierdzono szereg uchybień sanitarnych oraz oferowanie do sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej oraz po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości. Za powyższe nałożono

5 mandatów karnych na łączną kwotę 1 300 zł. oraz wydano 1 decyzję o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi.

Ponadto w bieżącym nadzorze stwierdzono pogarszający się stan sanitarny w sieci sklepów „**Biedronka**”, co skutkowało zwiększoną liczbą kontroli w tych obiektach.

W dzielnicach miasta tj. Zaborze, Helenka, Rokitnica, Małe Zabrze, Zabrze Centrum zlokalizowanych jest **5** placów targowych, na których usytuowanych jest **60** kiosków spożywczych, w tym **16** kiosków sprzedaży mięsa i jego przetworów - wszystkie podłączone są do sieci wodociągowej i energetycznej. Zakłady obrotu podlegają bieżącemu nadzorowi w ramach urzędowej kontroli żywności. W ocenianym okresie przeprowadzono **20** kontroli sanitarnych, w wyniku których nałożono **6** mandatów karnych na łączną sumę **1 600 zł.**

W związku ze złożoną w miesiącu lipcu petycją dotyczącą nieprawidłowego stanu sanitarnego w kiosku mięso-wędliny usytuowanym na placu targowym ul. Jagiełły w Zabrzu przeprowadzono kontrolę, która wykazała szereg uchybień higieniczno - sanitarnych oraz technicznych mających bezpośredni wpływ na jakość i bezpieczeństwo oferowanej do spożycia żywności. Ponadto wprowadzono do obrotu mięso i wędliny dostarczone do obiektu firmowym środkiem transportu w brudnych pojemnikach transportowych, bez etykiet na część asortymentu w tym mięso mielone luzem. Zatrudniony w zakładzie personel nie posiadał odzieży roboczej oraz środków do prowadzenia higienicznej sprzedaży. Wydano decyzją nakazującą w terminie 7 dni usunięcia zaleceń pokontrolnych. Za uchybienia higieniczno sanitarne nałożono 2 mandaty karne na kwotę 600 zł. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały kolejne uchybienia, co skutkowało nałożeniem dalszych 2 mandatów karnych na kwotę 700 zł. Ostatecznie strona wykonała zarządzenia decyzji; stan sanitarny w zakładzie poprawił się.

Ponadto na terenie ww. placu targowego uruchomiono zakład małej gastronomii.

Nadzór nad obrotem grzybami

W PSSE w Gliwicach w Sekcji HŻŻiPU **dwóch pracowników** posiada uprawnienia klasyfikatorów grzybów świeżych. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach udostępniono ulotkę pt. „**Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania**” opracowaną przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

W okresie letnio – jesiennym w siedzibie PSSE w Gliwicach prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielono **14** konsultacji prywatnym osobom

w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów. Natomiast dla osób zbierających indywidualnie grzyby rosnące w warunkach naturalnych przeznaczone do celów handlowych nie wydawane były **atesty** na grzyby świeże potwierdzające ich zgodność gatunkową.

Ponadto w 2016 r. w ramach urzędowej kontroli pobrano do badań laboratoryjnych w kierunku metali 2 próbki grzybów suszonych. Z otrzymanych sprawozdań z badań wynika, że oznaczone parametry w próbkach nie przekraczały dopuszczalnych wartości.

Akcje

W 2016 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej:

- kontroli punktów sprzedaży żywności trakcie trwania tzw. „Jarmarku świątecznego” organizowanego na terenie placu Wolności w Zabrzu,
- bloków żywienia w trakcie trwania wypoczynku zimowego i letniego 2016 r. dzieci i młodzieży,
- kontroli zakładów żywnościowych w ramach realizacji zadań podczas trwania uroczystości związanych z organizacją „Światowych Dni Młodzieży - Kraków 2016r.”,
- przeprowadzenia analizy jadłospisów dekadowych w zakładach żywienia zbiorowego w szkołach i przedszkolach, żłobkach,
- zebrania danych do przeprowadzenia analizy jadłospisów oraz alergii/nietolerancji pokarmowych w zakładach żywienia zbiorowego w żłobkach,
- zbierania danych i pobór posiłków do przeprowadzenia analizy jadłospisów z wyznaczonych diet w zakładach żywienia zbiorowego szpitalach, które prowadziły żywienie pacjentów we własnym zakresie,
- wzmożonych i wnikliwych kontroli głównie w sklepach, na targowiskach, w zakładach żywienia zbiorowego celem wykrycia nielegalnej sprzedaży produktów pochodzenia wieprzowego oraz dziczyzny w związku wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF).

Akcja "Światowe Dni Młodzieży"

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników podczas organizowanych „XXXI Światowych Dni Młodzieży - Kraków 2016” Główny

Inspektor Sanitarny wydał zarządzenie Nr 56/2016 z dnia 23 marca 2016 r. w sprawie utworzenia Sztabu Centralnego Głównego Inspektora Sanitarnego w celu koordynowania i monitorowania działań podejmowanych przez jego komórki organizacyjne. Na obszarze pozostającym pod nadzorem PPIS w Gliwicach, zgodnie z poleceniem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS) przeprowadzono 4 kompleksowe kontrole sanitarne w zakresie higieny żywności i żywienia w podmiotach leczniczych przy współudziale sekcji Epidemiologii i Higieny komunalnej. Skontrolowano 3 bloki żywienia w systemie cateringowym w szpitalach oraz 1 kuchnię mleczną.

W zakładach tych nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno - technicznych a na podstawie arkusza oceny zakładu, ryzyko oceniono jako niskie. Ponadto w okresie 13.07.- 22.07.2016 skontrolowano 18 obiektów (5 restauracji, 4 zakłady małej gastronomii, 6 stołówek szkolnych, 1 wydawalnię szkolną, 2 zakłady usług cateringowych), które świadczyły usługi żywieniowo-żywnościowe dla pielgrzymów. Przeprowadzono 19 kontroli (w tym 2 sprawdzające) w dwóch restauracjach stwierdzono nieprawidłowości sanitarne, za które ukarano właścicieli 2 mandatami karnymi na sumę 300 zł.

Akcja „ASF”

W związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) Główny Inspektor Sanitarny polecił prowadzenie wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego, a także przekazywania informacji o przeprowadzonych kontrolach. Szczególnie polecono aby przeprowadzić wzmożone i wnikliwe kontrole :

- targowisk, w celu wykrycia nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika i produktów z niej otrzymywanych,
- zakładów żywienia zbiorowego w celu weryfikacji źródeł pozyskiwania mięsa wieprzowego, dziczyzny produktów z nich otrzymanych, sposób zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierający cni odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,
- zakładów handlu detalicznego w ramach nadzoru bieżącego, zwracać uwagę na powyżej aspekty.

W okresie od 13.09.2016 r. do 31.12.2016 r. skontrolowano ogółem **164** zakłady żywnościowo - żywnościowe, w których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności, legalności mięsa wieprzowego i dziczyzny oraz produktów, wyrobów z nich pozyskanych. W dwóch zakładach stwierdzono brak dokumentacji potwierdzających odbiór ilości odpadków kategorii kat. III tj. w sklepie w Gliwicach, za stwierdzoną nieprawidłowość został nałożony 1 mandat karny na kwotę 100 zł, oraz w restauracji w Gliwicach, nałożono 1 mandat karny na kwotę 250 zł.

Ponadto w 8 zakładach stwierdzono inne nieprawidłowości tj:

- niewłaściwy stan sanitarny w kiosku z mięsem na targowisku w Gliwicach, za który nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł.,
- w dwóch zakładach żywienia zbiorowego tj.: w restauracji w Gliwicach oraz w Bistro w Zabrze, stwierdzono: nieprawidłowy stan sanitarny, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, nieprawidłowe pojemniki na odpady oraz nałożono ogółem 2 mandaty na kwotę 350 zł.
- w 4 sklepach stwierdzono min. nieprawidłowy stan sanitarny, brak zapisów wynikających z systemu HACCP za powyższe zostały nałożone 4 mandaty karne na kwotę 400 zł. Natomiast w sklepie firmowym w Pilchowicach, stwierdzono mielenie mięsa na tzw. „zapas” oraz brak jego prawidłowego oznakowania. Mięso mielone zostało wycofane ze sprzedaży podczas kontroli i przeznaczone do utylizacji. Za stwierdzoną nieprawidłowość nałożono 1 mandat karny w wysokości 200zł.

Ogółem w omawianym okresie przeprowadzono **164** kontrole w zakładach żywnościowo-żywnościowych tj. w **20** kioskach na targowiskach, **91** zakładach żywienia zbiorowego oraz 53 innych zakładach (4 hurtownie, 1 obiekt ruchomy, 1 zakład garmazeryjny, 47 sklepów) za stwierdzone nieprawidłowości nałożono **10** mandatów karnych na kwotę **1450** zł.

Akcja „Żywnienie w Żłobkach”

W związku z koniecznością kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców branży spożywczej zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1169/2011 z dnia 25.10.2011 r. w sprawie przekazywania konsumentów informacji na temat żywności, jak również rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.12.2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych ŚPWIS polecił w piśmie przeprowadzenie we wszystkich żłobkach kontroli w zakresie

zastosowania ww. przepisów. Akcja „**Żywnie w żłobkach**” polegała na przeprowadzeniu ankiet dotyczących żywienia dzieci zapisanych do placówki, w tym z alergią/ nietolerancją pokarmową jak również pobrania jadłospisów dekadowych wraz z raportami magazynowymi dotyczącymi żywienia dzieci. W 2016 roku w ewidencji tutejszej Stacji znajdowało się 10 żłobków z kuchniami własnymi oraz 11 wydawalni posiłków w żłobkach, do których dostarczane były posiłki przez firmy cateringowe. Działaniami w ramach akcji objęto ww. zakłady oraz dodatkowo 2 firmy cateringowe przygotowujące posiłki dla dzieci przebywających w żłobkach, w tym restaurację w Zabrze, która dostarczała posiłki również do wydawalni w żłobku na terenie Bytomia. Ogółem skontrolowano 23 obiekty żywieniowe, w których przeprowadzono 23 kontrole sanitarne i pobrano 23 jadłospisy dekadowe podstawowe wraz z raportami magazynowymi w celu przeprowadzenia oceny ilościowej i jakościowej przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach.

Z wypełnionych podczas akcji ankiet wynikało że, na 22 żłobki w 6 zadeklarowano uczęszczanie dzieci z alergią/ nietolerancją pokarmową. W większości zakładów udostępniona była informacja dla rodziców o alergenach występujących w posiłkach, tylko w 3 przypadkach stwierdzono brak wykazu alergenów w jadłospisie, stwierdzoną nieprawidłowość polecono podmiotom niezwłocznie uzupełnić. Ponadto w 1 przypadku tj. w żłobku w Zabrze stwierdzono:

- brak instrukcji przeznaczonej dla personelu kuchni, dotyczącej przygotowywania posiłków dla dzieci cierpiących na alergię/ nietolerancje pokarmowe,
- brak potwierdzenia pisemnego, że osoby przygotowujące jadłospis oraz personel kuchni zostały przeszkolone z zakresu alergenów znajdujących się w żywności, pomimo, że personel posiadał wiedzę na temat alergenów i miał wywieszoną listę alergenów w miejscu przygotowywania posiłków.

W związku z powyższym pouczono stronę o konieczności przestrzegania ww. przepisów i niezwłocznego uzupełnienia zapisów w dokumentacji.

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia sprawuje nadzór nad importem środków spożywczych oraz materiałów

i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich. W wyznaczonych miejscach; na terminalu kontenerowym w Sośnicy, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów przeprowadzano przy współdziałaniu funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych lub importerów kontrole przywożonych z zagranicy produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano **292** kontrole, w tym **137** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **230** partii środków spożywczych, **62** partie przedmiotów użytku, w wyniku czego wydano **292** świadectwa jakości zdrowotnej.

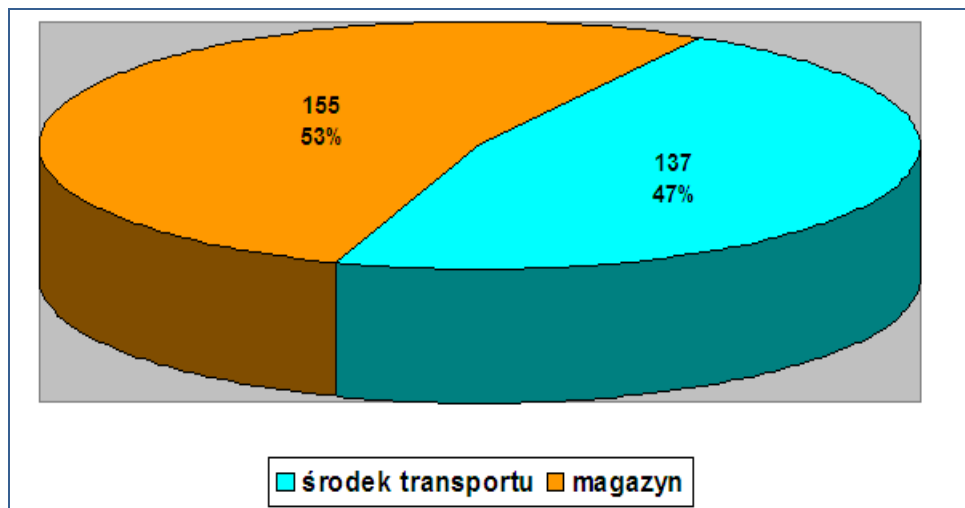
	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli importowych	292	230	62

Tabela 6 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów

W 2016 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego w 2008 r. pomiędzy PPIS w Gliwicach i Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Zgodnie z ww. porozumieniem w styczniu i lipcu 2015 r. przedstawiciel Sekcji HŻŻiPU przesłał Inspekcji Weterynaryjnej listę zakładów produkujących i przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez inspekcje oraz listę zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują i wprowadzają na rynek pasze dla zwierząt.

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera
Ilość kontroli	137	155

Tabela 7 Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn

Rysunek 4 Kontrole w 2016 roku z podziałem na miejsce środek transportu/magazyn

Współpraca z innymi służbami/inspekcjami

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazują sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów: w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim w 2016 r. było ściśle realizowane.

PPIS w Gliwicach na bieżąco powiadamiał pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze tutejszej Stacji w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji. W związku z powyższym przekazywano sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Policją

W omawianym okresie otrzymano pismo z Komendy Miejskiej Policji w Zabrze informujące o nieprawidłowościach występujących w placówce o nazwie „Klub Malucha Bąbelki Perełki” zlokalizowanej w Zabrzu. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach poinformował Zgłaszającego, że w terminie wcześniejszym tj. 14.07.2016 r. została przeprowadzona kontrola sanitarna interwencyjna przez upoważnionych pracowników Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, Sekcji HŻŻiPU oraz Dzieci i Młodzieży w ww. placówce, która wykazała szereg nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - technicznego. Za stwierdzone uchybienia tj.: brak urządzenia chłodniczego, urządzenia do wyparzania naczyń oraz brak dokumentacji GHP oraz systemu HACCP Strona została ukarana grzywną w formie 1 mandatu karnego w wysokości 500 zł. Ponadto została wydana decyzja administracyjna nakazująca przerwanie działalności w zakresie wydawania posiłków dzieciom.

W związku z powyższym przedsiębiorca powiadomił PPIS w Gliwicach o podjęciu decyzji o zmianie formy prowadzenia działalności na jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie opieki jako niania pod nazwa „Bąbelkowa Niania”. Z uwagi na powyższe zaniechano prowadzenia dalszych czynności kontrolnych, ponieważ ww. działalność nie podlega nadzorowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Skargi i wnioski

W 2016 r. do Sekcji HŻŻiPU z terenu Zabrze ogółem zgłoszono **61 interwencji**; przeprowadzono **61** kontroli interwencyjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 33 mandaty karne na łączną kwotę **7 500 zł** oraz wydano **6** decyzji administracyjnych.

W 2016 r. na 61 rozpatrzonych interwencji:

- 32 uznano za uzasadnione,
- 29 za nieuzasadnione.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2016 r. dotyczyły głównie:

- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwej jakości produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu.

W 2016 r. znaczną ilość interwencji dotyczyła sklepów sieci Żabka i Freshmarket. Klienci informowali głównie tutejszą stację o sprzedaży w ww. sklepach przeterminowanych środków spożywczych oraz zatrudnianie osób bez aktualnych książeczek zdrowia do celów sanitarno epidemiologicznych.

PODSUMOWANIE

Działalność Sekcji HŻŻiPU PSSE w Gliwicach w 2016 r. miała za zadanie sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach. Głównym zmierzaniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do 2015 r.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2015 r. wynikowość wynosiła **25,7%** natomiast w ocenianym okresie **24,45 %** pomimo wcześniej opisanej trudnej sytuacji kadrowej. Wynikowość kontroli jest rezultatem prowadzonych intensywnych działań kontrolnych w latach ubiegłych. Procent próbek kwestionowanych z **0,5 %** uległ zwiększeniu do **1,2 %**. Powyższe wynikało z powodu kwestionowania próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Od wielu lat nadal realne zagrożenie w zakresie zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego żywności stwarza ekspansja handlu elektronicznego. Potwierdzeniem powyższego jest wzrastająca ilość oferowanych przez Internet, a szczególnie na **portalu allegro.pl** środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Produkcja i sprzedaż ww. produktów rozwija się bardzo dynamicznie, a ponadto w dużej mierze powiązana jest z agresywnymi kampaniami reklamowymi mającymi na celu zwiększenia zainteresowania konsumentów. Przedsiębiorcy aktywnie rywalizując o swoich klientów nie zawsze pamiętają o przepisach prawa oraz nie zawsze rzetelnie informują o cechach i właściwościach suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, żywności wzbogaconej witaminami i składnikami mineralnymi. Ponadto oferenci ww. produktów mając na względzie korzyści finansowe często poprzez reklamę i ich opisy wprowadzają w błąd konsumentów, co do ich właściwości przypisując im działanie lecznicze.

W 2016 r. nadal prowadzono działania kontrolne w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat składu żywności. Niemniej nie wszyscy dysponenci skontrolowanych zakładów posiadali pełną wiedzę na temat przekazywanych informacji klientom dla asortymentów żywności nieopakowanej zwłaszcza wykazu składników alergicznych dotyczyło to również gastronomii. Ponadto w związku z wejściem w życie z dniem 13.12.2016 obowiązku przekazywania informacji na temat wartości odżywczej produktów pakowanych producenci żywności w miarę swoich możliwości prowadzili prace przygotowawcze. Jednakże dla wielu producentów, jest to zupełna nowość, nie bardzo wiedzą, jak tę wartość wyliczać, jak ją oznaczać, itd., zwłaszcza, jeśli nie dysponują wynikami badań laboratoryjnych.

Do tej pory informacja o wartości odżywczej produktu była obowiązkowo zamieszczana tylko na niektórych środkach spożywczych (np. żywności tzw. dietetycznej, wodach mineralnych, żywności wzbogaconej witaminami i minerałami); wielu producentów zamieszczało ją także na zasadzie dobrowolności, ale zasadniczo nie była wymagana. Od grudnia 2016 zupełnie zmienia się podejście w tym zakresie. Od 2017 roku co do zasady będzie taki obowiązek, a tylko nieliczne produkty będą z niego zwolnione. Stąd obecnie notujemy duże poruszenie na rynku i czas intensywnej przygotowań do tej zmiany. Dla konsumentów oczywiście zmiana ta niesie niekwestionowaną korzyść. Zwłaszcza osoby szczególnie dbające o swoją dietę, będą miały możliwość bardziej świadomego

komponowania posiłków i bezpośredniego porównywania wartości odżywczej produktów już przy półce sklepowej, a więc jeszcze przed zakupem.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach uregulowało w sposób jasny zasady żywienia tej grupy konsumentów. Niemniej w przypadku żywienia pacjentów nadal istotnym problemem jest **brak uregulowań prawnych** w tym zakresie gdzie wydawane mogły być jedynie zalecenia żywieniowe na podstawie norm żywieniowych. W przypadku przeprowadzonych ocen sposobu żywienia dzieci i młodzieży stwierdzono nieliczne odchylenia nie mające istotnego wpływu na kształtowanie zachowań żywieniowych, a wszelkie nieprawidłowości były eliminowane na bieżąco.

Natomiast w przypadku żywienia pacjentów w szpitalach stwierdzono, że osoby odpowiedzialne za ich żywienie podjęły działania mające na celu wyeliminowanie wykazanych nieprawidłowości w ramach posiadanych środków finansowych zapewniając jedynie **dostateczną** jakość posiłków.

ANALIZA CHORÓB ZAKAŻNYCH ZA ROK 2016

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Zabrze przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia MZ-56.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Zabrze zostały przedstawione w formie tabelarycznej [Tabela 8].

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w Zabrzu w 2016 r. należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przybierał podobnie jak w latach ubiegłych, charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich. Poza znacznym wzrostem zachorowań na grypę i schorzeń grypopodobnych, sytuacja epidemiologiczna w mieście Zabrze nie wykazywała znaczących zmian.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce.

Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, węglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień. Spowodowało to spadek zachorowań na choroby m.in. świnkę, różyczkę, krztusiec.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwiła wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Ogółem w mieście Zabrze odnotowano 9248 zachorowań na choroby zakaźne z czego 84% stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne.

Natomiast w 2015 r. odnotowano 4 190 zachorowań na choroby zakaźne.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2016r	Zapadalność na 1000 00 ludności w 2016r	Liczba zachorowań w 2015r	Zapadalność na 1000 00 ludności w 2015r	Spadek/wzrost zapadalności
Grypa	7738	4708,16	1881	1132,63	+ 3575,53
Borelioza	114	69,74	95	57,20	+ 12,54
Krztusiec	35	21,41	23	13,85	+ 7,56
WZW B	42	25,69	32	19,27	+ 6,42
WZW C	31	18,96	21	12,64	+ 6,32
Świnka	20	12,24	16	9,63	+ 2,61
Neuroinfekcje	10	6,12	8	4,82	+ 1,30
<i>ICH wywołana przez Neisseria meningitidis</i>	1	0,61	0	0	+ 0,61
<i>ICH wywołana przez Streptococcus pneumoniae</i>	0	0	2	1,20	- 1,20
Różyczka	5	3,06	8	4,82	- 1,76
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	13	7,95	19	11,44	- 3,49
<i>ICH wywołana przez Streptococcus pyogenes</i>	64	39,15	78	46,97	- 7,82
Bakteryjne zakażenia jelitowe	23	14,07	37	22,27	- 8,20
Gruźlica	61	37,32	83	49,98	- 12,66
Wirusowe zakażenia jelitowe	80	48,94	154	92,73	- 43,79
Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	219	133,98	327	196,90	- 62,92
Plonica	144	88,09	323	194,49	- 106,40
Ospa wietrzna	599	366,45	1021	614,79	- 248,34

Tabela 8 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegających zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w latach 2015 - 2016 w Zabrze

W porównaniu z rokiem 2015 r. nastąpił wzrost liczby zachorowań o ponad 120%. Powodem tego stanu był znaczny wzrost zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 200 osób z kontaktu z chorymi, przeprowadzono 769 wywiadów epidemiologicznych,

Spadła liczba osób hospitalizowanych. W 2016 r. hospitalizowano 348 osób, co stanowiło ok. 4% wszystkich chorych, natomiast w 2015 r. hospitalizowano 430 osób.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych spadła - zmarło 6 osób. Dla porównania w roku ubiegłym zmarło 10 osób. Główną przyczyną zgonów w była gruźlica płuc i jej późne następstwa.

Podobnie jak w roku ubiegłym, w 2016 roku przede wszystkim dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne, borelioza a także choroby wieku dziecięcego, które cechują się cyklicznością wzrostu zachorowań i występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

W odniesieniu do roku ubiegłego największy spadek zapadalności w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w przypadku ospy wietrznej.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmożeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, który trwa zwykle od września do kwietnia. W 2016r nastąpił czterokrotny wzrost zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne. Problemem pozostaje niski odsetek rozpoznań grypy potwierdzonej badaniami wirusologicznymi.

Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Pomimo spadku ilości zachorowań na gruźlicę stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego, nad którą należy wzmóc nadzór. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności gruźlicy są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych
- stosowanie leczenia przeciwprątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych obserwuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są wirusowe zapalenia wątroby typu B i C, przenoszone poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenie wątroby typu C. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachowań na WZW typu C można jedynie zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywanych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B.

Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych związanych z higieną i jakością sterylizacji oraz poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń. W ramach działań edukacyjnych PPIS w Gliwicach bierze czynny udział w realizacji programu „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji HCV, HBV, HIV”.

W roku 2016 w ramach kampanii „Zapobieganie zakażeniom HCV” odbyły się szkolenia skierowane do właścicieli i pracowników gabinetów pielęgnacji urody.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych w 2016r obserwowany jest spadek zapadalności. Spośród wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Natomiast w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez odzwierzęce pałeczki z rodzaju *Salmonella* oraz *Clostridium difficile*.

Istotnym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych są zachorowania u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wieku, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia oraz do zaburzeń elektrolitowych.

Zachorowania występowały w środowiskach domowych, na które organy inspekcji sanitarnej mają niewielki wpływ. W kształtowaniu zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna.

W związku z pojawianiem się w Polsce zakażeń wirusem ZIKA u osób, które powróciły z obszarów występowania ZIKA PPIS w Gliwicach prowadził nadzór epidemiologiczny nad osobami, u których stwierdzono zakażenie tym wirusem. Ponadto, przesłano podległym placówkom leczniczym informacje nt. choroby, szerzenia się zakażenia oraz możliwości wykonywania badań.

W mieście Zabrze odnotowano 1 przypadek zakażenia mężczyzny wirusem ZIKA.

Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, iż mężczyzna razem z żoną przebywali na urlopie wypoczynkowym na Dominikanie w miejscowości Bavaro. W trakcie pobytu u mężczyzny wystąpiła temperatura ok. 38st. C, bóle mięśniowo-stawowe, luźne stolce, powiększenie węzłów chłonnych oraz drobnoplamista wysypka. Po powrocie do kraju mężczyzna został przyjęty do oddziału zakaźnego, gdzie był hospitalizowany trzy doby. W trakcie hospitalizacji choremu podano kroplówki z solą fizjologiczną, natomiast nie wdrożono żadnego leczenia ze względu na łagodny przebieg choroby. Nadzorem epidemiologicznym objęto żonę chorego. Przeprowadzone badania nie potwierdziły zakażenia u kobiety.

Na terenie miasta Zabrze stale prowadzony jest aktywny nadzór nad Ostрым Porażeniem Wiotkim (dalej: OPW). Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej

a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych w NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności, PPIS w Gliwicach wnosi o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z wizytą Jego Świątobliwości Papieża Franciszka oraz Światowych Dni Młodzieży PPIS w Gliwicach brał czynny udział w realizacji działań będących w kompetencji państwowej inspekcji sanitarnej w ramach zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom Światowych Dni Młodzieży. W dniach 19.07. - 02.08.2016 r. pełnił całodobowe dyżury; sporządzano również codziennie raporty dobowe, raporty doraźne oraz sprawozdania dotyczące zachorowań na choroby zakaźne. Raporty przekazywano do ŚPWIS.

Ponadto na bieżąco informowano podległe placówki lecznicze o zasadach i procedurach postępowania, możliwości przeprowadzania badań, nowych regulacjach prawnych a także przekazywano aktualne dane kontaktowe jednostek specjalistycznych pełniących całodobowe dyżury. W trakcie trwania Światowych Dni Młodzieży nie odnotowano zdarzeń, zachorowań mogących mieć znaczenie dla zdrowia publicznego.

W związku z istnieniem realnego zagrożenia dla zdrowia publicznego związanego ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi, co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie miasta Zabrze w 2016 r. odnotowano 42 przypadki zatruc dopalaczami. Zgonów nie odnotowano.

PODSUMOWANIE

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Pomyślna sytuacja epidemiologiczna może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenia dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu [Tabela 9].

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są

przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 65% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

W 2016 r. nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

Jednostaka chorobowa	Liczba zachorowań
Salmonelozy – zatrucia pokarmowe	13
Bakteryjne zakażenia jelitowe	23
Wirusowe zakażenia jelitowe	80
Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	219

Tabela 9 Liczba zakażeń i zatruc pokarmowych

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki w szczególności występujące u dzieci mogą powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienia organizmu i zaburzenia metaboliczne.

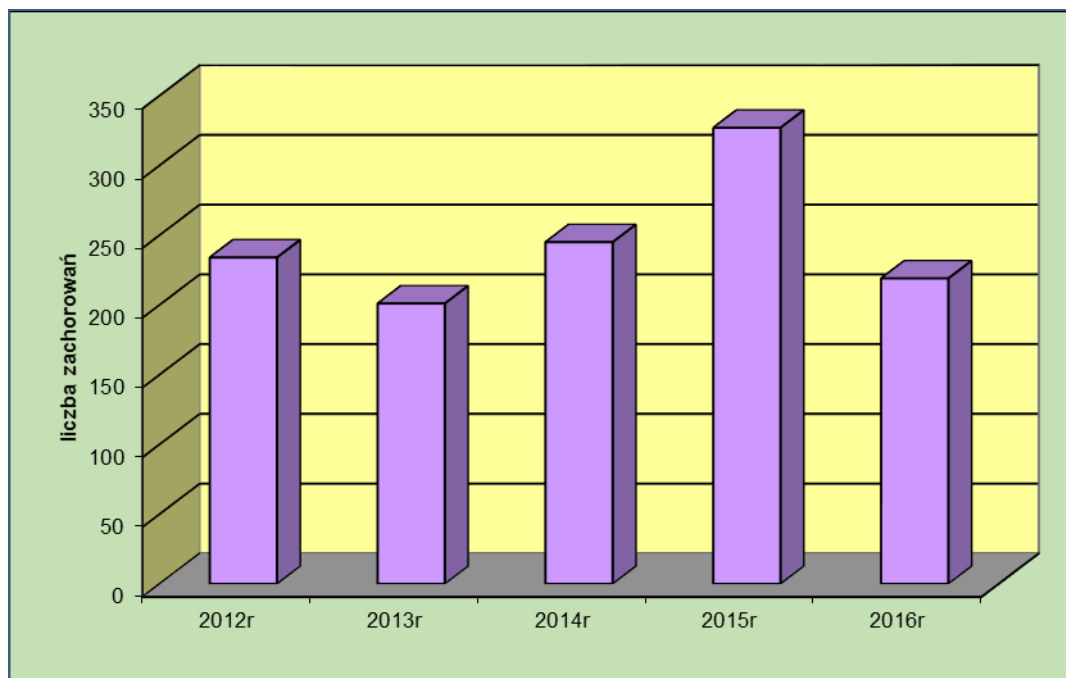
W **2016 r.** zarejestrowano **219** zachorowań, w tym 52 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu zachorowań hospitalizowano 60 osoby, w tym 21 dzieci do 2 lat.

W **2015 r.** zarejestrowano **327** zachorowań, w tym 82 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 75 osób, w tym 34 dzieci do 2 lat.

Zanotowano spadek liczby zachorowań [Rysunek 5], w tym również spadek zachorowań u dzieci do lat 2.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg, świadczy o tym mała liczba hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu nie były potwierdzone badaniami bakteriologicznymi i stanowią one nadal poważną słabość nadzoru epidemiologicznego. Świadczy to o niedostatecznej diagnostyce w tym zakresie a lekarze coraz częściej odступują od poszukiwania przyczyny zachorowania.

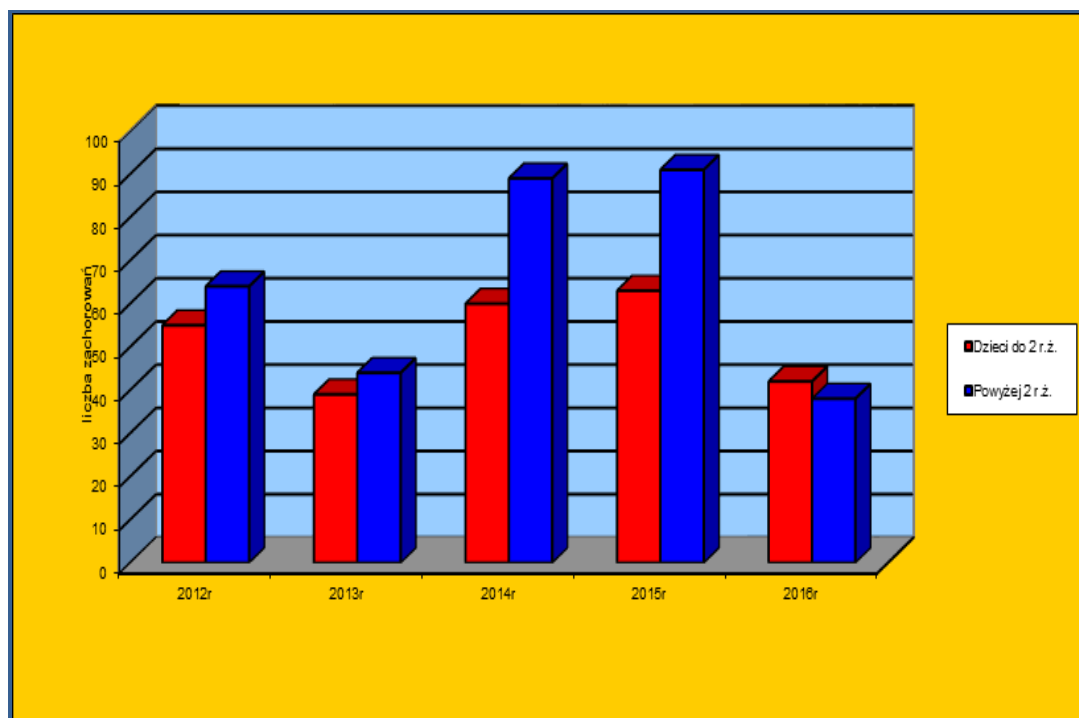
Rysunek 5 Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2012-2016

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień. W 2016 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 351 dzieci. Liczba zachorowań uległa niemal dwukrotnemu spadkowi.

W **2016 r.** zarejestrowano **80** zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 38 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 60 osób, w tym 34 dzieci do lat 2.

W **2015 r.** odnotowano **154** zachorowań 63 dzieci do lat 2 [Rysunek 6]. Hospitalizowano 127 osób, w tym 60 dzieci do lat 2.

Rysunek 6 [Liczba zachorowań na wirusowe określone zakażenia jelitowe w latach 2012-2016

54 zachorowań wywołanych było przez rotawirusy, 6 zachorowań wywołanych przez adenowirusy, 20 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nie określone.

Podobnie jak w roku ubiegłym, spośród wszystkich zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe zachorowania wywołane przez rotawirusy były główną przyczyną hospitalizacji.

Z ogółu wszystkich osób hospitalizowanych 75% chorych hospitalizowano z powodu infekcji rotawirusowej. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

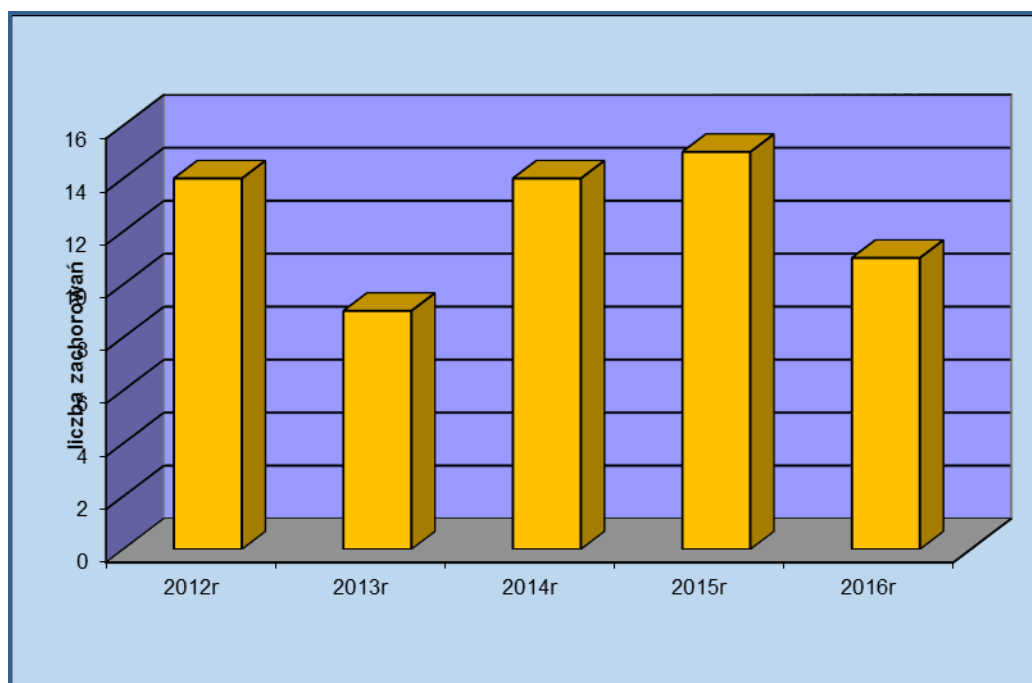
Na zakażenia wirusowe, nieokreślone zachorowały głównie osoby dorosłe leczone ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Salmonelozy

Salmonelozy są nadal najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na salmonelozę sukcesywnie się poprawia. Zapadalność utrzymuje się na zbliżonym poziomie [Rysunek 7].

W **2016 r.** odnotowano **13** zachorowań, w tym 11 przypadków zatruc pokarmowych oraz 2 zakażenia pozajelitowe. Hospitalizacji wymagało 10 osób.

Rysunek 7 Liczba zachorowań na zatrucia pokarmowe - salmonelozę w latach 2012-2016

W **2015 r.** odnotowano **19** zachorowań, w tym 15 przypadków zatruc pokarmowych oraz 4 zakażenia pozajelitowe. Hospitalizacji wymagał stan 17 osób.

Zapadalność zatruc pokarmowych wywołane pałeczkami *Salmonella* u mężczyzn jest niemal trzykrotnie większa niż u kobiet.

Zachorowało 7 dzieci od 0 do 14 lat oraz 4 osób dorosłych.

Ponad 60% zachorowań wywołanych było przez pałeczki *Salmonella* z gr *D enteritidis*.

Zachorowania występowały na przestrzeni całego roku, z nieco zwiększoną zapadalnością w okresie letnim.

Wszystkie zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu są zaniedbania higieny i błędy związane

z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych. Nie odnotowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

Odnotowano 2 przypadki salmonellozy pozajelitowej w tym 1 posocznice oraz 1 przypadek zapalenia pęcherza moczowego wywołanego przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*.

Wszystkie osoby zostały objęte nadzorem epidemiologicznym, oraz wykonano badania kontrolne kału. Ponadto nadzorem epidemiologicznym objęto 27 osób ze styczności z chorymi, oraz przeprowadzono badania kału na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*. U 3 osób wykryto bezobjawowe nosicielstwo pałeczek *Salmonella* w kale.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe uległa spadkowi. Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile*.

W **2016 r.** zarejestrowano **23** przypadków zachorowań, w tym 22 zakażeń *Clostridium difficile* oraz 1 zakażenie o nieokreślonej etiologii

W **2015 r.** odnotowano **37** przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych

W tym:

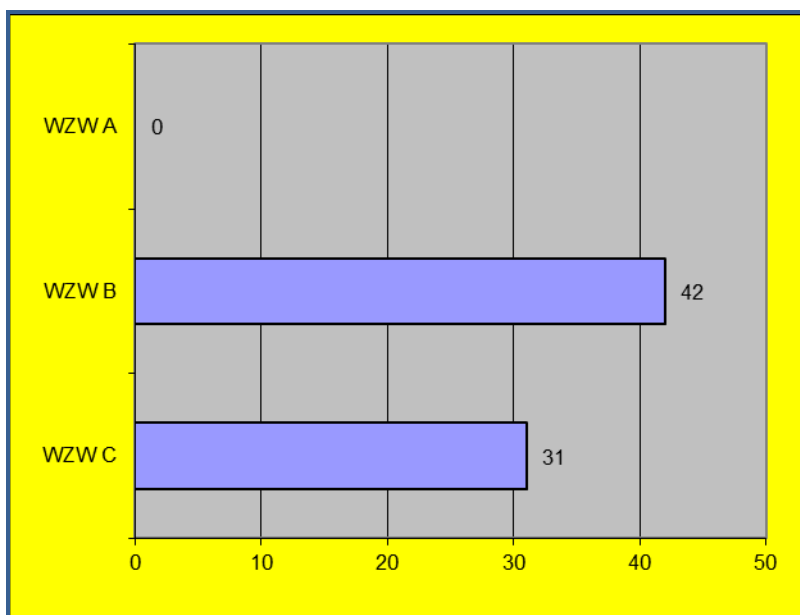
- 6 zakażenia o nieokreślonej etiologii
- 2 zakażenia inne określone
- 1 zakażenia wywołane biegunkotwórczą *Escherichia coli*
- 28 zakażeń *Clostridium difficile*.

Obserwowany wzrost liczby zachorowań wywołanych *Clostridium difficile* jest spowodowany upowszechnieniem się diagnostyki laboratoryjnej tego patogenu. *Clostridium difficile* jest bakterią powszechnie występująca w środowisku. Kolonizacja tym patogenem jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych. Do wystąpienia choroby przyczynia się narażenie na czynniki ryzyka tj. hospitalizacja, antybiotykoterapia, wiek, obciążenie chorobami dodatkowymi. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Z ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby ok.57% stanowią zakażenia wirusem żółtaczkki typu B.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C [Rysunek 8], przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Rysunek 8 Liczba zachorowań na WZW w 2016r

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

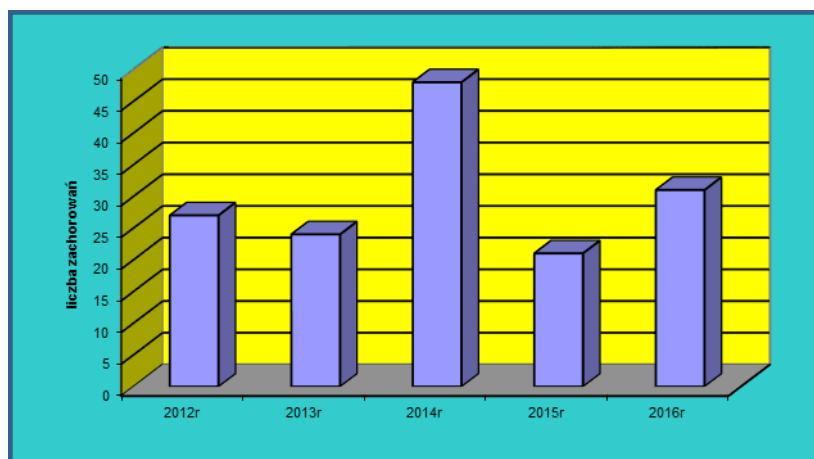
W roku 2016 odnotowano wzrost liczby zachorowań.

W **2016** r. odnotowano **31** zachorowań, w **2015** r. zarejestrowano **21** zachorowań [Rysunek 9].

Zakażenia WZW C przebiegały w większości przypadków bezobjawowo rzadziej były to przypadki objawowe.

Z tego powodu zakażenia HCV są rozpoznawane są najczęściej w trakcie badań przesiewowych lub w przypadku diagnostyki podwyższonych wartości transaminaz.

Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż innych typów WZW. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Rysunek 9 Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2012– 2016

Jedynie 32% chorych uskarżało się na dolegliwości w postaci bólu brzucha, objawów dyspeptycznych, złego samopoczucia. U pozostałych osób (68%) przebieg choroby był bezobjawowy.

Zapadalność jest nieco wyższa u mężczyzn jak i u kobiet. Zachorowało 12 kobiet oraz 19 mężczyzn. 5 osób hospitalizowano w oddziałach hepatologicznych.

Zachorowania wystąpiły tylko u osób dorosłych. Największą zapadalność odnotowano u osób w przedziale wiekowym 40 - 69.

W przeważającej części nie udaje się ustalić czasu i okoliczności zakażenia. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek (93% wszystkich zachorowań). W grupie osób młodych obserwuje się wzrost udziału zachorowań nabytych drogą niemedyczną poprzez wykonywanie tatuaży, kolczykowania, przyjmowanie dożylnie i donosowo narkotyków oraz w drodze kontaktów seksualnych (32%). Odnotowano 1 zachorowanie u pracownika służby zdrowia.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

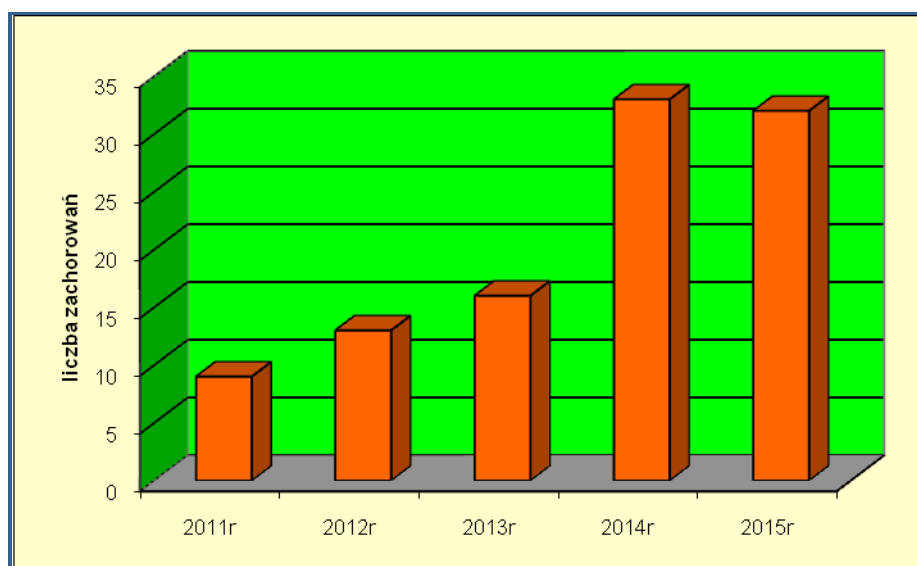
Istotną rolę nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami HCV jest dostarczanie jak najwięcej informacji pozwalających określić zarówno trendy występowania WZW C jak i zidentyfikować grupy i obszary, w których szczególnie wiele przypadków może pozostawać nierozpoznanych. W 2016r nadzorem epidemiologicznym objęto 39 osób ze styczności z chorymi.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2016r** zarejestrowano **42** zachorowania na przewlekłe WZW typu B. Zachorowań ostrych nie odnotowano. W **2015r** zarejestrowano **32** przypadki przewlekłego WZW B [Rysunek 10]. Liczba zachorowań wzrosła.

Zapadalność jest wyższa u mężczyzn, zachorowało 24 mężczyzn i 18 kobiet.

Najwyższą zapadalność odnotowano u osób dorosłych, najwyższą zapadalność odnotowano w grupie wiekowej 20 - 49 lat.

Rysunek 10 Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2012-2016

Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

U ok. 12% chorych na przewlekłe WZW B wystąpiły objawy dyspeptyczne oraz bóle brzucha, u pozostałych osób choroba miała przebieg bezobjawowy.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż 71% chorych poddanych było zabiegom medycznym, związanym z naruszeniem ciągłości tkanek wykonywanym w otwartych i zamkniętych zakładach opieki zdrowotnej.

Ponadto u 55% chorych były wykonywane zabiegi niemedyczne zwłaszcza kolczykowanie, tatuaże, a także kontakty z osobą zakażoną lub przypadkowe kontakty seksualne.

Odnotowano 2 przypadki zachorowania u pracowników służby zdrowia.

Zachorowało 28 osób nieszczepionych przeciwko WZW B. Wpływ na sytuację epidemiologiczną WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych (dalej: PSO) obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Ponadto ze względu na wzrost zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym szczególnie narażonych na zakażenie ze względu na styl życia.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W latach 2015 - 2016 nie odnotowano zachorowań na WZW A.

NEUROINFEKcje I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

Zapadalność na neuroinfekcje w 2016 roku utrzymywała się na niskim poziomie.

W **2016 r.** zarejestrowano **10** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **1** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **6** zachorowania o etiologii wirusowej w pozostałych **3** przypadkach etiologii nie ustalono.

W **2015 r.** zarejestrowano **10** zachorowań na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **4** zachorowania o etiologii wirusowej; w pozostałych **3** przypadkach etiologii nie ustalono.

Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego.

W przypadku 3 zachorowań, w których etiologii nie ustalono można wnioskować, iż wdrożone natychmiastowe leczenie nie pozwoliło na prawidłowe ustalenie czynnika chorobotwórczego, bądź też stan chorego nie pozwalał na wykonanie punkcji lędźwiowej.

W 2016 roku nie zanotowano zgonów z powodu neuroinfekcji.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i badania ogólnego płynu mózgowo - rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Zapadalność na neuroinfekcje utrzymuje się na tym samym poziomie.

Na neuroinfekcje wirusowe zachorowało 6 osób.

Zachorowania wystąpiły u 3 kobiet i 3 mężczyzn.

Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży.

Chorzy byli hospitalizowani w oddziałach neurologicznych, po kilkunastodniowej hospitalizacji. U 1 chorego wystąpiło powikłanie pochorobowe w postaci niedowładu, pozostali chorzy bez powikłań pochorobowych zostali wypisani do domu.

	2016		2015	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Limfocytarne	1		2	-
Nieokreślone	4	1	-	-
Opryszczkowe	-	-	-	1
W przebiegu ospy wietrznej	-	-	-	1

Tabela 10 Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu w latach 2015 - 2016

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenia opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu.

W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Zanotowano 1 zachorowanie na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych nieokreślone. Zachorował 7-letni chłopczyk, uczeń szkoły podstawowej. Chłopca z objawami wysokiej temperatury, bólami brzucha, bólami głowy, wymiotami, hospitalizowano w oddziale zakaźnym. Ze względu na ujemny wynik badania mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego zachorowanie sklasyfikowano jako bakteryjne zapalenie opon mózgowych nie określone. Po 13-dniowej hospitalizacji chłopca wypisano do domu w stanie dobrym bez powikłań.

	2016		2015	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	-	-	2	-
nieokreślone	1	-	1	-

Tabela 11 Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon i mózgu w latach 2015 - 2016

Na inne i nieokreślone zapalenie opon i mózgu zachorowały 2 kobiety oraz 1 mężczyzn. Zachorowania wystąpiły u 2 dzieci i 1 osoby dorosłej. Dzieci hospitalizowane były w oddziale ogólnopediatrycznym, osoba dorosła w oddziale neurologii. Wszyscy chorzy zostali wypisani w stanie dobrym do domu.

INWAZYJNA CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ NEISSERIA MENINGITIDIS

Na posocznicę meningokokową zachorował 2-miesięczny chłopczyk. U chłopca wystąpiła gorączka, ostre zapalenie nosa i gardła, w drugiej dobie pojawiły się wybroczyny na główce i całym ciele. Chłopca hospitalizowano w oddziale intensywnej terapii dzieci. Natychmiast wdrożono terapię antybiotykową. W posiewie krwi wyhodowano *Neisseria meningitidis* gr B. Chłopiec nie był zaszczepiony przeciwko meningokokom. Nadzorem epidemiologicznym objęto 3 osoby, oraz zlecono chemioprophylaktykę. Chłopca po niemal 2-miesięcznej hospitalizacji wypisano do domu bez powikłań.

INWAZYJNA CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ STREPTOCOCCUS PYOGENES

Ponadto pośród chorób inwazyjnych, odnotowano **64** przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny, hospitalizowano 10 osób, a zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W 2016 r. zarejestrowano 78 zachorowań na różę, przy czym hospitalizowano 19 osób.

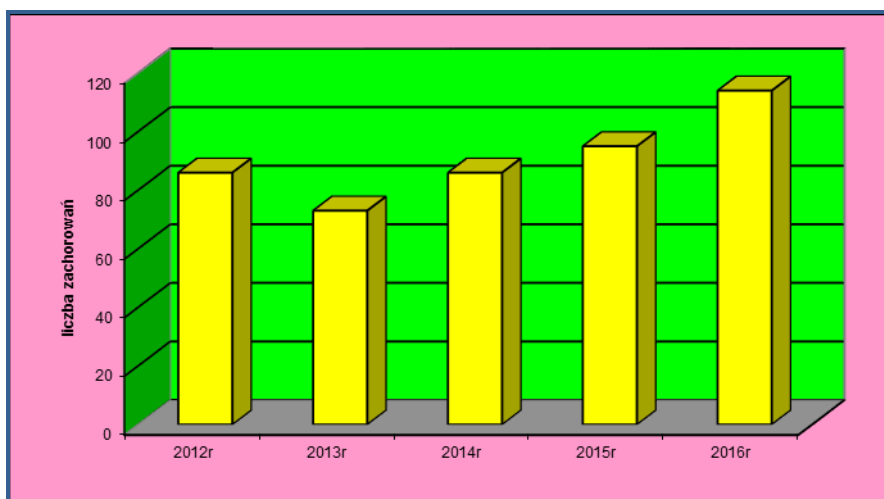
CHOROBA Z LYME

Borelioza jest najczęstszą chorobą odkleszczową. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych i stała się chorobą ogólnopolską.

Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana, w tej przyczynie istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

W **2016** r. odnotowano **114** zachorowań na boreliozę, a w roku **2015** zarejestrowano **95** przypadków zachorowań,

Liczba zachorowań na boreliozę systematycznie ulega wzrostowi. Odnotowano 20% wzrost liczby zachorowań w stosunku do roku ubiegłego [Rysunek 11]

Rysunek 11 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2012-2016

W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 38 osób.

Zapadalność na boreliozę jest wyższa u kobiet, zachorowało 69 kobiet i 45 mężczyzn. Jest to związane z wyższą aktywnością fizyczną kobiet i częstym przebywaniem na terenach zielonych.

Zachorowania wystąpiły głównie u osób dorosłych, jednakże zanotowano również 3 zachorowania u dzieci do 14 roku życia. Nie odnotowano zachorowań wśród leśników i pracowników zieleni miejskiej.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Najwięcej ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

Przyczyny wzrostu zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Ponadto wzrost zachorowań może być wynikiem nie tylko rzeczywistego wzrostu zachorowań ale również lepszej diagnostyki i wzrostu świadomości społeczeństwa.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebują populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić

się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźne dla ludzi są również młodociane, przejściowe postacie kleszcza, niezauważalne gołym okiem tzw. nimfy; również one przenoszą krętki wywołujące boreliozę.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową, atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym. Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, prowadzi to również do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2012-2016 zarejestrowano następującą liczbę chorych. Odpowiednio:

- w roku 2012 – 72 osoby
- w roku 2013 – 51 osób
- w roku 2014 – 73 osoby
- w roku 2015 – 83 osoby
- w roku 2016 – 61 osób.

Zapadalność na gruźlicę spadła o ok. 26%.

97% zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego. Odnotowano 1 przypadek gruźlicy prosówkowej oraz 1 zachorowanie na gruźlicę kości i stawów.

Mężczyźni chorują niemal 4-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 12 kobiety i 49 mężczyzn.

Większa zapadalność na gruźlicę mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia. Największą zapadalność odnotowano u osób w wieku 50 - 59 lat. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży do 19 roku życia.

Spośród wszystkich zachorowań 15% to wznovy. Wznovy wystąpiły u osób wcześniej leczonych, które przerwały leczenie, nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

7 chorych leczonych było ambulatoryjnie pozostali chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorymi obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2016 roku pod nadzór lekarski skierowano 75 osób.

Dwukrotnie spadła liczba zgonów z powodu gruźlicy. W 2016 r. zarejestrowano 5 zgonów z powodu gruźlicy, natomiast w 2015 r. odnotowano 10 zgonów.

Zgon jest najczęstszą konsekwencją zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym. 36% stanowiły osoby bezrobotne, 34% to osoby przebywające na rentach i emeryturach. Tylko 30% to osoby pracujące zawodowo, Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży.

Zarejestrowano 2 zachorowania wśród osób bezdomnych. Część z nich z różnych względów nie współpracuje ze służbą zdrowia, uchylając się od realizacji zaleceń zarówno lekarskich jak i sanitarnych. Obficie prątkujący chorzy stanowią zagrożenie dla zdrowia publicznego. Inni mają utrudniony dostęp do systemu ze względu na brak ubezpieczenia, zaawansowany wiek i ograniczoną mobilność.

Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe.

CHOROBY WENERYCZNE

W **2016 r.** zarejestrowano **3** przypadki kiły oraz **4** zachorowania na rzeżączkę.

W **2015 r.** zarejestrowano **6** przypadków kiły.

Na choroby weneryczne zachorowało 6 mężczyzn i 1 kobieta.

Zachorowania wystąpiły u młodych mężczyzn w przedziale wiekowym 25-58 lat. Liczba zachorowań może być nieadekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest problem niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje że dane epidemiologiczne są niepełne.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec. Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 roku życia. Od 2002 r. obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Zabrze zaszczepiono 150 dzieci. Niski odsetek dzieci zaszczepionych przemawia za potrzebą większego rozpropagowania tych szczepień.

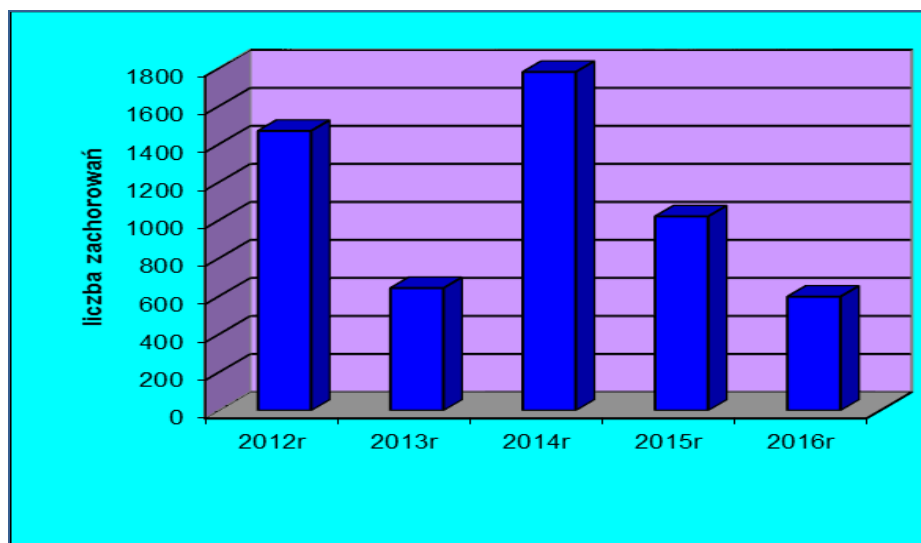
Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice decydują się na nieszczepienie. Wyjątek stanowią rodzice dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2016 r.** zachorowało **599** osób, co stanowiło spadek liczby zachorowań o około 42% w stosunku do roku 2015. W **2015 r.** zachorowało **1 021** osób [Rysunek 12].

Zachorowania przebiegały łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych a hospitalizowano 4 osoby. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci od 2 do 5 lat.

Zapadalność jest identyczna u kobiet jak i u mężczyzn. Najwięcej zachorowań wystąpiło w I i IV kwartale.

Zachorowania wystąpiły u dzieci nieszczepionych przeciwko ospie. Obserwowany spadek zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczna choroby.

Rysunek 12 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2012-2016r

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki. W **2016** r. odnotowano **144** przypadków, w **2015** r. zarejestrowano **323** przypadków [Rysunek 13]. Zapadalność spadła o około 55%.

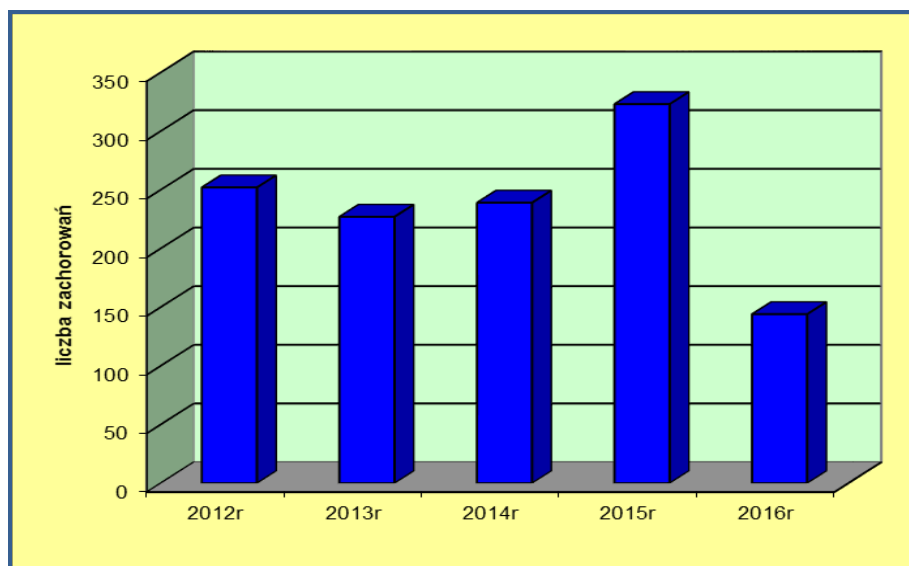
Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Wszystkie zachorowania miały przebieg łagodny i hospitalizowano 1 osobę.

Zapadalność jest nieco większa u mężczyzn.

Zachorowały głównie dzieci i młodzież w przedziale wiekowym 0-19 lat.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci w wieku od 3 do 5 lat przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły. Najwięcej zachorowań odnotowano w miesiącach zimowych.

Rysunek 13 Liczba zachorowań na błonicę w latach 2012 -2016

Sytuacja epidemiologiczna odry świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom. Odra i różyczka zostały objęte przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004 r. szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006 r. dawki przypominającej, wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowały znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby [Rysunek 14].

Odra

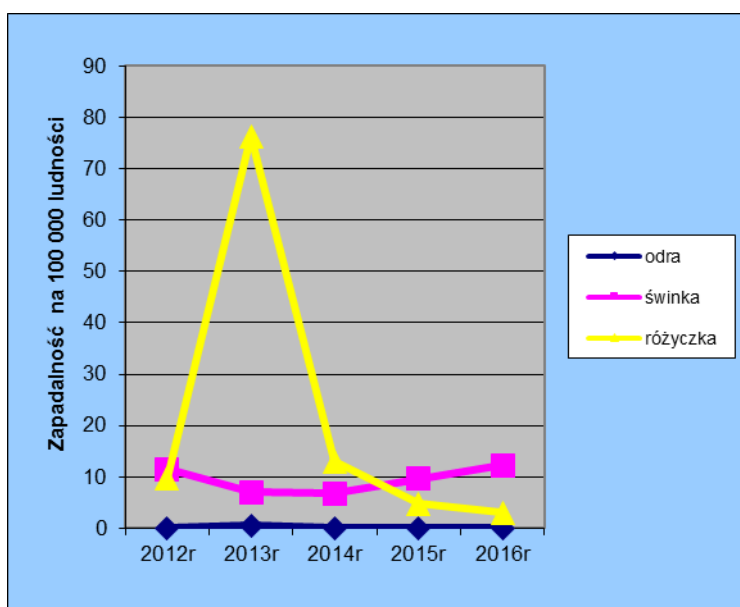
W latach 2015 - 2016 nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę utrzymuje się na niskim poziomie.

W **2016 r.** odnotowano **20** przypadków zachorowań na świnkę.

W **2015 r.** zarejestrowano **16** przypadków zachorowań.

Rysunek 14 Zapadalność na 100 000 mieszkańców na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2012-2016

Zapadalność jest nieco wyższa u mężczyzn. Zachorowało 11 mężczyzn i 9 kobiet. Zachorowania wystąpiły zarówno u dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych.

Spośród ogółu zachorowań 17 osób było szczepionych szczepionką skojarzoną p/ śwince zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, 2 osoby nieszczepione, (1 dziecko nieszczepione z powodu nieuzasadnionej obawy odnośnie bezpieczeństwa szczepionek oraz osoba dorosła, która nie podlegała szczepieniu), u 1 osoby dorosłej nie ustalono historii szczepień.

Różyczka

W **2016** r. zarejestrowano **5** zachorowań na różyczkę. W **2015** r. odnotowano **8** zachorowań.

Nastąpił spadek liczby zachorowań.

Zapadalność jest wyższa u kobiet, zachorowały 4 kobiety i 1 mężczyzna.

Zachorowało 11-miesięczne dziecko; pozostałe zachorowania odnotowano wśród młodzieży.

Spośród ogółu zachorowań 2 osoby nie były zaszczepione szczepionką skojarzoną przeciwko różyczce.

Chorujący chłopcy i młodzi mężczyźni stanowią zagrożenie dla dziewczynek i młodych kobiet, które mogą pozostać nieuodpornione m.in. z powodu zaniechania lub przeciwwskazań do szczepienia. Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu to zakażenie wirusem różyczki może stanowić poważne zagrożenie dla kobiet w ciąży.

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie miasta Zabrze ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę.

W latach 2015 - 2016 nie odnotowano zachorowań na tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Wysoki odsetek zachorowań na krztusiec dotyczy młodzieży nastoletniej oraz osób dorosłych. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Zapadalność na krztusiec uległa wzrostowi.

Lata	Liczba zachorowań
2011	16
2012	5
2013	8
2014	8
2015	23
2016	35

Tabela 12 Liczba zachorowań na krztusiec w latach 2012-2016

Zapadalność jest wyższa u kobiet. Zachorowało 21 kobiet i 14 mężczyzn.

Zachorowania wystąpiły zarówno u dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych. Największą zapadalność odnotowano wśród dzieci w wieku 10-14 lat oraz osób dorosłych powyżej 25 roku życia.

Dzieci i młodzież były szczepione przeciwko krztuścowi zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Osoby dorosłe nie były szczepione przeciwko krztuścowi bądź nie odtworzono ich historii szczepień, natomiast pozostałe osoby były zaszczepione przeciwko krztuścowi.

Stosunkowo krótki okres ochrony immunologicznej zapewnianej przez szczepienia sprawia, iż zachorowania mogą wystąpić u osób dorosłych, u których krztusiec może mieć słabiej zaznaczone objawy. Dorośli ci mogą stanowić poważne źródło zakażenia dla dzieci, które nie zostały zaszczepione. Zachorowania były potwierdzone badaniami serologicznymi i nie miały powiązania epidemiologicznego.

Grypa

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powoduje duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

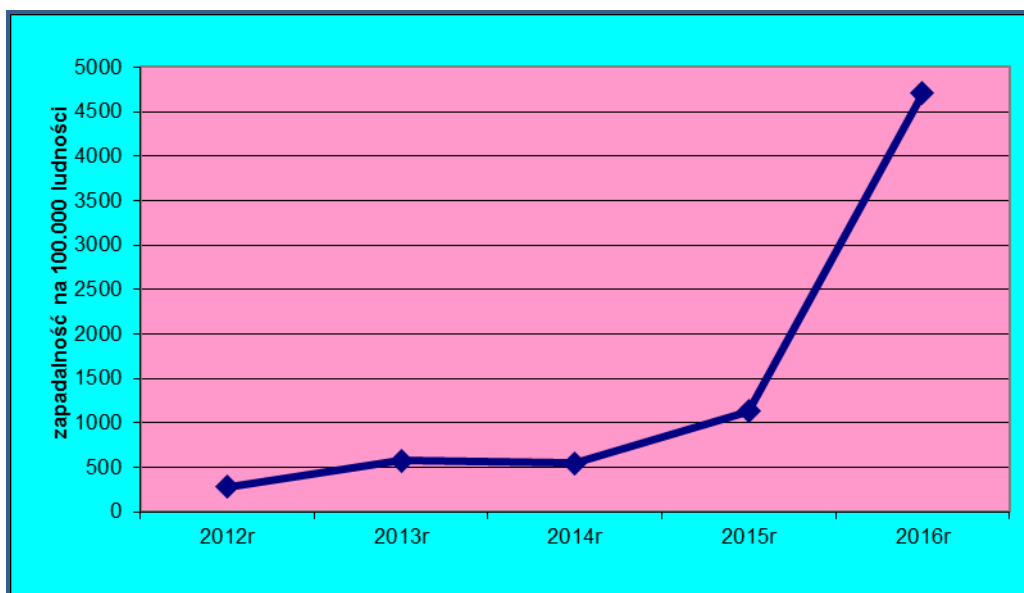
Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczny zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W 2016 r. przeciwko grypie zaszczepiono 3029 osób.

Zapadalność na grypę wzrosła czterokrotnie, wzrosła również zapadalność wśród dzieci do 14 lat [Rysunek 15].

W **2016 r.** zarejestrowano **7 738** zachorowań, w tym **3 316** dzieci do lat 14.

W **2015 r.** zarejestrowano **1 881** przypadków, w tym **261** dzieci do lat 14.

Rysunek 15 Zapadalność na grypę w latach 2012 – 2016

Odnotowano 42 przypadki grypy potwierdzonej badaniami wirusologicznymi. 39 zachorowań wywołanych wirusem grypy A H1N1/v, 2 zachorowania wywołane wirusem grypy typu B oraz 1 zachorowanie wirusem grypy typu A. Odnotowano 1 zgon z powodu grypy AH1N1.

Zarejestrowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołanego wirusem grypy AH1N1/v. Ogółem zachorowanie na grypę AH₁N₁/v wystąpiło u 32 pacjentów szpitala, w tym u 8 osób z personelu medycznego.

Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani w związku z chorobą podstawową o charakterze kardiologicznym, a objawy chorobowe wystąpiły w trakcie hospitalizacji. U wszystkich osób wystąpiły objawy grypowe, ponadto u dwóch osób zdiagnozowano zapalenie płuc.

Osoby, u których wystąpiły objawy chorobowe, zostały izolowane lub kohortowane. Osoby z personelu, u których wstąpiły objawy chorobowe przebywały na zwolnieniu lekarskim.

W placówce opracowano i wdrożono szczegółowy plan postępowania i procedury prewencyjne w ognisku zakażenia grypą AH₁N₁/v. Do opieki nad chorymi wydzielono personel oraz wzmożono reżim sanitarny. Ponadto wprowadzono zakaz odwiedzin oraz wstrzymano przyjęcia planowane do wszystkich oddziałów szpitala

Prawdopodobnie źródłem zakażenia była pacjentka przyjęta do placówki w trybie pilnym ze wskazań życiowych.

Pozostałe zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na grypę przypada w miesiącach od listopada do marca.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2016 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Zabrze prowadził nadzór nad 54 punktami szczepień. Przeprowadzono 48 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli. Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i zapewnia potrzeby zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni, jak również dostarczonymi przez pacjenta.

W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury postępowania zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

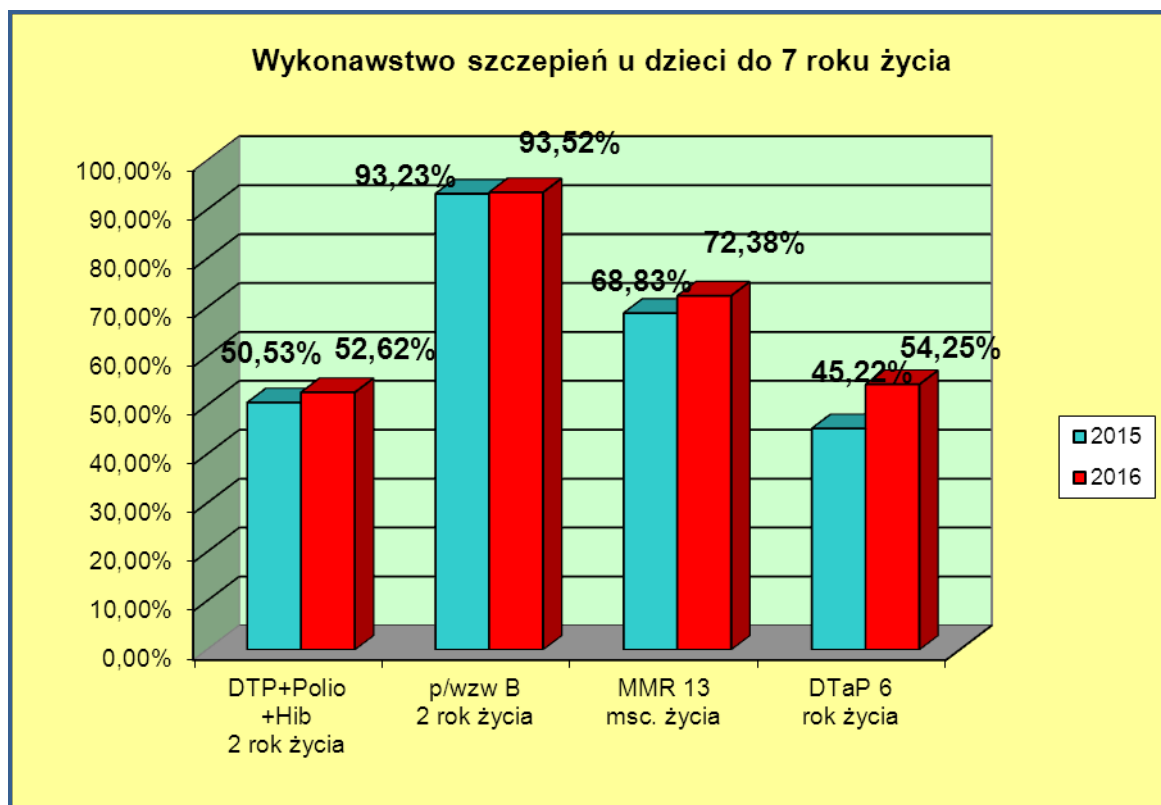
Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia. W PSSE Gliwice od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS), który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji PSO w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ-54. Analiza roczna MZ-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia w grupach ryzyka i zalecane, niefinansowane z budżetu państwa.

W 2016 roku do PSO zostało wprowadzone szczepienie przypominające przeciwko krztuścowi u młodzieży w 14 roku życia.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia w poradniach dziecięcych objętych nadzorem PPIS w Gliwicach na terenie miasta Zabrze utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 - ym miesiącu życia wzrosło o 3,55% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia uległo poprawie o 9,03 % w stosunku do roku ubiegłego [Rysunek 16].

Nastąpił wzrost wykonawstwa szczepień u dzieci w 6 roku życia, ponieważ stopniowo zaopatrywano zakłady opieki zdrowotnej w szczepionki zawierające acelularny komponent krztuśca, której brakowało w roku poprzednim. Wahania wykonawstwa szczepień u dzieci do 7 roku życia nie są spowodowane nieprawidłowościami w realizacji Programu Szczepień Ochronnych, ale koniecznością podjęcia szczepień w chwili ukończenia przez dziecko wieku przewidzianego dla danego rodzaju szczepienia.

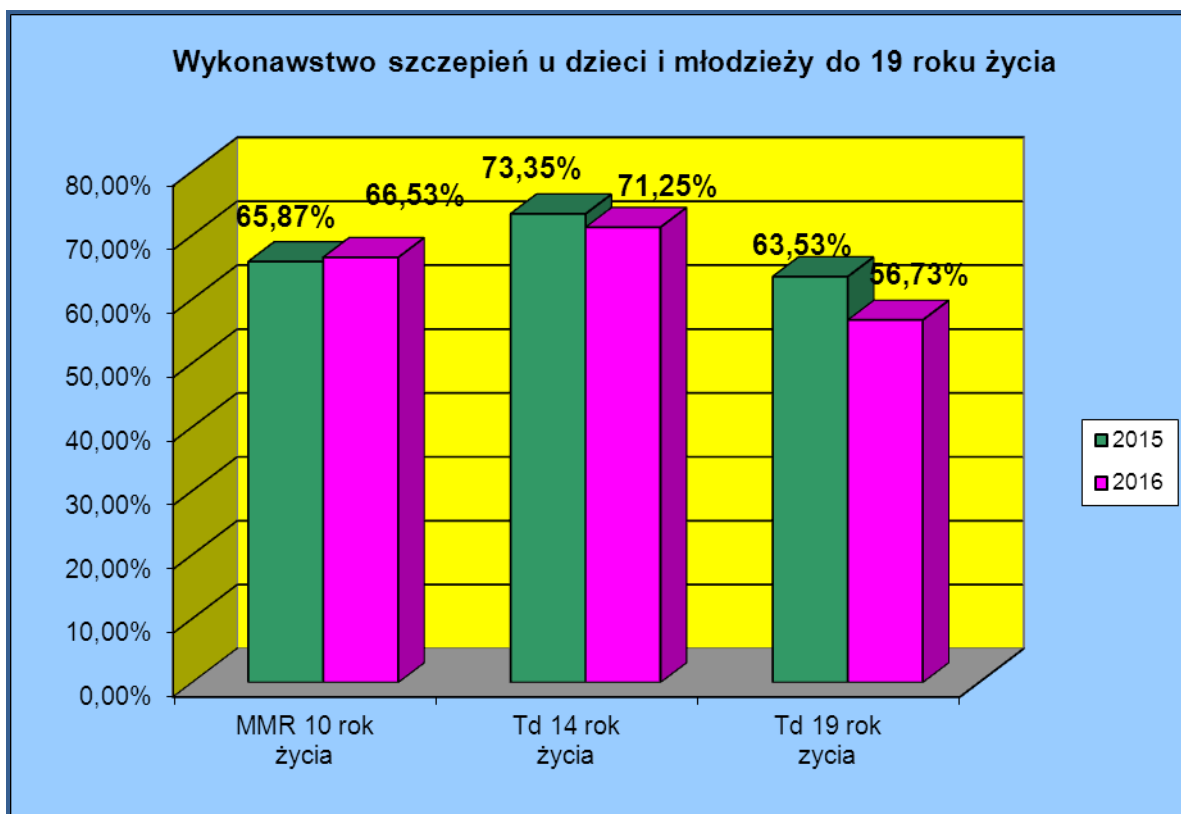

Rysunek 16 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

Wysokie odsetki zaszczepienia dzieci do 7 roku życia świadczą o akceptowalności szczepień przez rodziców dzieci, którzy w większości terminowo zgłaszają się na szczepienia. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi.

Nie mniej jednak w roku 2016 zaobserwowano przypadki świadomej odmowy wykonania szczepień u dzieci. Część rodziców kwestionowała zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci potwierdzając ten fakt na piśmie.

Wzrasta ilość rodziców uchylających się od szczepień ochronnych na skutek dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną.

Rysunek 17 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

Od momentu zmiany organizacji szczepień ochronnych polegającej na przeniesieniu realizacji szczepień ze szkół do zakładów opieki zdrowotnej odnotowuje się mniejszy odsetek zaszczepienia młodzieży [Rysunek 17].

W 2016 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku spadło o 6,80%.

Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce w porównaniu do roku poprzedniego uległo wzrostowi o 0,66%. Szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi młodzieży w 14 roku spadkowi o 2,10% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 53,43%.

W 2016 roku uodporniono p/gruźlicy 98,73 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

W 2016 roku uodporniono p/wzw B 21 pracowników służby zdrowia.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 3029 osób
- p/wzw typu A 99 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 42 osoby
- p/*Streptococcus pneumoniae* 921 osób
- p/*Neisseria meningitidis* 121 osób
- p/rotawirusom 351 dzieci
- p/ospie wietrznej 150 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 14 osób.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1179 osobom.

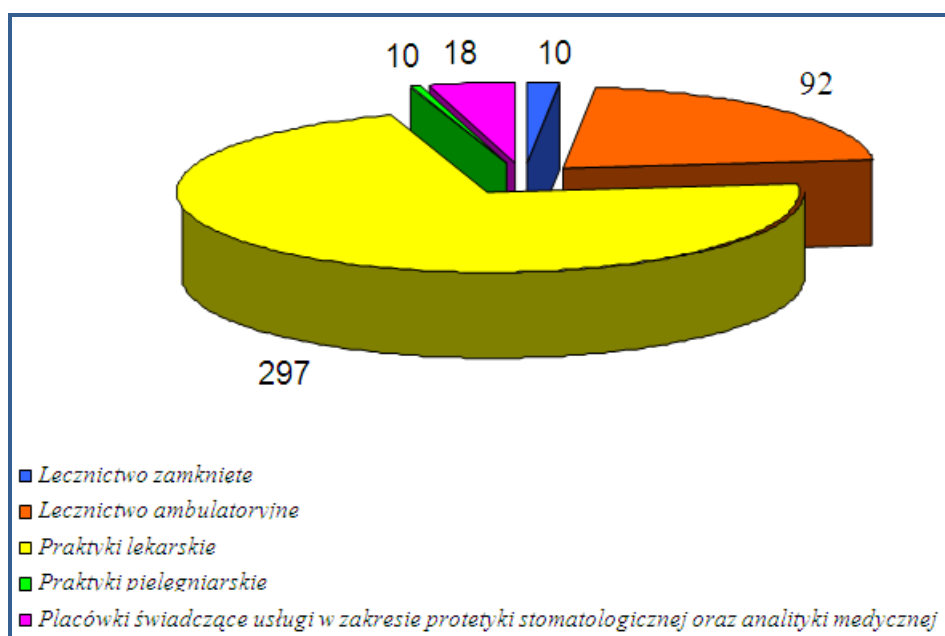
PSSE w Gliwicach prowadzi rejestr Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej: NOP).

W 2016 roku do PSSE w Gliwicach zgłoszono 20 przypadków NOP, w tym 19 miało przebieg łagodny oraz 1 poważny, wszystkie z pełnym powrotem do zdrowia. Dzieci nie były hospitalizowane w związku z wystąpieniem odczynów poszczepiennych. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych wzrosła.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

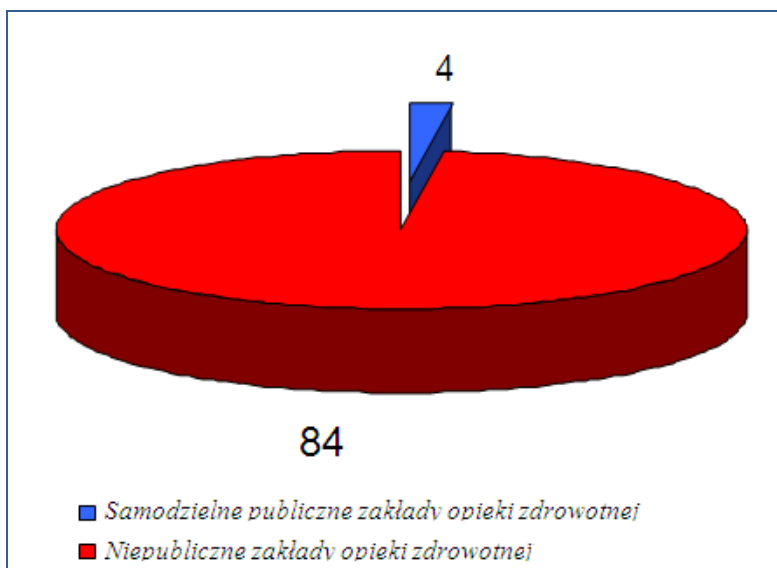
W roku 2016 na terenie miasta Zabrze sprawowano nadzór sanitarny nad [Rysunek 18]:

- 10 zakładami leczenia zamkniętego tj. 4 szpitalami z 2 obiektami, 5 szpitalami jednego dnia oraz filią zakładu opiekuńczo - leczniczego, którego dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice,
- 92 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 13 obiektami i 31 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 4 zakłady oraz 1 obiekt i 3 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej [Rysunek 19],

Rysunek 18 Placówki ochrony zdrowia na terenie miasta Zabrze działające w 2016 roku

- 297 praktykami lekarskimi, w tym 69 indywidualnymi praktykami lekarskimi,
- 218 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 10 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 8 indywidualnymi praktykami pielęgniarek, 2 grupowymi praktykami pielęgniarскими,
- 18 placówkami świadczącymi usługi w zakresie protetyki stomatologicznej oraz analityki medycznej.

Rysunek 19 Zakłady leczenia ambulatoryjnego działające w Zabrze

Lecznictwo zamknięte

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono 36 kontroli, w tym skontrolowano 4 szpitale wraz z obiektami oraz 5 szpitali jednodniowych.

W szpitalu, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi między innymi braku rozwiązań przestrzennych w pomieszczeniach podręcznej sterylizatorni gwarantujących wykonanie wyrobu sterylnego, wydano decyzję administracyjną z terminem realizacji do dnia 31.03.2017 r.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest czynne monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych.

W trzech szpitalach jednodniowych stwierdzono nieprawidłowości między innymi w zakresie braku powołania komitetu kontroli zakażeń szpitalnych oraz uchybienia

w składzie członków zespołu kontroli zakażeń szpitalnych. Zobligowano kierownictwo skontrolowanych jednostek do podjęcia konstruktywnych działań w celu zlikwidowania nieprawidłowości, o podjętych działaniach poinformowano PPIS w Gliwicach.

Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W szpitalu wystąpiło ognisko epidemiczne, na podstawie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, iż Grypę AH1N1 wykryto u 25 pacjentów oraz 8 osób z personelu. Zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenu. Wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wstrzymano przyjęcia pacjentów w trybie planowanym, wstrzymano odwiedziny pacjentów, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów, wydzielono personel do opieki nad pacjentami. Dokonano zabiegów dezynfekcji i fumigacji sal chorych. Przeprowadzono badania środowiskowe oraz pobrano wymazy od personelu, uzyskano wyniki ujemne. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono ognisko, brak kolejnych przypadków zachorowań.

W ramach dwóch akcji odszczurzenia ogłoszonych przez Prezydenta Miasta Zabrze przeprowadzono 10 kontroli pod kątem przygotowania do powszechnych akcji deratyzacyjnych, kontrole potwierdziły prawidłowe przygotowanie szpitali.

Przeprowadzono tematyczne kontrole w pomieszczeniach bloków operacyjnych czterech szpitali oraz 5 szpitali jednodniowych. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. stan techniczny pomieszczeń, zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylne, ilość środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej, postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych jednego z bloków operacyjnych. Zostało wszczęte postępowanie administracyjne i wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie nieprawidłowości.

W jednym szpitalu funkcjonuje centralna sterylizatornia, która nie spełnia wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Jeden szpital ma podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast dwa szpitale jednodniowe prowadzą sterylizację we własnym zakresie, dwa zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną, jeden prowadzi sterylizację w systemie mieszanym.

W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 25 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu, 1 urządzenie na formaldehyd. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 2 decyzje o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U. z 2012 r., poz. 739) oraz 5 decyzji zmieniających treść wydanych wcześniej decyzji.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r. poz. 739), termin realizacji programów dostosowania został przedłużony do 31.12.2017 r.

Lecznictwo ambulatoryjne

W 2016 r. objętych nadzorem było 87 przychodni wraz z 10 obiektami, medyczne laboratorium diagnostyczne wraz z obiektem, 2 zakładami rehabilitacji leczniczej wraz z obiektem oraz inne 2 podmioty lecznicze wraz z 1 obiektem, a także 31 filii, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE w Gliwicach.

W przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych przeprowadzono 113 kontroli. Wydano 4 decyzje administracyjne, które nakazywały poprawę stanu technicznego pomieszczeń

zakładu.

W toku realizacji pozostały dwie decyzje administracyjne.

W ramach prowadzonego nadzoru, PPIS w Gliwicach wydał 11 opinii o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739) oraz 4 decyzje zmieniające treść wydanych wcześniej decyzji.

W placówkach leczniczych prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do wymagań wyżej cytowanego rozporządzenia.

W zakładach zainstalowanych jest 68 autoklawów parowych, 1 urządzenie na tlenek etylenu, 12 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

W 2016 r. w zakładach leczenia ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji.

Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Przyjęto i rozpatrzono 2 interwencje. Pierwsza dotyczyła niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych. Przeprowadzona kontrola nie wykazała zasadności wniesionej interwencji. Druga dotyczyła niewłaściwego postępowania z narzędziami wielokrotnego użycia w poradni stomatologicznej. W wyniku kontroli stwierdzono zasadność interwencji, nałożono mandat karny w wysokości 500 złotych za nieprawidłowe postępowanie ze sprzętem wielokrotnego użycia oraz nieprawidłowe stosowanie środków ochrony osobistej.

Praktyki lekarskie, pielęgniarskie oraz inne usługowe obiekty medyczne

W 2016 r. nadzorem objętych było 69 indywidualnych praktyk lekarskich, 218 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 10 grupowych praktyk lekarskich, 8 indywidualnych praktyk pielęgniarskich, 2 grupowe praktyki pielęgniarek oraz 18 placówek świadczących usługi w zakresie protetyki stomatologicznej oraz analityki medycznej.

Przeprowadzono 21 kontroli. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny, ilość środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej, postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami.

W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Gliwicach wydał 10 opinii o spełnieniu wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739).

W gabinetach praktyk lekarskich zabiegowych zainstalowanych jest 57 autoklawów parowych,

42 praktyki mają podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja w zakresie wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Reasumując w 2016 roku w porównaniu z rokiem poprzednim stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarno – technicznego wielu obiektów. Uzyskano ją w dużej mierze poprzez realizację zadań ujętych w programach dostosowawczych, a także zakup nowego, coraz nowocześniejszego sprzętu medycznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi termin realizacji programów dostosowania podmiotów leczniczych do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia uległ wydłużeniu do dnia 31.12.2017 r.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO W ZAKŁADACH PRACY ZA 2016 ROK

Człowiek poddany jest ciągłemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

Na terenie miasta Zabrze, nadzorem sanitarnym objętych jest 259 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 27 087 pracowników.

W 2016 r. skontrolowano 57 zakładów pracy, zatrudniających 6 779 pracowników.

Przeprowadzono 76 kontroli. Na stwierdzone podczas kontroli uchybienia wydano 21 decyzji administracyjnych oraz 11 decyzji płatniczych. Zakres przeprowadzonych kontroli przedstawiono w poniższej tabeli [Tabela 13].

Sekcja Higieny Pracy prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole dotyczące warunków pracy podczas zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest	4	0
2.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	39	1
3.	Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych.	2	0
4.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	9	0
5.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	30	10
6.	Kontrole interwencyjne	3	1
7.	Kontrole dot. wprowadzania środków zastępczych	2	2

Tabela 13 Zakres i liczba przeprowadzonych kontroli w zakładach pracy na terenie Zabrze w 2016 roku

W 2016 r. Sekcja Higieny Pracy w ramach Promocji Zdrowia była współorganizatorem szkolenia, skierowanego do właścicieli oraz pracowników zakładów sektora beauty p.t. „Jak bezpiecznie i higienicznie pracować i świadczyć usługi w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu oraz odnowy biologicznej.”

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Jak większość miast w Polsce, Zabrze zmaga się z problemem wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”. Postępowania w tym zakresie prowadzą przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Policji.

Podczas interwencji w punkcie, gdzie udostępniano osobom trzecim środki, stanowiące zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, pracownicy PSSE Gliwice wraz funkcjonariuszami Policji zatrzymali 222 sztuki produktów. Próbkę z każdego rodzaju asortymentu zostały przekazane do badania na zawartość w nich substancji psychoaktywnych – wyniki w każdym przypadku potwierdziły obecność środków zastępczych.

W ramach wymiany informacji, otrzymane wyniki analiz toksykologicznych przekazywane były przedstawicielom Policji oraz Prokuraturze.

W dniu 28.12.2016 r. wydano decyzję nakazującą zaprzestanie działalności sklepu wprowadzającego do obrotu środki zastępcze.

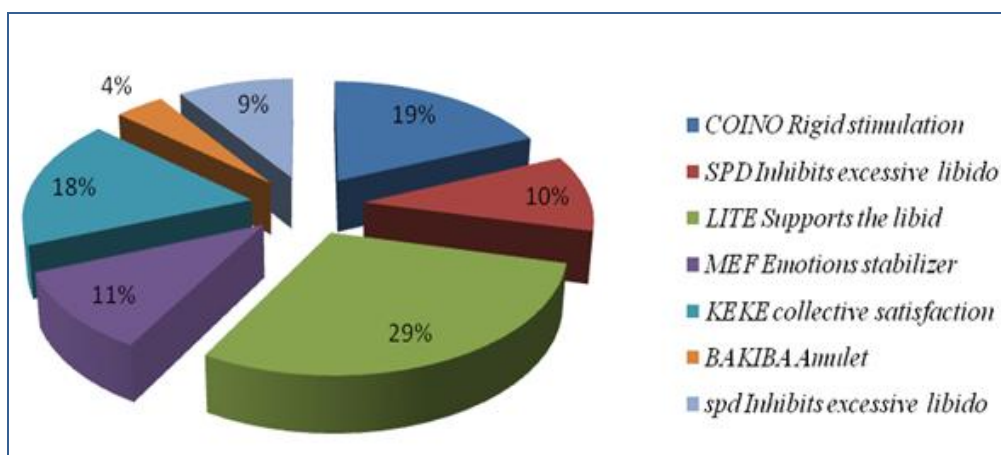

Tabela 14 Procent produktów zatrzymanych przez przedstawicieli PPIS w Gliwicach podczas kontroli na terenie Zabrze w 2016 roku

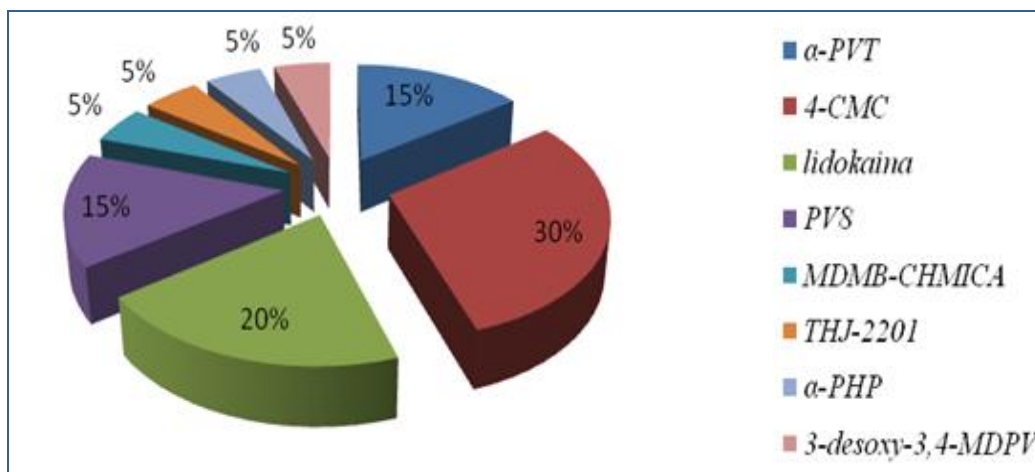

Tabela 15 Substancje psychoaktywne obecne w próbkach oddanych do badań po kontrolach w Zabrze w 2016 roku

Ponieważ najlepszą metodą walki z „dopalaczami” jest profilaktyka, dla pracowników Aresztu Śledczego (około 60 uczestników) oraz Zakładu Karnego w Zabrze (89 uczestników) zostały przeprowadzone szkolenia w tematyce środków zastępczych, pt. „Negatywny wpływ dopalaczy na zdrowie i życie ludzi”. W w/w zakresie przeprowadzono również szkolenie dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrze pt. „Dopalacze – czym są i jak działają” (24 uczestników).

W 2016 r. stwierdzono 18 chorób zawodowych, w 6 zakładach pracy mających siedzibę w mieście Zabrze:

- 15 przypadków pylic płuc,
- 1 przypadek astmy oskrzelowej,
- 1 przypadek alergicznego nieżytu nosa,
- 1 przypadek nowotworu złośliwego układu krwiotwórczego.

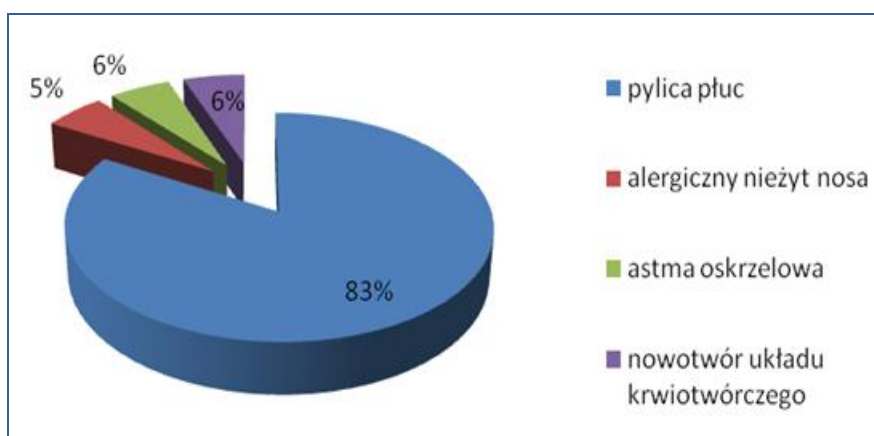

Tabela 16 Choroby zawodowe, stwierdzone w 2016 roku w zakładach pracy, mających siedzibę w Zabrze

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową była pylica górników kopalń węgla, stanowiła 83,3% ogółu stwierdzonych chorób.

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 83,3 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych stanowiły pylice górników kopalń węgla stwierdzone u pracowników:

- zakładu wydobycia węgla kamiennego PKD 05.10.Z: 10 przypadków
- spółek zewnętrznych świadczących specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego PKD 43.99.Z: 4 przypadki i 09.90.Z: 1 przypadek

W pozostałych branżach stwierdzono trzy choroby zawodowe w dwóch zakładach pracy:

- astmę oskrzelową i alergiczny nieżyt nosa u pracownika zatrudnionego przy produkcji pieczywa; produkcji świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek PKD 10.71.Z,
- nowotwór złośliwy układu krwiotwórczego u pracownika zakładu wytwarzania i przetwarzania koksu PKD 19.10.Z.

Zdrowie pracowników jest bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego też powodu rola Sekcji Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom zagrożeń zawodowych jest istotna w obecnej rzeczywistości. Do wspomnianych zagrożeń dołączyły te, związane z dostępnością na rynku środków zastępczych - w walkę z nimi zostali włączeni także pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE Gliwice.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2016

Ocena obrazuje stan sanitarny miasta Zabrze w zakresie stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wód wykorzystywanych do kąpieli.

Ponadto wskazuje problemy mieszkańców dotyczące higieny nieruchomości i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na podstawie analizy wnoszonych interwencji.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Stałym nadzorem pionu Higieny Komunalnej Oddziału Nadzoru Sanitarnego PSSE w Gliwicach w 2016 r. objętych było **450** obiektów komunalnych. W roku sprawozdawczym skontrolowano **166** obiektów, przeprowadzając w nich **191** kontroli sanitarnych. W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi wydano 16 decyzji administracyjnych. Ponadto wydano **6** decyzji prolongujących terminy wykonania nałożonych obowiązków, wystosowano **1** upomnienie, **1** decyzję wygaszającą oraz **1** decyzję umarzającą postępowanie. Nałożono **3 mandaty karne na łączną kwotę 700 zł.** w obiektach, w których stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarne.

GRUPA STATYSTYCZNA	ilość obiektów wg ewidencji stan na 31.12.2015 r.	ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów ogółem / środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
				nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę [zł.]
ustępy	16	10	10	0	0	0	0
pływalnie	4	4	4	1	0	0	0
domy pomocy społecznej	2	2	5	0	0	0	0
inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	2	1	2	0	0	1	200
noclegownie	4	3	6	0	0	0	0

hotele	3	3	4	1	0	0	0
inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	12	6	9	3	0	0	0
zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	233	63	67	4	1	2	500
dworce kolejowe	1	1	4	1	0	0	0
zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe	9	9	9	1	0	0	0
cmentarze	18	2	2	0	0	0	0
tereny rekreacyjne	8	5	5	0	1	0	0
zakłady karne i areszty śledcze	2	1	1	0	2	0	0
apteki	60	25	27	3	1	0	0
obiekty sportowe	17	4	7	0	0	0	0
obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe	17	6	6	1	1	0	0
inne obiekty nadzorowane przez sekcję higieny komunalnej	42	21	23	1	0	0	0
RAZEM	450	166	191	16	6	3	700

Tabela 17 Działalność kontrolno-represyjna w obiektach na terenie miasta Zabrze w roku 2016

Kontrolą objęto m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ustępy publiczne i ogólnodostępne, zakłady sektora „beauty”, hotele i inne jednostki świadczące usługi noclegowe, obiekty służące obsłudze podróżnych, zakłady pogrzebowe, cmentarze oraz obiekty kultury i wypoczynku.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE.

Wszystkie ustępy publiczne w Zabrzu są w należyтым stanie technicznym. Dwa z nich tj.: przy ul. Goethego oraz przy Placu Warszawskim to szalety samoobsługowe.

Skontrolowane obiekty podłączone są do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Zapewniony jest dostęp do środków higieny tj.: mydła w płynie, papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku lub suszarek do rąk. Ponadto ustępy ogólnodostępne zlokalizowane

w centrach handlowych posiadają pomieszczenia przystosowane dla osób niepełnosprawnych, jak również pomieszczenia dla matki z dzieckiem. Stan higieniczno-sanitarny nie budził zastrzeżeń.

PŁYWALNIE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny nad 4 pływalniami zlokalizowanymi na terenie Miasta Zabrze :

- 2 pływalnie szkolne
- 2 pływalnie całoroczne

W 2016 r. przeprowadzono 4 kontrole planowane oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów.

Po kontroli zakwalifikowano jedną pływalnię jako obiekt zły pod względem sanitarno-technicznym. Jest to *Kryta Pływalnia Aquarius przy Pl. Krakowskim 10 w Zabrzu*. Przeprowadzona kontrola sanitarna z dnia 18.11.2016 r. wykazała następujące nieprawidłowości: zniszczone, spękane (wyeksploatowane) płytki ceramiczne na posadzce wokół niecki basenowej.

W związku z powyższym w dniu 20.12.2016 r. wydano decyzję administracyjną nr NS/HK/-432-D-116/16 z terminem wykonania do dnia 29.09.2017 r.

Pozostałe baseny zakwalifikowano jako dobre pod względem sanitarno - higienicznym i technicznym. Wszyscy zarządcy pływalni w porozumieniu z PPIS w Gliwicach ustalili harmonogram prowadzenia badań jakości wody na pływalniach z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r., w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r., poz. 2016). Badania wody były wykonywane przez laboratoria, które uzyskały akredytację Polskiego Centrum Akredytacji na wykonywanie badań odpowiadających metodykom referencyjnym analizy wody na pływalniach określonych w rozporządzeniu. Sprawozdania z badań były przekazywane terminowo organom Inspekcji Sanitarnej.

Ogółem pobrano 235 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych i fizykochemicznych, z czego 37 z basenów szkolnych, 198 z basenów całorocznych.

Najczęściej występującym przekroczeniem w próbkach wody pobranych z krytych pływalni było przekroczenie normatywu chloru związanego (dopuszczalna wartość w niecce basenowej wynosi 0,3 mg/l, a w wodzie doprowadzanej z systemu cyrkulacji 0,2 mg/l). Nieprawidłowości te odnotowano w 70 próbkach. Standardowy system uzdatniania wody

basenowej przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba poboró w ogółem	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze	1/1	15	6/3	NIECKA :chlor związany (1), chloroform (2), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (4) CYRKULACJA : chlor związany (1), chloroform (2), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2), <i>Legionella sp.</i> (1)
	Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze	1/1	22	5/4	NIECKA : chlor związany (2) , ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (4) CYRKULACJA : chlor związany (3), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (2)
PLYWALNIE KRYTE	AQUARIUS Plac Krakowski, Zabrze	1/1	35	6/4	NIECKA : chlor związany (3) , chloroform (2), <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (1) CYRKULACJA : chlor związany (1), chloroform (3)
	AQUARIUS KOPERNIK Al. Korfantego 18, Zabrze	6/3	163	48/28	NIECKI : chlor związany (44), pH (2), <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (3), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (1) CYRKULACJA ., chlor związany (15), pH (1), chloroform (5), <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (11), ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (16)

Tabela 18 Pływalnie na terenie miasta Zabrze

drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie metanu - tworząc

trichlorometan (THM). Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, trichloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy. Stwierdzono także przekroczenia (14 próbek) wartości chloroformu (norma 0,03 mg/l), który jest cięższy od powietrza i może być wdychany przez osoby pływające. Badania wykazały jego potencjalny charakter mutagenny i kancerogenny. Dlatego istotnym jest zapewnienie odpowiedniej wentylacji na pływalni - podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych sprawdzano przeprowadzanie przez zarządzającego okresowych kontroli urządzeń wentylacyjnych.

Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 45 próbkach. Większość z nich dotyczyła wody w systemie cyrkulacji.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Jest to wskaźnik czystości i szczelności systemów dystrybucyjnych wody i obecności w instalacjach wodnych biofilmu. Są to bakterie pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej. Badania laboratoryjne wykazały przekroczoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 29 próbkach wody basenowej (20 próbek z systemu cyrkulacji). Obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa* stwierdzono w 15 próbkach wody basenowej, w tym 11 w systemie cyrkulacji. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów, nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wykrywanie obecności tych bakterii ma na celu ogólną ocenę jakości wody i pośrednio służy ocenie stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz ocenie skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella* sp. stwierdzono w 1 próbce pobranej z cyrkulacji niecki basenowej w Szkole Podstawowej przy ul. Lompy. Zarządca poinformował o podjętych działaniach naprawczych polegających na dezynfekcji filtrów.

Basen został zamknięty do czasu uzyskania wyników badań zgodnych z obowiązującymi normami.

W 1 próbce pobranej z niecki basenowej pływalni Aquarius przy Pl. Krakowskim odnotowano przekroczenie dopuszczalnej wartości bakterii *Pseudomonasaeruginosa*. Kierownik obiektu podjął decyzję o profilaktycznym zamknięciu niecki do czasu uzyskania wyników badań spełniających wymagania rozporządzenia. Podjęte działania naprawcze polegające na dezynfekcji i płukaniu filtrów uzdatniających wodę basenową oraz konsultacjach z serwisem zajmującym się technologią uzdatniania wody, przyniosły oczekiwany efekt i pływalnia została włączona do użytkowania.

W obiekcie Aquarius Kopernik uzdatnianie części wody basenowej odbywa się na filtrach okrzemkowych, co powoduje trudności ze spełnieniem wymagań rozporządzenia. Zastosowanie tego rodzaju filtrów wyklucza przeprowadzenie procesu koagulacji przed filtracją, co może być przyczyną przekroczeń parametrów chloru związanego i mętności. Ponadto brak możliwości dezynfekcji przed filtrami sprzyja tworzeniu się biofilmu. W związku z licznymi przekroczeniami parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych w pobranych próbkach wody, PPIS w Gliwicach wystosował pismo do zarządcy obiektu (do wiadomości Prezydenta Miasta Zabrze) wnosząc o podjęcie skutecznych działań naprawczych, które doprowadzą do poprawy jakości wody, a tym samym zapewnią bezpieczeństwo zdrowotne osób kąpiących się. Zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2016, poz. 1866 ze zm.) właściciel, posiadacz lub zarządzający nieruchomością są obowiązani utrzymywać ją w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ.

Obiekty te świadczą szeroki wachlarz usług na rzecz mieszkańców, w tym opiekuńczych, terapeutycznych, socjalnych, pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i edukacyjnych. Mieszkańcy na co dzień korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne świadczone są przez całą dobę. Domy Pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki, które są dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych lub łazienki ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Łazienki i toalety są wyposażone w krzesła kąpielowe i prysznice. Mieszkańcy mają do dyspozycji umeblowane pokoje. W obiektach bielizna prana jest we własnej pralni lub w pralniach zewnętrznych. Wszystkie obiekty

mają podpisane umowy z firmami specjalistycznymi na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych oraz umowy na odbiór odpadów komunalnych, co ma potwierdzenie w dokumentacji.

W związku z wniesioną interwencją dotyczącą zawilgocenia i zagrzybienia części pomieszczeń przeprowadzono kontrolę sanitarną w *Warsztatach Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia TĘCZA przy ul. dr Hagera 4 w Zabrze*. W czasie kontroli stwierdzono uchybienia sanitarno-porządkowe tj.: brudne pomieszczenia sanitarne, brudne pojemniki na śmieci oraz brak czystości w pomieszczeniu magazynu. W związku z powyższym wydano zalecenia doraźne i nałożono **mandat karny w wysokości 200 zł**. Ponadto stwierdzono uchybienia sanitarno-techniczne tj.: zagrzybioną i zawilgoconą ścianę w pracowni rękodzieła artystycznego, brudną z ubytkami tynku powierzchnię ścian w pracowniach, brak kompletnego wyposażenia (uchwyty) i ubytki płytek ceramicznych w toalecie dla osób niepełnosprawnych. Wszczęto postępowanie administracyjne przed wydaniem decyzji nakazującej usunięcie nieprawidłowości. Przeprowadzona w dniu 06.12.2016 r. kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zaleceń doraźnych, dotyczących usunięcia uchybień porządkowych. Decyzja administracyjna z terminem wykonania zarządzeń zostanie wydana w 2017 r.

Poprawił się stan sanitarno-techniczny w obiektach:

- *Dom Pomocy Społecznej przy ul. Knurowskiej 17 w Zabrze* - wykonano wszystkie zarządzenia decyzji wydanej w 2015r. nakazującej wdrożenie procedury postępowania z odpadami niebezpiecznymi medycznymi, wydzielenie pomieszczenia do gromadzenia odpadów medycznych oraz doprowadzenie do należytego stanu technicznego powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniu pralni i pokojach mieszkalnych.
- „Przytulisko” – *Dom Św. Brata Alberta, ul. Kochanowskiego 26 w Zabrze* – zlikwidowano zagrzybienie w niektórych pomieszczeniach obiektu oraz odnowiono powłoki malarskie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach i w korytarzach komunikacji wewnętrznej.
- *Dom Noclegowy, ul. Trocera 63, Zabrze* – uzupełniono ubytki płytek ceramicznych ściennych w magazynie na czystą bieliznę, odnowiono powłoki malarskie w toalecie ogólnodostępnej na parterze budynku, piwnicy, magazynie na czystą bieliznę i korytarzach komunikacji wewnętrznej na terenie obiektu. W związku z częściowym

niewykonaniem zarządzenia dotyczącego odnowienia powłok malarskich ścian i sufitów w korytarzach komunikacji wewnętrznej wystawiono upomnienie wzywające stronę do wykonania obowiązków wynikających z decyzji. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń decyzji w całości.

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

Grupa tych obiektów jest zróżnicowana pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. Wysoki standard świadczonych usług zapewniają hotele skategoryzowane. Część obiektów posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast w pozostałych węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane są w korytarzach komunikacji wewnętrznej. Obiekty posiadają umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. W obiektach zapewnione są magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące.

Decyzje administracyjne wydano w następujących obiektach:

- *Hotel Elektromix przy ul. Bytomskiej 120 w Zabrze* - w związku z przekroczeniem parametru mikrobiologicznego tj. bakterii *Legionella sp.* w wodzie ciepłej (skażenie średnie punktowe) wydano decyzję administracyjną, która nakazywała doprowadzenie parametrów mikrobiologicznych wody w zakresie obecności pałeczek *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa. Zarządca podjął działania naprawcze polegające na termicznej dezynfekcji instalacji oraz wymianie słuchawek prysznicowych i perlatorów w łazienkach. Kontrola sprawdzająca potwierdziła skuteczność podjętych działań naprawczych.
- *Pokoje Gościnne ValdiClassic przy ul. Jerzego Wyciska 1 w Zabrze* – obiekt został objęty szczególnym nadzorem sanitarnym w związku z obchodami Światowych Dni Młodzieży i zakwaterowaniem wolontariuszy. W trakcie kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości: brak wydzielonego pomieszczenia do gromadzenia bielizny brudnej, brak łatwo zmywalnej powierzchni podłogi oraz brudną powierzchnię ścian i sufitu w magazynie bielizny czystej, w związku z czym wydano decyzję z terminem do dnia 31.03.2017 r.

Ponadto badanie wody ciepłej przeprowadzone w obiekcie wykazało wysokie skażenie pałeczkami *Legionella sp.* w 4 punktach poboru, co świadczyło o kolonizacji całej

instalacji. W związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne: natychmiastową, dotyczącą wyłączenia z eksploatacji urządzeń prysznicowych do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań wody ciepłej oraz terminową, nakazującą doprowadzenie parametrów mikrobiologicznych w zakresie obecności pałeczek *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały wykonanie zarządzeń ww. decyzji. Działania naprawcze podjęte przez stronę polegały na dezynfekcji termicznej całej instalacji.

Poprawił się stan sanitarno-techniczny w obiekcie:

- *Pokoje Gościnne przy ul. Szafarczyka 16 w Zabrze* – kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń decyzji wydanej w 2015r. tzn.: uzupełniono ubytki powierzchni posadzki w magazynie do przechowywania środków dezynfekcyjnych i czystościowych, odnowiono zabrudzone powierzchnie ścian i sufitów w pokojach mieszkalnych, wymieniono uszkodzoną wykładzinę podłogową oraz odnowiono powierzchnię mebli w pokojach.

W ostatnich latach zauważa się wzrost liczby obiektów oferujących tzw. tanie pokoje pracownicze, które nie zgłaszają obiektów do ewidencji „innych obiektów świadczących usługi hotelarskie” prowadzonej przez Prezydenta Miasta, w związku z czym pozostają również poza nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU I SOLARIA, ORAZ ZAKŁADY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z WW. USŁUG

Liczną grupą nadzorowanych obiektów w 2016 r. były zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i solaria oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług. Ogółem w tej grupie obiektów wydano **4** decyzje nakazujące, **1** decyzję prolongującą, oraz nałożono **2** mandaty karne na łączną kwotę **500 zł**.

Skontrolowano **63** obiekty, w których przeprowadzono **67** kontroli.

Wydane decyzje nakazujące dotyczyły m. in.:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchni mebli,
- wydzielenia pomieszczenia socjalno-szatniowego dla pracowników,

- wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej w pomieszczeniu wykonywania usług,
- odświeżenia powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach,
- uzupełnienia ubytków płytek ceramicznych.

Stwierdzone najczęściej nieprawidłowości sanitarno-porządkowe m. in. to:

- brudne narzędzia fryzjerskie,
- brak bieżącej dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użycia,
- nieprawidłowe stosowanie preparatów do dezynfekcji narzędzi,
- wielokrotne używanie narzędzi jednorazowych przy świadczeniu usług,
- brudne pomieszczenia i stanowiska pracy.

Wydane decyzje administracyjne, które są w trakcie realizacji:

- *Zakład Fryzjerski przy ul. Karola Miarki 1, 41-800 Zabrze* – w czasie kontroli sanitarnej kompleksowej stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych takich jak: ubytki w cokolikach podłogowych w pomieszczeniu wykonywania usług, korytarzu komunikacji wewnętrznej i w pomieszczeniu socjalno-szatniowym, liczne ubytki wykładziny podłogowej w pomieszczeniu socjalno-szatniowym, zniszczoną powierzchnię drzwi wejściowych prowadzących do poszczególnych pomieszczeń obiektu oraz brudne powierzchnie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach.
- *Zakład Fryzjerski przy ul. 3 Maja 31, 41-800 Zabrze* – kontrola sanitarna planowana przeprowadzona w w/w obiekcie wykazała nieprawidłowości sanitarno-techniczne tj. zniszczoną powierzchnię szafek oraz brudne powłoki malarskie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach zakładu.
- *Zakład Fryzjerski przy ul. Dubiela 7, 41-800 Zabrze* – w czasie przeprowadzonej kontroli sanitarnej planowanej stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczące wydzielenia stanowiska do mycia i dezynfekcji sprzętu wielokrotnego użytku oraz odnowienia powłok malarskich ścian i sufitu w sali świadczenia usług fryzjerskich.
- *Zakład Fryzjerski „LOVELY LOOK” Centrum Handlowe PLATAN przy pl. Teatralnym 12, 41-800 Zabrze* – podczas kontroli sanitarnej planowanej stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne: uszkodzoną z licznymi ubytkami powierzchnię podłogi wyłożonej płytkami ceramicznymi w pomieszczeniu socjalno-szatniowym dla pracowników, zniszczoną powierzchnię szafek, drzwi wejściowych do zaplecza oraz toalety, brudną powierzchnię ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach zakładu.

W związku z powyższym zostanie wszczęte postępowanie administracyjne przed wydaniem decyzji nakazującej stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Wydane decyzje administracyjne, które zostały wykonane dotyczyły *Zakładu Fryzjerskiego przy ul. Solskiego 22 w Zabrze* – zarządzenia wykonano po prolongacie terminu.

Ponadto poprawę stanu sanitarnego uzyskano w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji wydanych w latach 2014 - 2015r. w zakładach:

- *Zakład Fryzjerski przy ul. Wajzera 47 w Zabrze*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Bytomskiej 88 w Zabrze*
- *Zakład Fryzjerski przy ul. 3 Maja 50 w Zabrze*

Kontrole w ramach wniesionych wniosków o interwencję przeprowadzono w zakładach:

- *Zakład Fryzjerski przy ul. Wajzera 47 w Zabrze* - w związku z wnioskiem dotyczącym złych warunków sanitarnych w zakładzie przeprowadzono kontrolę doraźną, podczas której stwierdzono brak dezynfekcji narzędzi fryzjerskich, brudne, zanieczyszczone ścinkami włosów maszynki do podgalania oraz brak bieżącej czystości w pomieszczeniach zakładu, za co nałożono mandat karny **w wysokości 300 zł**.
- *Studio Masażu „METAMORFOZA” przy ul. Szkolnej 5J w Zabrze* – na wniosek Naczelnika Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Zabrze przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Policji, Państwowej Inspekcji Pracy kontrolę sanitarną doraźną, podczas której stwierdzono nieprawidłowości: brak środków do dezynfekcji małych powierzchni, zapas bielizny jednorazowego i wielokrotnego użycia przechowywany w miejscach przypadkowych i na odkrytych regałach, brudne zagracone pomieszczenie gospodarcze, brak pojemnika do gromadzenia brudnej bielizny, brak podajnika na ręczniki jednorazowego użytku przy umywalce w łazience. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono **mandat karny w wysokości 200 zł**. oraz wydano zalecenia doraźne.

Wydane zalecenia doraźne w związku z nieprawidłowościami sanitarnymi we wszystkich obiektach zostały wykonane, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Św. Urbana 8 w Zabrze* – kontrolę przeprowadzono w związku z wnioskiem o interwencję, wniesionym przez lokatora mieszkania zlokalizowanego bezpośrednio nad zakładem fryzjerskim, dotyczącym uciążliwości hałasowej – głośnych rozmów personelu i osób przebywających w zakładzie, odgłosów pochodzących urządzeń elektrycznych – suszarek do włosów

jak i chemicznych zapachów powstających przy świadczeniu usług, przedostających się do mieszkania. Kontrole nie potwierdziły słuszności wniesionej interwencji. Nieznaczny, słyszalny w lokalu mieszkalnym odgłos pracy urządzeń elektrycznych w zakładzie fryzjerskim nie dawał podstaw do przeprowadzania pomiarów hałasu.

Istotnym przedsięwzięciem w 2016 r. było prowadzenie II edycji Kampanii edukacyjnej „*Mam świadomość jak być zdrowym*”, skierowanej do właścicieli i pracowników ww. zakładów.

Po raz kolejny zorganizowano szkolenie dla przedstawicieli sektora „*beauty*”, które miało na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat przenoszenia zakażeń krwiopochodnych jak i poprawę standardu świadczących usług. Uczestnicy tychże szkoleń otrzymali, materiały edukacyjne w postaci poradnika „*Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi*” oraz plakat informacyjny, opracowane specjalnie na potrzeby tejże Kampanii. W okresie od września do grudnia 2016 roku zostały przeprowadzone wizytacje zakładów, celem weryfikacji wdrożenia przez przedstawicieli zakładów, właściwych zasad postępowania podczas świadczenia usług, jak również zapewnienia właściwych warunków sanitarnych na podstawie zdobytej podczas szkoleń wiedzy. Pozytywny wynik przeprowadzonej wizytacji, pozwolił na uzyskanie przez zakład stosownego zaświadczenia oraz naklejki z logo Kampanii. Przeprowadzone od 2015 roku szkolenia spowodowały wzrost świadomości, zarówno wśród właścicieli jak i pracowników na temat zakażeń (w tym krwiopochodnych), jak również w zakresie świadczenia usług w sposób zapobiegający przenoszeniu się ewentualnych zakażeń.

OBIEKTY SŁUŻĄCE OBSŁUDZE PODRÓŻNYCH.

- *Dworzec PKP przy pl. Dworcowym 7 w Zabrze.*

Budynek Dworca administrowany jest przez Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w Zabrze pl. Warszawski (gmina Zabrze). Hol Dworca jest wyposażony w kasy biletowe, ławki dla podróżnych, punkt informacyjny oraz punkt sprzedaży biletów. Obiekt posiada całodobowy monitoring wraz z ochroną. W przejściu podziemnym na peron funkcjonuje toaleta ogólnodostępna i dla osób niepełnosprawnych oraz pokój dla matki z dzieckiem. Podczas kontroli sanitarnej holu dworca wraz z toaletą stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, na które została wydana w decyzja

administracyjna. W terminie do dnia 31.05.2017 r. należy doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchnię ścian i sufitów w holu głównym dworca nad kasami biletowymi oraz w pomieszczeniach toalety.

Część infrastruktury dworca (perony oraz tunel) zarządzana jest przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA Zakład Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach, ul. Nakielska 3 Na peronie ustawione są ławki, pojemniki na odpady komunalne oraz gabloty z rozkładami jazdy. Utrzymaniem porządku i czystości tej części infrastruktury dworca zajmuje się firma Ekoenergia Spółka z o.o. Justyna Gierlach, Anna Gierlach z siedzibą w Opolu przy ul. Wojska Polskiego 9-11/23. Pracownicy firmy sprzątajacej posiadają wydzielone pomieszczenie z dostępem do bieżącej wody przy pomieszczeniach toalety ogólnodostępnej. Stan higieniczno-sanitarny dobry. W związku z organizacją Światowych Dni Młodzieży, na terenie dworca przeprowadzono ponadto kontrole doraźne, które nie wykazały nieprawidłowości sanitarno-porządkowych.

- *Plac przystankowy autobusów, ul Goethego* – stanowiska przystankowe zadaszone, wyposażone w siedziska z paneli drewnianych, wyposażone w kosze na odpadki. W trakcie kontroli stwierdzono, że teren przystanku autobusowego oraz ławki utrzymane były w należytej czystości i porządku.

CMENTARZE ORAZ ZAKŁADY POGRZEBOWE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE

Skontrolowane cmentarze utrzymane były w należyтым stanie sanitarno-porządkowym. Cmentarze wyposażone są w punkty czerpalne wody oraz urządzenia do gromadzenia nieczystości stałych. Obiekty są ogrodzone, a alejki utwardzone. Nieczystości stałe na cmentarzach gromadzone są w kontenerach oraz w pojemnikach i odbierane przez firmy specjalistyczne w zależności od potrzeb.

Na terenie części cmentarzy zlokalizowane są domy przedpogrzebowe/kostnice, w których znajdują się urządzenia chłodnicze do przechowywania zwłok, jak również pomieszczenia do przygotowywania zwłok do pochówku i prowadzenia ceremonii pogrzebowych. Domy przedpogrzebowe działają również poza cmentarzami. Postępowanie administracyjne po kontroli wszczęto w *Domu przedpogrzebowym przy ul. Cieślaka w Zabrze*, gdzie stwierdzono m in. brak ciepłej wody w pomieszczeniu przygotowania zwłok do pochówku, brak zabezpieczenia otworów okiennych przed dostępem owadów i gryzoni, niesprawny wentylator w kaplicy, brudne powłoki malarskie

i ubytki płytek ceramicznych ściennych w WC, brak umywalki do mycia rąk w WC, brak pomieszczenia do przechowywania sprzętu porządkowego. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną nakazującą w II terminach: do dnia 15.11.2016 r. i do dnia 30.06.2017 r. usunięcie nieprawidłowości technicznych. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń I terminu decyzji tj.: zabezpieczono otwory okienne przed dostępem owadów i gryzoni, naprawiono niesprawny wentylator w pomieszczeniu kaplicy, zapewniono dopływ bieżącej ciepłej wody przy punkcie wodnym.

Podczas kontroli Zakładów pogrzebowych kontrolowano również stan sanitarny środków transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Skontrolowane samochody pogrzebowe (12) spełniały wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabiny kierowców odizolowane są od przestrzeni przeznaczonych do umieszczenia zwłok. Samochody są zabezpieczone przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłogi w części przeznaczonych do przewozu trumny wyłożone są materiałem łatwo zmywalnym i odpornym na działanie środków dezynfekcyjnych. Wszystkie pojazdy oznakowane są w sposób trwały wskazujący na ich przeznaczenie. Na wyposażeniu samochodów znajdują się worki na zwłoki, pojemniki na odpady, środki ochrony osobistej (rękawiczki jednorazowe, maseczki, odzież oraz preparaty dezynfekcyjne w opakowaniach jednostkowych). Zużyte worki i rękawice są oddawane do utylizacji. Przewoźnicy kontrolowanych środków transportu pogrzebowego posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych. W większości zakładów pogrzebowych samochody myte są na terenie firm pogrzebowych, gdzie znajdują się wydzielone skanalizowane stanowiska do mycia lub na terenie myjni samochodowych.

TERENY REKREACYJNE

Na terenie Zabrze funkcjonują 2 obiekty czynne sezonowo dysponujące nieckami basenowymi, nie będącymi pływalniami, gdyż z uwagi na brak wody przepływowej nie mogą być zakwalifikowane do tej grupy. Po kontroli stanu sanitarno-higienicznego i technicznego jeden obiekt zakwalifikowano jako **zły** ze względu na toczące się postępowanie administracyjne:

- *Kąpielisko WALKA ul. Jaskółcza 40, Zabrze* – na wniosek strony decyzja nr NS/HK-432-D-105/14 z dnia 12.09.2014 r. dotycząca wymiany zniszczonych

i wyeksploatowanych płytek ceramicznych drugi raz została przedłużona do dnia 31.05.2017 r.

Tabela nr 3. Obiekty z nieckami basenowymi

	Adres	Liczba niecek	Liczba poboró w ogółem	Liczba próbek złych	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
INNE	Kąpielisko WALKA ul. Jaskólcza 40, Zabrze	2	8	2	NIECKI: chlor związany (2)
	Kąpielisko LEŚNE ul. Srebrna, Zabrze	2	9	3	NIECKI: chlor związany (2), <i>E. coli</i> (1)

Tabela 19 Obiekty z nieckami basenowymi

Z ww. kąpielisk sezonowych pobrano ogółem 17 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych i fizykochemicznych. W 1 próbce wody pobranej z Kąpieliska Leśnego przy ul. Srebrnej zaobserwowano obecność bakterii *Escherichia coli*. Zarządca poinformował o natychmiastowym zamknięciu niecki, przeprowadzonym chlorowaniu szokowym, czyszczeniu i dezynfekcji niecki oraz ponownym napełnieniu wodą.

Obiekty te posiadają przestarzałą technologię uzdatniania wody polegającą jedynie na ręcznym dozowaniu podchlorynu sodu (dezynfekcja), co sprawia, że nie mogą być spełnione wymagania zwłaszcza fizykochemiczne jakości wody zapewniające bezpieczeństwo osób korzystających z kąpeli. Wystosowano pismo do Prezydenta Miasta Zabrze celem rozważenia konieczności modernizacji obiektów, by jakość wody była dostosowana do obowiązujących wymogów dla pływalni, co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa osób z nich korzystających.

PPIS w Gliwicach wyda zbiorczą ocenę roczną po upływie roku od dostosowania się zarządców pływalni do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r., w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r., poz. 2016) w myśl §8.

W roku 2016 skontrolowano 26 piaskownic/placów zabaw zarządzanych przez ZBM w Zabrze i Gminę Zabrze. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień.

Skontrolowane piaskownice nie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-porządkowym i technicznym. Piaskownice oraz otoczenie wokół nich utrzymane w należytej czystości – porozstawiane pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, które opróżniane są systematycznie. Dodatkowo na terenach, na których znajdują się piaskownice często ustawione są tablice z regulaminem korzystania z placów zabaw oraz znaki zakazujące wprowadzania psów. Ujemną stroną jest to, iż większość piaskownic nie posiada zabezpieczeń piasku przed dostępem zwierząt, zwłaszcza psów i kotów. Tylko niektóre place zabaw są ogrodzone.

ZAKŁAD KARNY

W 2016r. kontynuowano postępowanie w *Zakładzie Karnym przy ul. Janika 12 w Zabrze* – w związku z wydaną w decyzją w 2015 r. nakazującą stronie w terminie do dnia 30.06.2016 r. odnowienie brudnych powłok malarskich ścian i sufitów, doprowadzenie do należytego stanu technicznego zniszczonych regałów w magazynie bielizny czystej oraz zapewnienia gładkiej, łatwo-zmywalnej powierzchni podłogi w pomieszczeniach magazynowych, Dyrektor Zakładu Karnego dwukrotnie zwracał się o prolongatę terminu wykonania zarządzeń. Wydano 2 decyzje prolongujące z ostatecznym terminem wykonania do 30.06.2017 r.

APTEKI

Apteki w zdecydowanej większości to obiekty dobre pod względem sanitarno – higienicznym i technicznym. Zdarzają się jednak takie, które wymagają prowadzenia postępowania nakazowego. Zalicza się do nich obiekty:

- *Apteka Skarbnik przy ul. Makoszowskiej 24 w Zabrze* - zarządzenia dotyczyły odnowienia powłok malarskich ścian w sali ekspedycyjnej i komorze przyjęć. Pierwotny termin wykonania zarządzeń 15.12.2016 r. prolongowano do dnia 31.05.2017 r.
- *Apteka Dbam o Zdrowie przy ul. Tarnopolskiej 68 w Zabrze* - zarządzenia dotyczyły odnowienia powłok malarskich we wszystkich pomieszczeniach apteki i zostały wykonane,

- *Euro-Apteka przy Placu Teatralnym 12 w Zabrze* - zarządzenia dotyczyły wymiany lub odnowienia zawilgoconych kasetonów sufitowych po zalaniu oraz odświeżenia powłok malarskich ścian w pomieszczeniach apteki i zostały wykonane.

W 1 przypadku wydano decyzję umarzającą odnośnie wszczętego postępowania administracyjnego w obiekcie *Apteki Prima, 41-813 Zabrze, ul. Kruczkowskiego 39a* – strona niezwłocznie usunęła uchybienia sanitarno-techniczne stwierdzone podczas kontroli tj. odnowiono kasetony sufitowe ze śladami zawilgocenia w pomieszczeniach apteki oraz zlikwidowano pęknięcia ścian i odnowiono powierzchnie malarskie w sali ekspedycyjnej, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

OBIEKTY SPORTOWE

Zakończono postępowanie administracyjne w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji wydanych przed 2016r. w obiekcie *Boiska Sportowego przy ul. Wyciska 5a w Zabrze* - doprowadzono do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego pomieszczenia szatni i węzłów sanitarnych dla zawodników.

OBIEKTY KULTURALNO – WIDOWISKOWE-ROZRYWKOWE

Teatr Nowy, Plac Teatralny 1 w Zabrze – w trakcie kontroli kompleksowej stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne tj. brudne powłoki malarskie w holu na parterze, szatni dla publiczności i korytarzu komunikacji wewnętrznej. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną z terminem wykonania zarządzeń do dnia 15.12.2017 r.

W związku z organizacją w Polsce Światowych Dni Młodzieży skontrolowano również obiekty : *Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego GUIDO w Zabrze przy ul.3-go Maja 93* oraz *Sztolnię Luiza w Zabrze, ul. Wolności 410* z uwagi na planowane zwiedzanie przez liczne grupy pielgrzymów zakwaterowanych na Śląsku. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

INNE OBIEKTY

W roku 2016 skontrolowano **21** obiektów z tej grupy. Nie stwierdzano uchybień sanitarno-porządkowych. W powyższej grupie obiektów w minionym roku wydano **1** decyzję nakazującą stronie usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych oraz w **1** przypadku zostanie wszczęte postępowanie administracyjne. Dotyczy to obiektów:

- *Sklep z odzieżą używaną w Zabrze przy ul. Ludwiki Wawrzyńskiej 21* - decyzja administracyjna nakazywała w terminie do dnia 31.08.2016 r. doprowadzić do właściwego stanu technicznego powierzchnię podłogi w sali sprzedaży, uzupełnić ubytki tynków i odnowić powłoki malarskie w pomieszczeniach obiektu. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń w/w decyzji w całości
- *Punkt przyjęć garderoby do czyszczenia chemicznego przy ul. 3 Maja 29 w Zabrze* - w trakcie przeprowadzonej kontroli sanitarnej pod koniec roku stwierdzono brudne powłoki malarskie we wszystkich pomieszczeniach obiektu, w związku z czym zostanie wszczęte postępowanie administracyjne i wydana decyzja w 2017r.

Poprawę uzyskano w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji wydanych w poprzednich latach w następujących obiektach:

- *Targowisko MKS „ZABORZE” przy ul. Wyciska w Zabrze*
- *Pralnia – Czyszczenie Pierza przy ul. Budowlanej 30 H w Zabrze*
- *Izba Wytrzeźwień przy ul. Wolności 94 w Zabrze.*

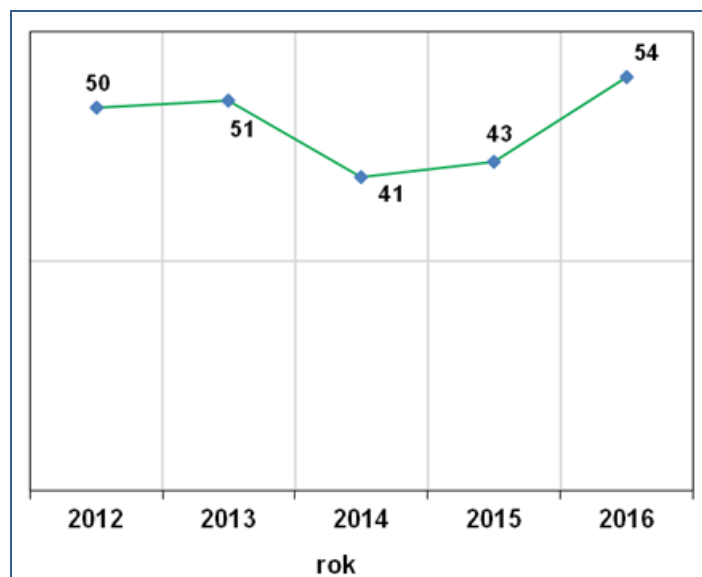
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

Oprócz sprawowanego stałego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, w 2016 r. pracownicy sekcji higieny komunalnej nadzorowali przeprowadzane ekshumacyjne (9), czuwając nad prawidłowym wykonaniem warunków zawartych w decyzjach. Wydano również 34 opinie w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy oraz 9 na organizowanie imprez masowych sezonowych i okolicznościowych.

SKARGI, WNIOSKI, PETYCJE

W 2016r. zostały wniesione przez mieszkańców Zabrze **54 wnioski o interwencję** (w tym 3 w sprawie złej jakości wody), w ramach których przeprowadzono **38 kontroli**. Część skarg, których załatwienie nie należało do kompetencji organów Inspekcji Sanitarnej przekazano po wstępnym rozpoznaniu do rozpatrzenia innym organom.

W stosunku do 2015 r. odnotowano niewielki wzrost ilości wniesionych przez mieszkańców Zabrze wniosków, co przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 20 Liczba wniesionych interwencji w latach 2012-2015 przez mieszkańców miasta Zabrze

Wnioski o interwencję z roku 2016 r. dotyczyły m.in. hałasu przedostającego się do pomieszczeń mieszkalnych w budynkach:

- przy ul. Urbana 8 - hałas powstający w wyniku działalności Zakładu Fryzjersko-Kosmetycznego zlokalizowanego na parterze tegoż budynku,
- przy ul. Kalinowej 3f - hałas z klimatyzatorów zainstalowanych przy sąsiednim Sklepie „ALDI”,
- przy ul. Sosnowej 13e - hałas emitowany w wyniku eksploatacji szybu „Mikołaj” przy ul. Drzymały.
- przy ul. Przy Bramie – hałas pochodzący z instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej zainstalowanej w sklepie POLO MARKET .

Pomiarów hałasu nie przeprowadzano ponieważ dysponenti obiektów usuwali przyczyny powstawania uciążliwości hałasowej lub osoby składające wnioski rezygnowały z ich przeprowadzenia.

Pozostałe interwencje dotyczyły awarii kanalizacyjnych, złego stanu sanitarnego budynków, terenów posesji, obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych, uciążliwych zapachów, niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Najwięcej interwencji dotyczyło złego **stanu sanitarnego budynków i zaniedbanych lokali mieszkalnych** (ul. Modrzewskiego 8, ul. Żeromskiego 33, ul. Grzybowska 59, ul. Sobieskiego 5, ul. Bytomska 60, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 14, ul. Wolości 47, ul. Nocznickiego 25, ul. Sienkiewicza 24, ul. Chełmońskiego 9, ul. Padlewskiego 47).

Rozpatrywano także sprawę zalewania nieczystościami płynnymi piwnic w budynkach Nr 27 i 29 przy ul. 3 Maja. Przyczynę zalewania piwnic stanowi poważna awaria sieci kanalizacyjnej, której usunięcie wymaga zamknięcia pasa jezdni i torowiska ul. 3 Maja.

Podobnie jak w latach poprzednich do tutejszej Stacji **wpływały również wnioski związane z obecnością gryzoni** (np. na terenie posesji i w piwnicy budynku przy ul. Karłowicza 9, przy ul. Jagodowej 10, w piwnicy budynku przy ul. Czarnieckiego 21-22).

Ponadto rozpatrywano sprawy dotyczące **zanieczyszczania budynków odchodami gołębi** (ul. Wolności 147, ul. Zamkowa 4, ul. Urbana 3) oraz zanieczyszczonego ekskrementami przystanku tramwajowego przy ul. Lutra, którego zarządcą jest firma „RUCH” S.A. w Warszawie.

Przeprowadzono kontrole oraz wizje lokalne, po których zarządcy budynków podejmowali działania mające na celu wyeliminowanie uciążliwości np. w przypadkach występowania gryzoni lub insektów przeprowadzano zabiegi deratyzacyjne i dezynsekcyjne, a w przypadkach awarii kanalizacyjnych po ich usunięciu przeprowadzano zabiegi dezynfekcyjne. Uczestniczono również w organizowanych przez zarządców budynków oględzinach zaniedbanych, zanieczyszczonych lokali mieszkalnych.

Część wniosków, których rozpatrzenie nie leżało w gestii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze (dotyczy zanieczyszczonej rzeki na wysokości ul. Reymonta oraz stawu przy ul. Tatrzańskej 12).

Do Prezydenta Miasta Zabrze przekazano również po wstępnym rozpoznaniu sprawy dotyczące bardzo zaniedbanych i zanieczyszczonych posesji prywatnych przy ulicach: Brackiej 10, Łukasińskiego 12 oraz opuszczonego placu budowy przy ul. Staromiejskiej. Ponadto przekazano sprawę dotyczącą nielegalnej działalności w zakresie świadczenia usług noclegowych w budynkach prywatnych przy ul. Fontanusa.

Od mieszkańców jednej z dzielnic Zabrze wpłynęła petycja w sprawie m.in. uciążliwego zapachu pochodzącego z terenu Zakładu Segregacji i Kompostowni przy ul. Cmentarnej 19f.

Z uwagi na fakt, iż kwestie opisane przez mieszkańców nie leżą w gestii inspekcji sanitarnej, sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami do Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach. W trakcie przeprowadzonej kontroli kompleksowej w ww. obiekcie nie stwierdzono organoleptycznie uciążliwego zapachu, jak również uchybień sanitarnych. Dysponent obiektu przedstawił między innymi do wglądu dokumentację świadczącą o prowadzeniu stałego monitoringu DDD.

W roku 2016 rozpatrywano również skargi dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

- *Zakład Fryzjerski przy ul. Wajzera 47 w Zabrze* - w związku z wnioskiem dotyczącym złych warunków sanitarnych w zakładzie przeprowadzono kontrolę doraźną, podczas której stwierdzono brak dezynfekcji narzędzi fryzjerskich, brudne, zanieczyszczone ścinkami włosów maszyny do podgania oraz brak bieżącej czystości w pomieszczeniach zakładu, za co nałożono mandat karny w wysokości 300 zł.
- *Warsztaty Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia TĘCZA przy ul. dr Hagera 4 w Zabrze*. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno-porządkowymi wydano zalecenia doraźne i nałożono mandat karny w wysokości 200zł. Ponadto wszczęto postępowanie administracyjne z uwagi na uchybienia sanitarno-techniczne.
- *Areszt Śledczy przy ul. Sądowej 1 w Zabrze* - sprawa dotyczyła występowania gryzoni na terenie obiektu. Przeprowadzona kontrola sanitarna nie potwierdziła słuszności wniesionej interwencji.
- *Targowisko Miejskie przy ul. Jordana 80 w Zabrze* – doprowadzono do należytego stanu technicznego zamrożone przewody wodno-kanalizacyjne toalety ogólnodostępnej.
- *Studio Masażu „METAMORFOZA” w Zabrze przy ul. Szkolnej 5J* – na wniosek Naczelnika Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Zabrze przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Policji, Państwowej Inspekcji Pracy kontrolę sanitarną doraźną, podczas której stwierdzono nieprawidłowości: brak środków do dezynfekcji małych powierzchni, zapas bielizny jednorazowego i wielokrotnego użycia przechowywany w miejscach przypadkowych i na odkrytych regałach, brudne zagracone pomieszczenie gospodarcze, brak pojemnika do gromadzenia brudnej bielizny, brak podajnika na ręczniki jednorazowego użytku przy umywalce w łazience. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono mandat karny w wysokości 200 zł. oraz wydano zalecenia doraźne.

WNIOSKI

1. W związku z drugą edycją prowadzonej Kampanii „*Mam świadomość jak być zdrowym*” obserwuje się poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów z sektora „*beauty*”.

2. Obiekty i tereny imprez masowych były prawidłowo przygotowane na przyjęcie pielgrzymów uczestniczących w Świątowych Dniach Młodzieży w Polsce w 2016 r.

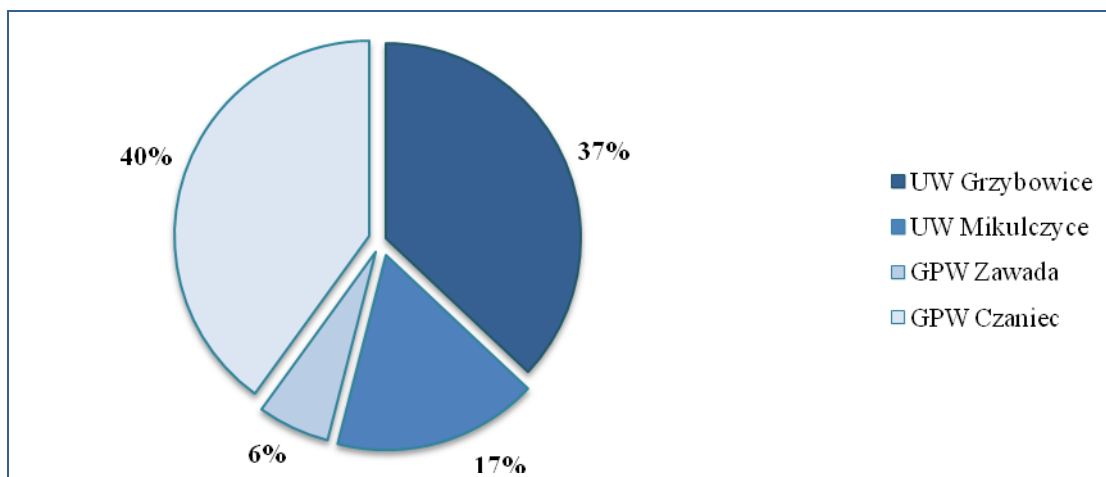
NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY DO SPOŻYCIA.

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę ok. 180 047
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – 20120 m³/d
- Za dystrybucję wody na terenie Miasta Zabrze odpowiada Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. , Zabrze, ul. Wolności 215

Dostarczana woda pochodzi z 2 ujęć wód głębinowych tj. Ujęcia Wody Grzybowice i Ujęcia Wody Mikulczyce eksploatowanych przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. oraz z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach i doprowadzana jest z ujęcia głębinowego w Zawadzie oraz z ujęć powierzchniowych z kierunku „Czaniec”.

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Zaopatrywane strefy
1	UW Grzybowice	7401,1	Grzybowice, Rokitnica, Helenka, Mikulczyce, częściowo Śródmieście
2	UW MIKULCZYCE	3484,5	Centrum Północ, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego, Maciejów
3	Zakup z GPW Zawada	1119,4	Rokitnica, Helenka, Biskupice
4	Zakup GPW Czaniec	8115,1	Zaborze, Pawłów, Kończyce, Makoszowy, os. Janek, częściowo Śródmieście

Tabela 20 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta Zabrze

Rysunek 21 Procentowy udział wody produkowanej oraz z zakupu na terenie Miasta Zabrze

Ujęcie Wody Grzybowice zlokalizowane jest w najbardziej wysuniętej na północ dzielnicy Zabrze – Grzybowicach. Woda z ww. ujęcia nie wymaga dodatkowego uzdatniania, przez co może być włączana bezpośrednio do sieci, a jedynym procesem, jakiemu jest poddawana jest dezynfekcja, mająca na celu wyeliminowanie wtórnego skażenia w rurociągu przesyłowym.

Fotografia 1 Grzybowice [źródło: <http://www.wodociagi.zabrze.pl/index.php/obiekty/wydzial-produkcji-wody/stacja-uzdatniania-wody/stacja-uzdatniania-wody-Grzybowice>]

Uzdatnianie wody pochodzącej z Ujęcia Mikulczyce polega na odmanganianiu i odżelazianiu, które prowadzone jest na 5 filtrach (wypełnienie: żwir filtracyjny-

3 gramatury, złożę G-1 oraz piasek filtracyjny). Dezynfekcja odbywa się za pomocą podchlorynu sodu.

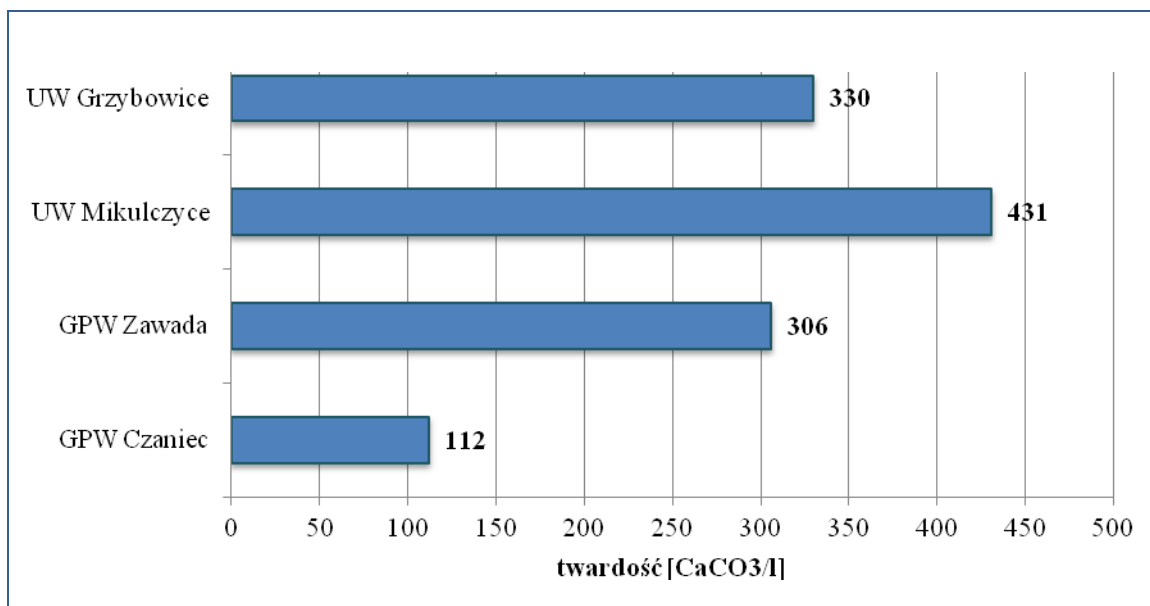
Fotografia 2 Hala filtrów UW Mikulczyce

[źródło: <http://www.wodociagi.zabrze.pl/index.php/obiekty/wydzial-produkcji-wody/stacja-uzdatniania-wody/stacja-uzdatniania-wody-lesna>]

Fotografia 3 Zbiornik Czaniec [źródło: <https://www.gpw.katowice.pl/stacja-uzdatniania-wody-czaniec.php>]

Prowadzony jest stały nadzór nad ujęciami wody. Kontrole sanitarne Ujęcia Wody Grzybowice i Ujęcia Wody Mikulczyce, w trakcie których dokonano oceny urządzeń wodociagowych, nie wykazały uchybień sanitarno-technicznych, a jakość wody podawanej bezpośrednio do sieci spełniała wymagania obowiązujących norm.

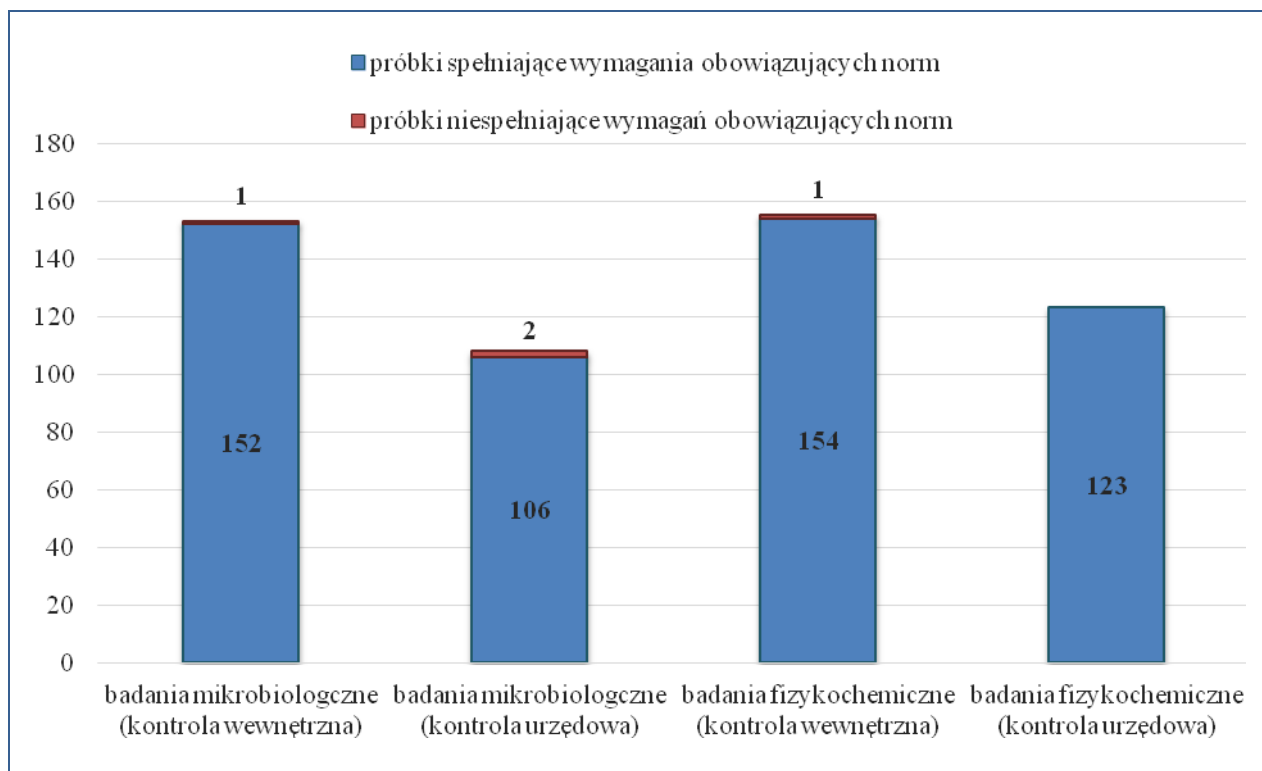
Rysunek 22 Średnia twardość wody [CaCO₃/l] na terenie Miasta Zabrze

W ramach kontroli urzędowej w 2016 r. prowadzono stały nadzór nad jakością wody dostarczanej mieszkańcom Zabrze. Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali z 21 stałych punktów monitoringowych 104 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz 117 próbek do badań fizykochemicznych.

Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. prowadziło monitoring jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem (monitoring kontrolny i przeglądowy) pobierając 149 próbek wody do badań mikrobiologicznych oraz 150 do badań fizykochemicznych. W ramach innego bieżącego nadzoru pobrano dodatkowo 2 próbki do badań mikrobiologicznych.

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach S.A. w 2016r. pobrało do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych po 13 próbek wody ze studzienek sprzedażowych zlokalizowanych przy ul. Korczoka oraz Kasprowicza w Zabrzu.

W związku z wniesionymi 3 interwencjami dotyczącymi złej jakości wody w Zabrzu pobrano dodatkowo 4 próbki wody do badań mikrobiologicznych i 6 próbek do badań fizykochemicznych (kontrola urzędowa) oraz 2 próbki do badań mikrobiologicznych i 5 próbek do badań fizykochemicznych (kontrola wewnętrzna ZPWIK Sp. z o.o.).

Rysunek 23 Porównanie ilości przebadanych próbek wody pod względem parametrów mikrobiologicznych

W próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w Szkole Podstawowej przy ul. Sportowej 5 w Zabrze dnia 27 czerwca 2016 r. stwierdzono przekroczenie parametru organoleptycznego (barwa) oraz parametrów fizykochemicznych (mętność, jon amonowy, mangan, żelazo). Ponieważ budynek Szkoły w tym okresie jest mało eksploatowany w związku okresem wakacyjnym, woda w instalacji wewnętrznej stagnuje, co mogło wpłynąć na jakość pobieranej próbki wody. ZPWIK Sp. z o.o. podjęło natychmiastowe działania naprawcze polegające na przepłukaniu odcinka sieci, w tym rejonie. Ponowne badania próbki wody nie wykazały przekroczeń. Ponadnormatywna wartość ww. parametrów fizykochemicznych nie ma istotnego znaczenia pod względem bezpieczeństwa zdrowotnego, może natomiast wpłynąć na pogorszenie walorów konsumenckich powodując zmianę barwy, zapachu i smaku wody oraz brudzenie armatury.

Wyniki analizy laboratoryjnej próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej w listopadzie wykazały nieprawidłowe zmiany ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 godzinach w 2 punktach monitoringowych zaopatrywanych z ujęcia w Grzybowicach. Parametr ten należy do wskaźników mikrobiologicznych nie mających bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, może natomiast

świadczą o dużej zasobności wody w substancje organiczne, nieprawidłowym procesie uzdatniania (awarii) lub złym stanie instalacji. W związku z nieprawidłowościami Przedsiębiorstwo niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na intensywnym płukaniu sieci wodociągowej w obszarach zasilania oraz na zwiększeniu dezynfekcji wody podawanej do sieci z ujęcia w Grzybowicach.

Upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach oraz pracownicy laboratorium ZPWik Sp. z o.o. po otrzymaniu wyników badań stwierdzających nieprawidłowości ponownie pobrali próbki wody do badań laboratoryjnych z punktów monitoringowych w strefie zaopatrywania oraz z ujęcia celem sprawdzenia skuteczności podjętych działań naprawczych. Analiza wyników badań nie wykazała przekroczeń.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej w grudniu w ramach kontroli wewnętrznej z punktu monitoringowego zlokalizowanego w Szkole Podstawowej przy ul. Sportowej 5 w Zabrze wykazała obecność pojedynczych bakterii grupy coli w ilości 2 jtk/100ml. Bakterie te należą do wskaźników mikrobiologicznych nie mających bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, a ich obecność może świadczyć o nieodpowiednim uzdatnianiu wody wodociągowej, wtórnym jej zanieczyszczeniu bądź złym stanie sieci wodociągowej. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r., poz. 1989) dopuszcza obecność pojedynczych bakterii grupy coli wykrywanych sporadycznie, nie w kolejnych próbach. W związku ze stwierdzeniem przekroczenia ZPWik Sp. z o. o. natychmiast pobrało próbkę wody do badań mikrobiologicznych z hydrantu zlokalizowanego przy ul. Sportowej w Zabrze celem wykluczenia skażenia oraz podjęło działania naprawcze polegające na dezynfekcji sieci przy pomocy podchlorynu sodu oraz przepłukaniu odcinka sieci w rejonie zaopatrzenia. Analizy laboratoryjne próbek wody pobranych do badań zarówno w dniu, w którym stwierdzono przekroczenie, jak i w dniu następnym po przeprowadzeniu działań naprawczych nie wykazały obecności bakterii grupy coli w wodzie wodociągowej. Ponadto wzmożono nadzór nad jakością wody w tym rejonie zasilania poprzez zwiększenie częstotliwości pobierania próbek wody do badań z ww. punktów poboru.

W 2016r. wniesiono 3 interwencje dotyczące złej jakości wody przeznaczonej do spożycia w lokalach mieszkalnych w Zabrze przy ul. Gen. De Gaulle'a, ul. Wolności oraz ul. Bończyka.

W związku z interwencją dotyczącą złej jakości fizykochemicznej wody w lokalu mieszkalnym przy ul. Gen. De Gaulle'a, upoważniony przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach w obecności przedstawicieli Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. pobrał próbki wody do badań laboratoryjnych fizykochemicznych z kuchni w lokalu mieszkalnym przy ul. Gen. de Gaulle'a oraz z hydrantu przy ul. Gen de Gaulle'a 65. Wyniki badań ww. próbek wody wykazały, że wartości wszystkich badanych parametrów spełniają wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r., poz. 1989). W związku z powyższym interwencję uznano za niezasadną.

Po otrzymaniu informacji o złej jakości wody w lokalach mieszkalnych przy ul. Wolności 63 oraz ul. Bończyka 27 upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach w obecności przedstawicieli ZPWik Sp. z o.o. pobrali próbki wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych z kuchni w lokalu mieszkalnym przy ul. Wolności 63, z hydrantu przy ul. Wolności 67, z kuchni w lokalu mieszkalnym przy ul. Bończyka 27 oraz z hydrantu przy ul. Bończyka 38. Wyniki badań wszystkich ww. próbek wody wykazały, że wartości wszystkich badanych parametrów spełniają wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r., poz. 1989). Obie interwencje uznano za niezasadne.

W 2016r. Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. uruchomiło darmową usługę powiadomień SMS-owych o awariach oraz wyłączeniach wody w 18 dzielnicach na terenie miasta Zabrze w celu szybkiego informowania konsumentów.

Na terenie Miasta Zabrze Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach prowadził stały nadzór nad jakością wody ciepłej w obiektach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Przeprowadzono **16** kontroli obiektów pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* w wodzie ciepłej w 4 hotelach, 1 obiekcie świadczącym usługi noclegowe, 5 szpitalach, 2 zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz 4 domach pomocy społecznej. Ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w **5** obiektach.

W związku ze stwierdzeniem w 3 obiektach **skażenia wysokiego** instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.* każdorazowo PPIS w Gliwicach wydał decyzję z terminem natychmiastowym wyłączenia z eksploatacji urządzeń prysznicowych w łazienkach

i perlatorów przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań wody ciepłej, przy zapewnieniu odpowiednich warunków osobom korzystającym w zakresie utrzymania higieny. Wydano również 1 decyzję terminową nakazującą doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej pod kątem obecności pałeczek *Legionella sp.* do obowiązujących norm.

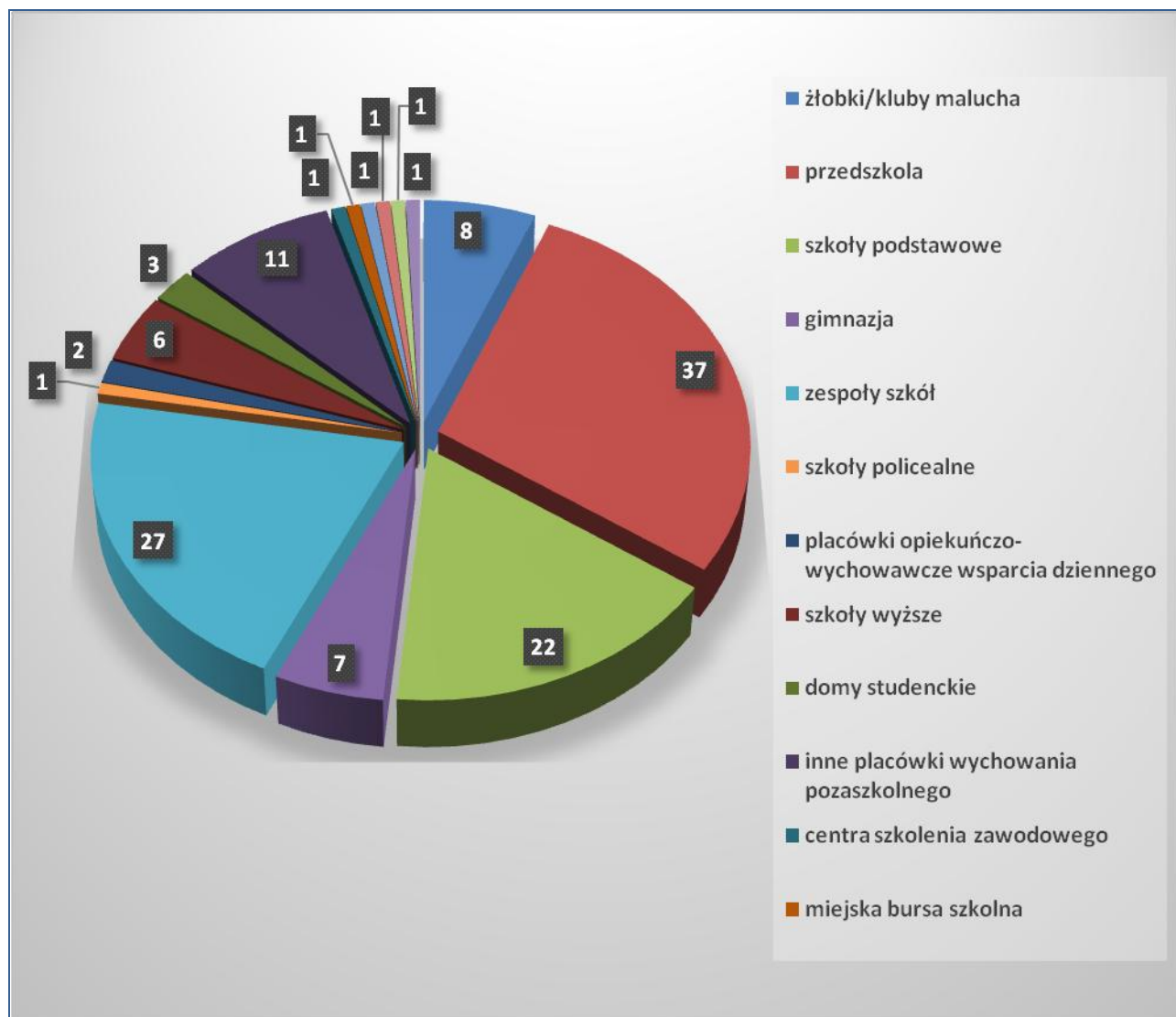
W 3 obiektach na terenie Miasta Zabrze stwierdzono **skażenie średnie** instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella sp.*, które skutkowało wydaniem 2 decyzji terminowych nakazujących doprowadzić ww. parametr mikrobiologiczny wody ciepłej do obowiązujących norm.

Zarządcy obiektów każdorazowo przeprowadzali działania naprawcze, których skuteczność potwierdzały przeprowadzone kontrole sprawdzające.

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2016r. PPIS w Gliwicach w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r, poz. 1989), wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie Miasta Zabrze w 2016 r.

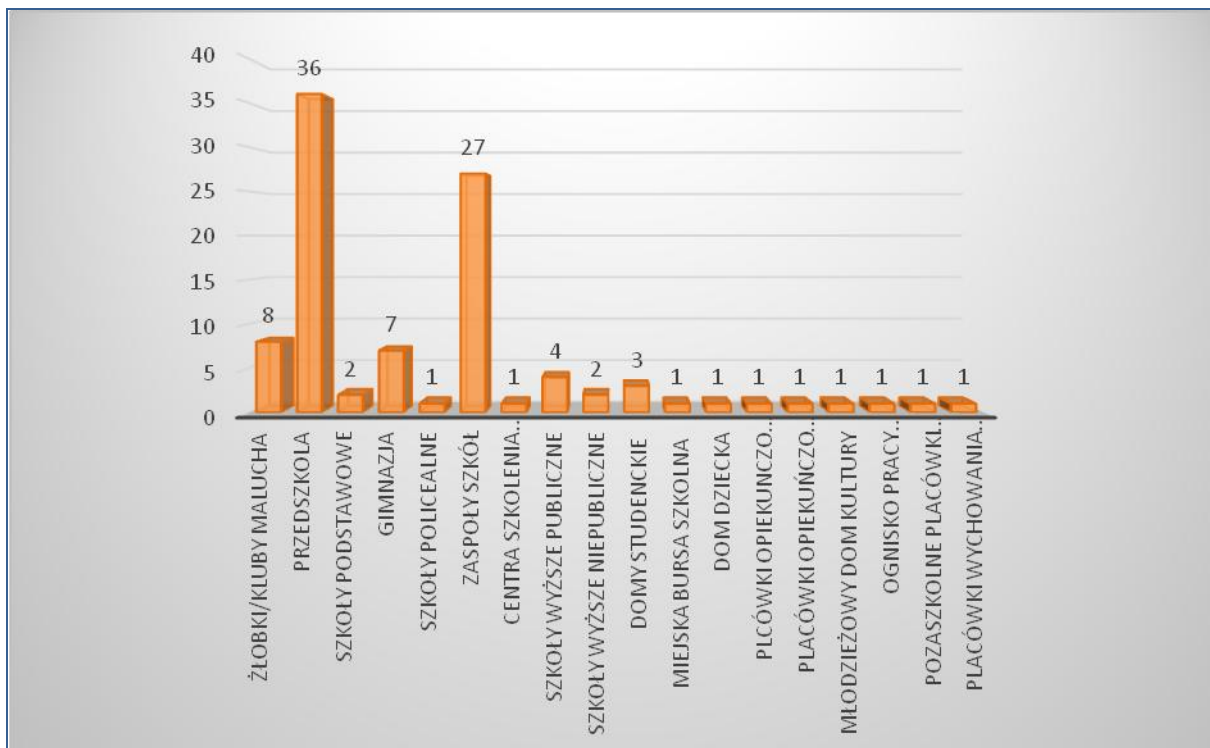
OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKŁADACH NAUCZANIA I WYCHOWANIA ZA ROK 2016

PPIS w Gliwicach za pośrednictwem Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży nadzoruje warunki higieniczno – sanitarne w 130 zakładach nauczania i wychowania.

Rysunek 24 Liczba placówek objętych nadzorem na terenie miasta Zabrze w 2016 roku.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży w okresie sprawozdawczym przeprowadziła 121 kontroli w zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Zabrze.

Rysunek 25 Placówki skontrolowane w 2016 roku.

Wzorem lat ubiegłych przedmiotem kontroli w placówkach było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych,
3. nadzorowanie placów zabaw oraz piaskownic w przedszkolach,
4. nadzorowanie warunków w pracowniach chemicznych nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
7. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
8. ocena prowadzenia dożywiania dzieci i młodzieży,
9. ocena zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym odnotowano karanie mandatowe na kwotę 200 złotych w Klubie Malucha „Akademii Rozwoju” Mariola Kozłowska Zabrze, ul. Roosevelta 98 za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli tj.

1. Zakurzone ściany oraz odpryski tynku w pomieszczeniu mycia i dezynfekcji nocników,
2. Brak oznakowania pościeli i leżaków oraz przypisania do konkretnego dziecka.

Ponadto w celu poprawy stanu technicznego wydano 5 decyzji administracyjnych w placówkach:

- Przedszkole Nr 39 przy ul. Ks. H. Pobożnego 5,
- Przedszkole Nr 46 przy ul. Pokoju 37,
- Gimnazjum Nr 20 przy ul. Kasprowicza 7,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 16 przy ul. Cmentarnej 7,
- Zespół Szkół Spożywczych przy ul. Franciszkańskiej 13.

W 2016 roku wyegzekwowano 3 decyzje administracyjne z lat poprzednich:

z 2008 roku – 1 decyzja:

- Gimnazjum Nr 12 przy ul. Niemcewicza 1,

z 2009 roku -2 decyzje:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 11 przy ul. Sienkiewicza 33,
- Szkoła Podstawowa Nr 16 przy ul. Lompy 78,

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2016 r. wydano decyzje administracyjne zmieniające termin:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 przy ul. Marszałka J. Piłsudskiego 29 (2007 r.),
- Gimnazjum Nr 24 przy ul. Zamenhofa 56 (2007 r.),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących przy ul. Wolności 323 (2009 r.),
- Gimnazjum Nr 9 przy ul. Olchowej 2 (2011r.),
- Przedszkole Nr 19 przy ul. Konopnickiej 1 (2012r.),
- Szkoła Podstawowa Nr 8 przy ul. Londzina 2 (2012r.),

- Gimnazjum Nr 12 przy ul. Niemcewicza 1(2012 r.),
- Przedszkole Nr 47 przy ul. Kalinowej 9A (2012r.),
- Przedszkole Nr 6 przy ul. Jordana 59 (2014r.)
- Przedszkole Nr 11 przy ul. Fredry 21 (2015 r)
- Przedszkole Nr 12 przy ul. Św. Urbana 2 B (2015r).

Z uwagi na fakt generalnego remontu i przeniesienia zajęć dydaktycznych Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. Stanisława Moniuszki przy ul. Reymonta 7 a, decyzja stała się bezprzedmiotowa .

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Zabrze w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U Nr 6 z 2003 r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że: na 38 szkół skontrolowanych:

- 35 szkół spełniało warunki rozporządzenia MEN,
- 2 szkoły zapewniły jedynie warunki uczniom w klasach I–III tj. Szkoła Podstawowa Nr 24 przy ul. Tarnopolskiej 85-87, Szkoła Podstawowa Nr 36 przy Placu Warszawskim 6,
- 1 szkoła nie zapewniła uczniom możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych tj. Zespół Szkół Nr 3 przy ul. 3-go Maja 118.

W związku z powyższym zobligowano dyrekcję szkoły do zapewnienia prawidłowych warunków do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

W 2016 roku w placówkach dokonano oceny warunków do utrzymania higieny osobistej. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na zapewnienie: bieżącej ciepłej wody, suszarek automatycznych lub ręczników papierowych oraz na dostępność mydła w dozownikach i papieru toaletowego w kabinach.

W porównaniu do lat ubiegłych odnotowuje się poprawę warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów. Jednak w dalszym ciągu w 2 niżej wymienionych placówkach nie zapewniono bieżącej ciepłej wody, mimo obowiązującego od września 2011 r. obowiązku zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody w pomieszczeniach sanitarnych (Dz. U. Nr 6 z 2003r, poz. 69 z późn. zm.) tj.

- Szkoła Podstawowa Nr 7 przy ul. Pokoju 41(pomieszczenia sanitarne dla dziewcząt - 1 pion),
- Gimnazjum Nr 12 przy ul. Niemcewicza 1.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Podczas kontroli przeprowadzonych w 38 szkołach stwierdzono, że 37 placówek posiada gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami do własnej dyspozycji. Wspólnie z inną placówką, w tym samym obiekcie korzysta 1 szkoła tj. Zabrzeńskie Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego przy ul. Piłsudskiego 58.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

W 2016 roku przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 2 placówkach na terenie Zabrze. Zakres prac obejmował wykonanie pomiarów natężenia oświetlenia światłem elektrycznym oraz wyznaczenie równomierności oświetlenia na danej powierzchni (blat ławek). Pomiary zostały wykonane przez pracowników Laboratorium Akredytowanego – Oddział Laboratoryjny tutejszej Stacji, Sekcja Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Zabrzu, ul. 3-go Maja 64 w niżej wymienionych obiektach :

1. Centrum Edukacji przy ul. 1 Maja 12.

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 31 salach lekcyjnych, w tym w 3 pracowniach komputerowych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 21 salach zajęć.

Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 30 salach lekcyjnych.

2. Szkoła Podstawowa Nr 22, Zabrze, ul. Bytomska 94.

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia i równomierności oświetlenia w 12 salach lekcyjnych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia we wszystkich kontrolowanych salach nie spełnia wymagań.

Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 3 salach zajęć.

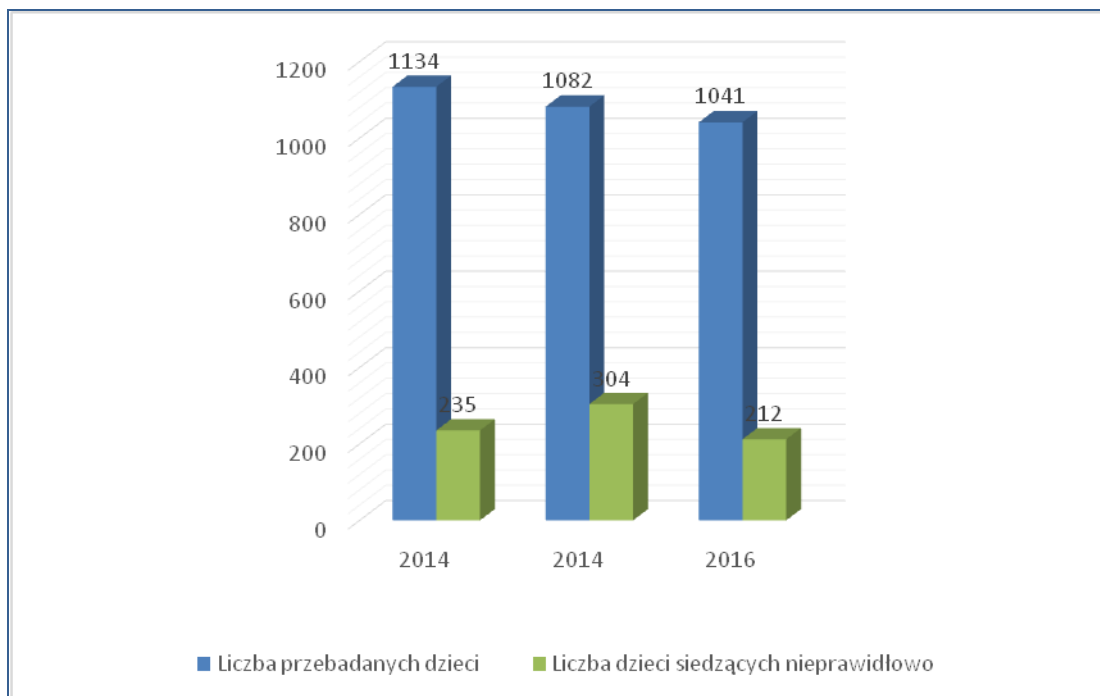
OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W roku 2016 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w 12 placówkach:

- Przedszkole Nr 8 przy ul. Płaskowickiej 3,
- Przedszkole Nr 25 przy ul. Cieszyńskiej 33,
- Przedszkole Nr 29 przy ul. Paderewskiego 53,
- Przedszkole Nr 33 im. Majki Jeżowskiej przy ul. J.III Sobieskiego 3b,
- Przedszkole Nr 35 przy ul. Chopina 26,
- Przedszkole Nr 38 przy ul. Zamenhofa 4a,
- Przedszkole 45 przy ul. Kopalnianej 7,
- Przedszkole Prywatne „Uśmiech” przy ul. Wolności 122 A,
- Szkoła Podstawowa Nr 15 im. Księdza Jana Dzierżona przy ul. Czołgistów 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 24 im. Norberta Krocza przy ul. Tarnopolskiej 85-87,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 8 przy ul. Badestinusa 30,
- Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 16 przy ul. Cmentarnej 7.

Na ogólną liczbę 1 041 przebadanych dzieci i uczniów stwierdzono, że 212 korzysta z mebli niedostosowanych do wzrostu, co stanowi 20,36%.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba dzieci i uczniów siedzących nieprawidłowo, co stanowi 69,7%.

Rysunek 26 Analiza porównawcza za lata 2014 - 2016

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć oceniono w:

- 16 szkołach podstawowych w 273 oddziałach,
- 4 gimnazjach w 29 oddziałach,
- 17 zespołach szkół w 272 oddziałach.

Nieprawidłowości stwierdzono w 2 szkołach podstawowych.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas analizy rozkładów zajęć dotyczyły:

- różnicy liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia,
- rozpoczynania się zajęć lekcyjnych o różnych porach.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w skontrolowanych w 2016 r. placówkach znajduje się 182 kg

niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

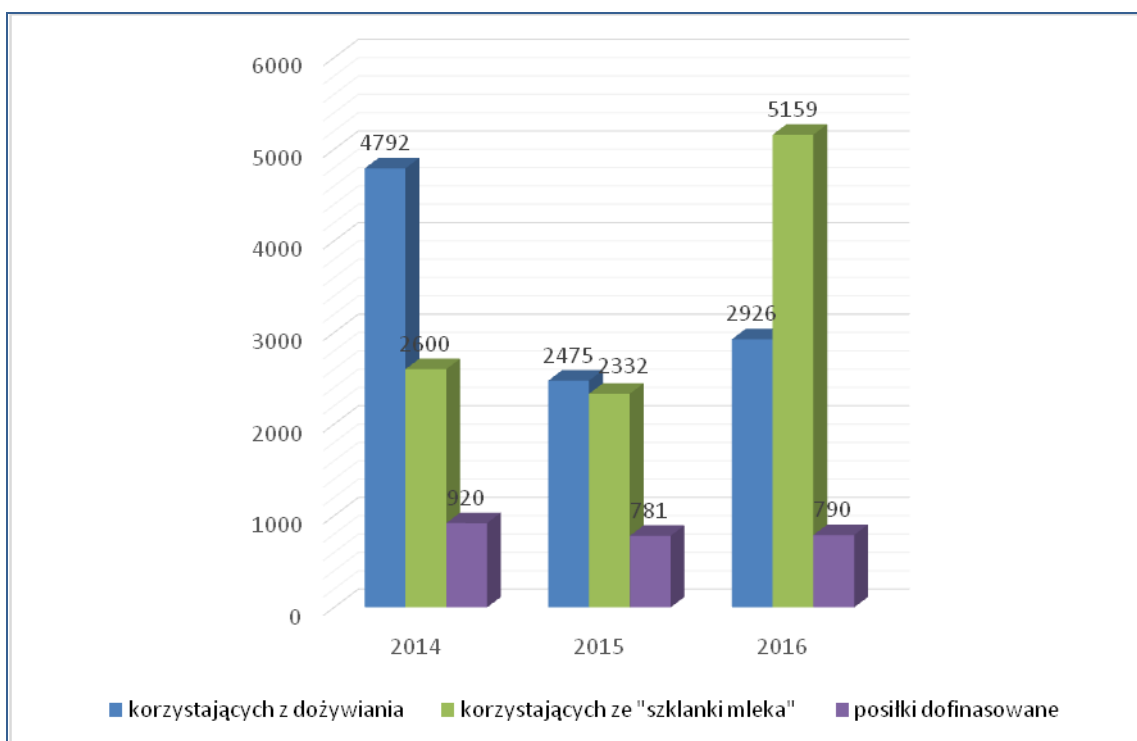
W porównaniu do lat poprzednich również nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie miasta Zabrze 30 szkół, prowadziło dożywianie, z czego 2903 uczniów skorzystało z obiadów dwudaniowych, a 23 uczniów skorzystało z obiadu I daniowego.

Ponadto z posiłków dofinansowanych skorzystało 790 uczniów.

Akcję „Szkłanka mleka” w roku 2016 prowadziło 18 zabrzańskich placówek i skorzystało z niej 5159 dzieci. Część szkół podstawowych przystąpiła także do programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej, skorzystało z niego 4754 dzieci.

Rysunek 27 Dożywianie dzieci i młodzieży w latach 2014 - 2016

W porównaniu do roku ubiegłego zwiększyła się ilość dzieci korzystających z dożywiania co stanowi 84,5% .

INTERWENCJE

W 2016 roku na terenie Zabrze przeprowadzono dwie kontrole doraźne w związku ze zgłoszonymi petycjami w sprawie:

1. Szkoły Podstawowej Nr 7 ,Zabrze, ul. Pokoju 41

Dnia 15.04.2016 r. (uzupełnienie z dnia 25.05.2016 r.) do PPIS w Gliwicach wpłynęło drogą elektroniczną pismo na nieprawidłowości w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w w/w obiekcie.

Dnia 30.05.2016 r. przedstawiciel PPIS w Gliwicach przeprowadził kontrolę doraźną. Profilaktyczną, opiekę zdrowotną nad uczniami sprawuje pielęgniarka (4 x w tygodniu), będąca pracownikiem Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Medycyna Szkolna w Zabrze, ul. Wolności 276.

Gabinet wyposażony w punkt poboru ciepłej i zimnej wody. Środki myjące – dezynfekujące – zapewnione.

Podczas kontroli stwierdzono, iż stan sanitarno-higieniczny bez uwag.

Dnia 30.05.2016 r. dyrektor przedszkola przedłożyła rejestr przeglądu czystości głów oraz procedurę postępowania w przypadku wszawicy.

Poinformowano również dyrekcję szkoły o zamieszczonym na stronie internetowej PSSE Gliwice poradniku p.n. „PEDIKULOZA czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie”.

PPIS w Gliwicach pismem z dnia 08.06.2016 r. poinformował stronę o podjętych czynnościach, a także o braku podstaw do podjęcia dalszych działań w tej sprawie, stwierdzając jednocześnie bezzasadność zgłoszonych zarzutów.

2. Klub „Bąbelki - Perełki" Agnieszka Włoka, Zabrze, ul. Pawła Majnusa 2

Dnia 29.06.2016 r. przyjęto zgłoszenie dotyczące nieprawidłowych warunków sanitarnych występujących w Klubie „ Bąbelki - Perełki" Agnieszka Włoka.

W przedmiotowym obiekcie w dniu 14.07.2016 r. została przeprowadzona kontrola doraźna pomieszczeń przez upoważnionych pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno –

Epidemiologicznej w Gliwicach Sekcji HŻŻiPU oraz Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego.

Kontrola wykazała, iż obiekt funkcjonuje bez pozytywnej opinii PPIS w Gliwicach dopuszczającej do użytkowania.

W dniu kontroli nie okazano dokumentacji medycznej, książki kontroli, a także zaświadczeń potwierdzających kwalifikacje pracowników.

W obiekcie brak odpowiednio przystosowanych pomieszczeń, w tym również sanitarnych przeznaczonych dla dzieci poniżej 3 roku życia tj.

- odpowiednio wyposażonych łazienek z przyborami sanitarnymi dostosowanymi do wzrostu dzieci,
- brak stanowiska do mycia i dezynfekcji nocników,
- brak wydzielonego miejsca przy wejściu do obiektu na szatnie dla dzieci i wózków,
- brak odpowiedniego pomieszczenia socjalno – szatniowego dla personelu,
- brak brodzika oraz prawidłowego wyposażenia w sprzęt do utrzymania higieny osobistej.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży sporządziła protokół, w którym stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Brak dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii, a także brak atestów i certyfikatów na meble edukacyjne.
- Brak osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania.
- Nieoznakowane ręczniki w pomieszczeniach sanitarnych.
- Nieoznakowane leżaki i pościel.
- Brak zabezpieczenia kontaktów elektrycznych.
- Brak stanowiska do mycia i dezynfekcji nocników.

Zobowiązano osobę prowadzącą w/w placówkę do niezwłocznego dopełnienia formalności niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania obiektu oraz poinformowania PPIS w Gliwicach o podjętych działaniach w tej kwestii.

W Sekcji HŻŻiPU sporządzono protokół, w którym stwierdzono, że w zakładzie rozpoczęto działalność porcjowania i wydawania żywności bez uprzedniego zatwierdzenia zakładu przez właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Ponadto obiekt nie spełnia podstawowych wymagań higieniczno – sanitarnych do prowadzenia działalności w ww. zakresie.

W związku z powyższym PPIS w Gliwicach wydał decyzję nakazującą natychmiastowe przerwanie działalności w zakresie żywienia dzieci do czasu jego zatwierdzenia w drodze decyzji przez właściwy organ PIS w trybie i na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 852/2004 i 882/2004.

PPIS w Gliwicach potwierdził zasadność zgłoszenia.

Ponadto w wyniku prowadzonych działań administracyjnych została wydana decyzja nakazująca przerwanie działalności w zakresie wydawania posiłków Nr sprawy: NS/HŻŻiPU-432-83-4565/16 z dnia 18.07.2016 r. Ponadto zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt. 4 Ustawy z dnia 25.08.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015 r. poz. 594) został skierowany wniosek o wymierzenie kary pieniężnej w stosunku przedsiębiorcy prowadzącego działalność w zakresie żywienia dzieci w Klubie Malucha „Bąbelki – Perełki” w Zabrze, ul. Majnusza 2.

Dnia 09.08.2016 r. wpłynęło oświadczenie przedsiębiorcy o zmianie sposobu prowadzenia działalności gospodarczej tj. w formie jednoosobowej działalności osoby fizycznej w zakresie świadczenia opieki jako niania pod nazwą „Bąbelkowa Niania” pod tym samym adresem zgodnie z Ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2011 r. poz. 157 z późn. zm.). W związku z powyższym zaniechano prowadzenia dalszych czynności kontrolnych, gdyż ww. forma działalności nie podlega nadzorowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W BIEŻĄCYM ROKU SPRAWOZDAWCZYM PRZEPROWADZONO NASTĘPUJĄCE ZAMIERZENIA:

W roku 2016 w placówkach oświatowo - wychowawczych prowadzone były zamierzenia zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego:

• Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

Sekcja NS/HDM dokonała oceny stanu przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Na terenie miasta Zabrze skontrolowanych zostało pod tym kątem 6 placówek w tym:

- 3 gimnazja,
- 3 zespoły szkół.

W czasie kontroli zwrócono szczególną uwagę na zakres i przebieg prac prowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego. Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki oświatowe na terenie Zabrze zostały w większości prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Prace remontowo - porządkowe zostały zakończone do 31.08.2016 r.

W przypadku jednej szkoły (tj. Gimnazjum Nr 20 im. Polskich Himalaistów Zabrze, ul. Kasprowicza7) prace remontowe miały toczyć się w trakcie trwania roku szkolnego (termomodernizacja budynku- termin zakończenia prac październik 2016 r.)

- **Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży:**

W 2016 roku na terenie miasta Zabrze zorganizowano wypoczynek zimowy i letni:

- 6 organizatorów zorganizowało wypoczynek zimowy, w którym wzięło udział 275 uczestników,
- 1 organizator zorganizował wypoczynek letni, w którym uczestniczyło 66 dzieci.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba organizatorów. Przeprowadzone na terenie Zabrze kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości

DODATKOWE INFORMACJE

Na terenie miasta Zabrze z dniem 31.08.2016 roku został zlikwidowany Specjalny Ośrodek Wychowawczy prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Boromeuszek Zabrze, ul. Wolności 198.

W roku 2016 PPIS w Gliwicach ze względu na toczące się prace remontowe w nw. obiektach wyraził zgodę na:

- tymczasowy pobyt dzieci w budynku byłego przedszkola usytuowanego w Zabrze przy ul. Strażackiej 1 do zakończenia remontu budynku Przedszkola Nr 45 Zabrze, ul. Kopalniana 7.
- tymczasowy pobyt dzieci przedszkolnych w wydzielonych pomieszczeniach Szkoły Podstawowej Nr 14 w Zabrze przy ul. Gdańskiej 10, do zakończenia remontu budynku Przedszkola Nr 25 Zabrze, ul. Cieszyńska 33.

OBIEKTY NOWOURUCHOMIONE

W 2016 r. PPIS w Gliwicach dopuścił do użytkowania niżej wymieniony obiekt tj.:

1. Międzynarodową Szkołę Podstawową przy Pl. Warszawskim 6.

Ponadto Szkoła Podstawowa Nr 15 przy ul. Czołgistów 1 wzbogaciła się o kompleks sportowy tj.: o salę gimnastyczną z zapleczem socjalnym.

PODSUMOWANIE

Stan techniczny placówek oświatowych na terenie Zabrza, mimo trudności, ulega sukcesywnej poprawie, między innymi w związku z realizacją decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach oraz kolejnymi etapami termomodernizacji budynków. Ponadto przeprowadzane są remonty kapitalne bloków sportowych, pomieszczeń sanitarnych, sal lekcyjnych oraz korytarzy.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2016 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi, to przede wszystkim:

1. Opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych dotyczące m.in. zapewnienia ciepłej bieżącej wody, braku wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej w budynkach, a także remontów pomieszczeń sanitarnych oraz sal gimnastycznych.
2. W dalszym ciągu w 2 obiektach (Szkoła Podstawowa Nr 7 przy ul. Pokoju 41 (decyzja 2012) i Gimnazjum Nr 12 przy ul. Niemcewicza 1 (decyzja 2008) nie zapewniono bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych.
3. W roku sprawozdawczym wyegzekwowano wykonanie zarządzeń 3 decyzji.
4. Problem wszawicy w szkole powraca każdej jesieni wraz z nowym rokiem szkolnym. Rodzice otrzymują informację od wychowawców klas z prośbą o regularne sprawdzanie czystości głów dzieci oraz w razie potrzeby zastosowanie leczenia. Wszawica nie jest objęta działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
5. Mankamentem, który utrudnia pracę przedstawicielom PPIS w Gliwicach jest brak zapewnienia dzieciom właściwych zgodnych z Polską Normą mebli edukacyjnych (krzesel, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek meble pozostają

niedostosowane do wzrostu dzieci co niekorzystnie wpływa na ich rozwój. W roku sprawozdawczym odnotowano, iż 20,36 % dzieci korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Dla miasta Zabrze (po prawach powiatu) w zakresie działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Gliwicach w roku 2016 wydano opinie różnego typu zagadnień.

I Uzgodnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W mieście **Zabrze** objętych planem jest 2527,86 ha co stanowi 31,44% powierzchni miasta. Jest to ilość mniejsza niż w 2016 r. gdyż część planów straciła ważność.

Dla miasta Zabrze w 2016 r. wydano **2** pisemne informacje określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz **3** opinie uzgadniające projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Opinie te dotyczyły terenów rewaloryzacji Osiedla Borsiga o powierzchni 25 ha. Centrum Zabrze o powierzchni 12, 1 ha oraz terenu przy cmentarzu wyznaniowym dzielnicy Grzybowice – poszerzenie strefy pochówku.

II Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

PPIS w Gliwicach brał udział w postępowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko .

W 2016 r. wydał dla Zabrze **12** opinii, dla których odstąpiono od konieczności sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko a w **2** przypadkach konieczne było wydanie takiej opinii.

Były to: zakład produkcji sadzy technicznej i olejów w procesie pyrolizy niskotemperaturowej i rozbudowa węzła drogowego na Zaborzu.

W przedmiocie wydania opinii przed wydaniem decyzji o **środowiskowych uwarunkowaniach w** Zabrze w roku 2016 wydano **2** opinie.

Były to:

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 921 i drogi krajowej nr 78,
- budowa zakładu produkcji sadzy technicznej i olejów w procesie pyrolizy niskotemperaturowej przy ul. Hagera.

Organy występujące o opinię prawidłowo przedkładały wnioski z załącznikami.

Dla w/w przedsięwzięć nie było konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Na terenie miasta Zabrze nie odnotowano także żadnych protestów mieszkańców dla tworzących się w/w postępowań administracyjnych

III Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W 2016 r. dla miasta Zabrze wydano **6** opinii dla dokumentacji projektowej, która w głównej mierze dotyczyła zmian sposobu użytkowania pomieszczeń użytkowych i mieszkalnych na gabinety lekarskie indywidualnej praktyki lekarskiej i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej i restauracji.

Podczas wydawania opinii zwracano uwagę między innymi na zachowanie prawidłowej funkcji tych obiektów oraz wentylację.

IV Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W mieście Zabrze r. przeprowadzono **116** odbiorów obiektów i **16** odbiorów w trybie art. 56 Prawa Budowlanego, wymagających pozwolenia na użytkowanie wydawanego decyzją Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego .

Z ogólnej liczby odbiorów **116** dla obiektów żywnościowo-żywnościowych wydano **60** opinie, dla obiektów komunalnych – **29**, dla zakładów pracy – **10**, dla obiektów leczniczych - **13**, dla obiektów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży – **9** opinii.

Były to głównie sklepy, lokale gastronomiczne, obiekty odnowy biologicznej, zakładów fryzjersko-kosmetyczne i indywidualnej praktyki lekarskiej, przychodni i zakładów rehabilitacji medycznej.

Do ciekawszych obiektów można zaliczyć:

- stadion piłkarski miejski w Zabrze,
- hale magazynowo – produkcyjne,
- wytwórnia betonu,
- mała wytwórnia lodów metodą tradycyjną przy użyciu nowoczesnego sprzętu sprowadzonego z Włoch,
- sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej przy ul. Czołgistów.

V Zagadnienia dotyczące współpracy z innymi organami

Należy zaznaczyć, że współpraca z organami zarówno administracji publicznej jak i szkołami czy innymi instytucjami jest pozytywna i polega na kontaktowaniu się obustronnym w sprawach dotyczących przebiegu postępowań.

Są to głównie rozmowy telefoniczne w celu uzyskania pewnych uzupełniających informacji i wyjaśnień z prowadzącymi daną sprawę inspektorami. Z rozmów tych dokonywane są zapisy w formie notatek służbowych.

W sprawach jednak wymagających wyjaśnień dogłębnych prowadzona jest zgodnie z kpa odpowiednia korespondencja.

W roku 2016 przeprowadzono następujące spotkania;

- 1) 18.05.2016 r. - odbyło się spotkanie dyrekcji Domu Dziennego Pobytu „Rodzina” Caritas Diecezji Gliwickiej oraz przedstawicieli PPIS w Gliwicach.
Spotkanie dotyczyło oględzin budynku po byłym przedszkolu w Zabrze przy ul. Strażackiej i w związku z przekształceniem obiektu na żłobek.
- 2) 31.05.2016 r. - spotkanie z udziałem osób jw. w związku z przekształceniem pomieszczeń po byłej przychodni zdrowia i przeznaczeniu na żłobek w Zabrze przy ul. Majnusa. W spotkaniu uczestniczyła także przedstawicielka Wydziału Zdrowia Urzędu Miejskiego w Zabrze.
- 3) 26.08.2016 r. - odbyły się spotkania przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Zabrze oraz 30.08.2016 r. PSSE Gliwice jw. w związku z:
 - Prowadzonym remontem budynku Przedszkola nr 45 przy ul. Kopalnianej i konieczności czasowego przeniesienia dzieci do byłego przedszkola w budynku przy ul. Strażackiej.
 - Utworzenia dodatkowego oddziału przedszkolnego Przedszkola nr 25 w Zabrze przy ul. Cieszyńskiej 25.

Współpraca wewnętrzna.

Na bieżąco Sekcja Nadzoru Sanitarnego współpracuje z kierownikiem Oddziału Nadzoru Sanitarnego oraz pozostałymi sekcjami nadzoru bieżącego zarówno w zakresie uczestnictwa w odbiorach poszczególnych sekcji jak i sprawach bieżących.

VI Wnioski

1. W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe i magazynowe.
2. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją (odzyskiem ciepła) wykonana na podstawie projektu uzgodnionego w zakresie sanitarnym. Prawidłowe rozwiązania wentylacji eliminują uciążliwości dla otoczenia i poprawiają warunki pracy.
3. W trakcie odbiorów żąda się przedłożenia protokołów skuteczności wentylacji mechanicznej, a w przypadku wentylacji grawitacyjnej opinii kominiarskiej, stwierdzającej drożność kanałów, do których podłączone są pomieszczenia lokalu.
4. Wzrasta ilość lokali gastronomicznych i obiektów handlowych, które poprzez modernizację poprawiają w nich warunki sanitarne dla ludzi, produkcji i sprzedaży żywności.
5. Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa, stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego np, w gastronomii specjalistyczne urządzenia do przygotowania żywności, które przyspieszają produkcję żywności, czynią produkty lepsze smakowo i zdrowotnie, nie emitują pary i zapewniają wysoki poziom jej przygotowania.
Na etapie uzgadniania dokumentacji małej gastronomii z konsumpcją potraw na miejscu żąda się wc dla klientów. Zauważalne to jest w nowo otwartych lokalach małej gastronomii.
6. W porównaniu do 2014 r. wzrosła o 75% liczba dopuszczonych do użytkowania niepublicznych żłobków.
7. W trakcie odbiorów zauważa się, że coraz więcej obiektów użyteczności publicznej dostosowana jest do korzystania przez osoby niepełnosprawne przez wykonanie podjazdów, wind i odpowiednich toalet.